

Aktualności

Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

PL ISSN 1899-346X

Rok XXX Nr 1(124)

styczeń–marzec 2026

Wiosna
na Felinie

Spotkanie noworoczne

Spotkanie noworoczne społeczności akademickiej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie odbyło się 14 stycznia 2026 r. w Centrum Kongresowym. Wydarzenie stanowiło okazję do wspólnego rozpoczęcia nowego roku kalendarzowego oraz podsumowania minionych miesięcy, które upłynęły pod znakiem jubileuszu 70-lecia uczelni.

Uroczystość otworzył rektor prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk, wręczając medal Pro Scientia et Humanitate prof. dr. hab. Wojciechowi Lipińskiemu. Profesor Lipiński jest absolwentem Wydziału Rolniczego uczelni, funkcjonującej wówczas pod nazwą Akademia Rolnicza w Lublinie, a obecnie pełni funkcję dyrektora Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Warszawie. Wyróżnienie zostało przyznane w uznaniu za wieloletnie zaangażowanie w promowanie Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz budowanie trwałej współpracy pomiędzy instytucjami.

Kolejnym punktem programu była prezentacja Kroniki Uniwersytetu przygotowanej przez pracowników Działu Rekrutacji i Promocji. Materiał podsumowywał najważniejsze wydarzenia minionego roku akademickiego, który miał szczególny, jubileuszowy charakter i obfitował w liczne wydarzenia naukowe, dydaktyczne oraz kulturalne.

Spotkanie zwieńczył koncert pt. „W rytm walczyka...”, podczas którego publiczność miała okazję wysłuchać najpiękniejszych arii i duetów muzyki operetkowej, musicalowej oraz filmowej. Na scenie wystąpili: Kamil Król, Iwona Syroka, Barbara Król oraz Tomasz Mazur.

Red.

Fot. Bartłomiej Dąbrowski

Fot. Bartłomiej Dąbrowski

W NUMERZE

WYDARZENIA

- 1 Wystąpienie noworoczne rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie Krzysztofa Kowalczyka
- 7 Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie
- 7 Kalendarium
- 8 Praca dyplomowa z nagrodą prezydenta miasta
- 9 Bioinżynieria z Certyfikatem Doskonałości
- 10 Powołania
- 10 Stypendiści ministra
- 10 Doktoranci laureatami stypendiów
- 11 Współpraca z Kuratorium Oświaty
- 11 Laury po raz pierwszy
- 12 Współczesne społeczeństwo a rozwój nauki
- 15 Jubileusz 35-lecia Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności
- 20 Astronauta wśród studentów
- 21 Sukcesy Chóru Akademickiego
- 22 Grand prix dla Zespołu Jawor
- 22 Kolejny sukces Ireny Winiarczyk
- 25 Tłumy podczas Dnia Otwartego

DYDAKTYKA

- 19 Data Steward School 2025 – rozwój kompetencji pracowników Biblioteki Głównej UP w Lublinie w zarządzaniu danymi badawczymi
- 23 Z wizytą edukacyjno-krajoznawczą w Niemczech

KONFERENCJE SZKOLENIA

- 27 Rolnictwo bez ryzyka
- 28 Równoważni w sieci
- 29 Inżynieria środowiska i ekoenergetyka dla gospodarki

WOKÓŁ NAUKI

- 31 Pająki ludowe – element niematerialnego dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny
- 33 Biologia pełna sygnałów – odkryj, jak mówi życie
- 34 Chomik europejski (*Cricetus cricetus*) zwierzęciem roku 2026
- 36 Nowe rozwiązania w sadzarkach do ziemniaków
- 39 Wiosna w ogrodzie Felin
- 40 Czerwończyki Lubelszczyzny – kolorowy świat motyli

SPORT

- 38 Mistrzostwa i zawody w ujeżdżeniu

Wystąpienie noworoczne rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie Krzysztofa Kowalczyka

Szanowni Państwo!

Z wielką radością mam zaszczyt spotkać się ze społecznością akademicką Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na progu rozpoczynającego się 2026 roku. To ważne wydarzenie wpisane jest w kalendarz uroczystości akademickich i umożliwi zapoznanie Państwa z najważniejszymi wydarzeniami i osiągnięciami naszej uczelni w minionym okresie oraz zaprezentowanie najważniejszych planów, które będą realizowane w najbliższym czasie.

W historii naszego uniwersytetu rok 2025 będzie postrzegany przez pryzmat wielu wydarzeń jubileuszowych. W minionym roku obchodziliśmy 70-lecie powstania naszej uczelni jako samodzielnego podmiotu szkolnictwa wyższego. Wydziały: Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu oraz Inżynierii Produkcji świętowały 55-lecie, a Wydział Nauk o Żywności i Biotechnologii 20-lecie powstania. Zespół Pieśni i Tańca „Jawor” obchodził 65-lecie utworzenia. Świętowanie jubileuszy, prezentacja historii oraz osiągnięć uczelni, wydziałów i zespołu odbywały się w ciągu całego 2025 roku. Dziękuję władzom dziekańskim tych trzech wydziałów, a także pracownikom, studentom i doktorantom, którzy przyczynili się do zorganizowania wielu wydarzeń jubileuszowych, jak koncerty, konferencje, wykłady, prelekcje, panele, prezentacje i zawody sportowe. Wydarzenia te nie tylko podkreślały rolę Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w rozwoju nauki, dydaktyki, kształceniu kadr i kreowaniu postępu badawczego, ale także promowały naszą uczelnię.

Celebrację Roku Jubileuszowego rozpoczął koncert Chóru Akademickiego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, który w Centrum Kongresowym naszej uczelni w dniu 28 stycznia wykonał utwór „Missa latina”. W dniach 28–30 marca w Filharmonii Lubelskiej oraz w Centrum Spotkania Kultur nasi chórzycy wystąpili w koncercie oratoryjnym, wykonując utwór „Carmina Burana”.

UNIWERSYTET
PRZYRODNICZY
w Lublinie

Aktualności Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Wydawca: Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie.

Rada Programowa: Marcin Arciszewski, Barbara Futa, Agnieszka Kubik-Komar, Barbara Marcinek, Monika Michalak-Majewska, Krzysztof Olszewski, Krystyna Piotrowska-Weryszko (przewodnicząca).

Redakcja: Monika Jaskowiak – redaktor naczelny (e-mail: monika.jaskowiak@up.lublin.pl), Anna Wypychowska. **Korekta:** Agnieszka Brach, Agnieszka Litwirczuk.

Współpraca: Dział Rekrutacji i Promocji.

Projekt graficzny i tamanie: AZKO Zbigniew Kowalczyk. **Adres redakcji:** 20-950 Lublin, ul. Akademicka 15, skr. poczt. 15B, tel. 81 445-68-05, e-mail: wydawnictwo@up.lublin.pl. **Druk:** Drukarnia Standruk w Lublinie, ul. Rapackiego 25

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów i modyfikacji tytułów.

Fotografia na 1 str. okładki: Puszkinią cebulicowata. Fot. Michał Bąk

Kolejnymi wydarzeniami artystycznymi prezentowanymi w minionym roku były koncerty jubileuszowe Zespołu Pieśni i Tańca „Jawor” w dniach 23–25 maja oraz 19 listopada. W dniu 12 grudnia w Filharmonii Lubelskiej odbył się Koncert Bożonarodzeniowy z udziałem Chóru Akademickiego. W czasie spotkania oplatkowego 15 grudnia Chór Akademicki UP w Lublinie oraz kwintet Duchaństwa Prawosławnej Diecezji Lubelsko-Chełmskiej zaprezentowali koncert kolęd. W minionym roku odbyło się również kilka koncertów zespołów Never Give-Up i Klasyczni w Rocku.

Obchodom jubileuszu 70-lecia powstania naszej uczelni towarzyszyły również wydarzenia sportowe. Pierwszymi z nich były zorganizowane w kwietniu i maju w hali Centrum Kultury Fizycznej i Sportu naszej uczelni zawody w piłce siatkowej i futsalu. W turniejach tych wzięli udział pracownicy i studenci Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. W dniu 15 czerwca odbył się Rajd Rowerowy „70 km na 70-lecie Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie”, który zgromadził wielu pracowników i studentów oraz sympatyków spoza uniwersytetu. Trasa opracowana przez pomysłodawcę rajdu, dr. hab. Grzegorza Zajęca, prof. uczelni, wiodła z placu przed budynkiem Centrum Innowacyjnych Technologii w Rolnictwie do Gospodarstwa Doświadczalnego w Czesławicach wraz z drogą powrotną. Klub Uczelniany AZS i Rada Uczelniana Samorządu Studenckiego oraz pracownicy Centrum Kultury Fizycznej i Sportu w dniu 18 października zorganizowali bieg, który odbył się w Parku Ludowym. Wydarzenia sportowe promowały nie tylko kulturę fizyczną i sport, ale przede wszystkim zdrowy styl życia i aktywność fizyczną oraz Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie. Dzięki wsparciu licznych sponsorów uczestnicy tych wydarzeń otrzymali nagrody i upominki.

W dniach 4–6 czerwca odbyły się uroczystości 55-lecia Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu połączone z konferencją naukową „Wyzwania współczesnego ogrodnictwa” oraz z nadaniem tytułu doktora honoris causa prof. dr. hab. Kazimierzowi Tomali ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Podczas konferencji naukowej zaprezentowano nie tylko referaty z zakresu sadownictwa, warzywnictwa, zielarstwa, roślin ozdobnych i architektury krajobrazu, ale również zapoznano uczestników z praktycznym zastosowaniem innowacyjnych systemów uprawy w przedsiębiorstwie Agronom Berries. W dniach 16–18 września 2025 r. odbyły się obchody jubileuszu 55-lecia Wydziału Inżynierii Produkcji połączone z XXIV Ogólnopolską Konferencją Naukową „Od specjalizacji do interdyscyplinarności w inżynierii produkcji”. Rangę obchodów podkreśliła uroczysta ceremonia nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie prof. dr. hab. inż. Arkadiuszowi Mężykowi, w której wzięli udział przedstawiciele władz Lublina, województwa lubelskiego i znamienici goście, w tym wielu rektorów z różnych ośrodków akademickich w Polsce i świecie, oraz duża liczba uczestników konferencji. Pięć dni później odbyły się uroczystości związane z 20-leciem powstania Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii połączone z Międzynarodową Konferencją Naukową pt. „Żywność w zrównoważonym świecie”. Oprócz konferencji jednym z głównych wydarzeń było wręczenie tytułu profesora honorowego prof. dr. hab. Mirosławowi Słowińskiemu ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Bardzo ważnym punktem jubileuszu było podziękowanie pracownikom wydziałów za ich wkład w rozwój naukowy, dydaktyczny i organizacyjny poprzez przyznanie medali:

Województwa Lubelskiego, Prezydenta Miasta Lublin, Zasłużony dla Miasta Lublina, oraz odznak „Zasłużony dla rolnictwa”, a także innych wyróżnień.

W roku jubileuszowym uhonorowano nieżyjących profesorów, którzy w minionych latach wnieśli istotny wkład w rozwój nauki oraz naszej uczelni. Dwie nowo powstałe ulice, znajdujące na terenie Gospodarstwa Doświadczalnego w Felinie, otrzymały nazwy upamiętniające wybitnych profesorów naszej uczelni: znawcy i badacza użytkowania koni prof. Ewalda Sasimowskiego oraz specjalistki w zakresie doskonalenia ras drobiu prof. Laury Kaufman. W dniu 22 września odbyła się uroczystość nadania Auli B w budynku przy ulicy Skromnej imienia prof. dr. hab. dr. h.c. multi Zdzisława Targońskiego, wybitnego technologa i biotechnologa żywności, twórcy Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii oraz rektora naszego uniwersytetu.

Główne uroczystości jubileuszowe 70-lecia powstania naszej uczelni odbyły się 9 października, w czasie inauguracji roku akademickiego. W tym dniu oprócz prezentowania osiągnięć naszego uniwersytetu podziękowaliśmy pracownikom oraz przedstawicielom władzy rządowej, samorządowej, wojewódzkiej, miejskiej, kooperantom i przyjaciołom za wkład w rozwój Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Po uroczystej inauguracji odbyły się prezentacje laboratoriów na wydziałach oraz koncert Iwony Syroki z zespołem, podczas którego zaprezentowano wspaniałe i ponadczasowe utwory, a także popularne kompozycje współczesne. Koncert spotkał się z dużym uznaniem społeczności akademickiej i zaproszonych gości.

Szanowni Państwo!

Miniony rok upłynął nie tylko na celebracji wydarzeń jubileuszowych. Był czasem codziennej pracy przepełnionej realizacją badań oraz procesu dydaktycznego. Wymiernym efektem bardzo dobrej pracy badawczej są sukcesy naszych pracowników i doktorantów. W najnowszej edycji Global Ranking of Academic Subjects (GRAS), prestiżowego rankingu opracowywanego przez Shanghai Ranking Consultancy, nasza uczelnia została oceniona w trzech dyscyplinach naukowych. Ranking ten opiera się na analizie jakości i liczbie publikacji naukowych, cytowalności i wpływie badań realizowanych w jednostce na rozwój nauki, współpracy międzynarodowej i rozpoznawalności w świecie. W naukach rolniczych Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie został sklasyfikowany na miejscach od 76. do 100. i osiągnął drugą najwyższą pozycję wśród polskich uczelni. W naukach weterynaryjnych nasza uczelnia została sklasyfikowana na miejscach od 201. do 300., zaś w technologii żywności – na miejscach od 301. do 400. W the Times Higher Education World University Rankings nasza uczelnia po raz kolejny uzyskała wysokie miejsce spośród polskich uniwersytetów, a w World University Ranking znalazła się wśród 22% najlepszych uniwersytetów na świecie. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie w kilku innych rankingach światowych uzyskał także wysokie miejsca. W gronie 2% najwybitniejszych naukowców na świecie, wywierających największy wpływ na światową naukę, których publikacje są najczęściej cytowane, zostało wyróżnionych 24 naszych pracowników.

W 2025 roku pracownicy naszej uczelni zdobyli szereg nagród i wyróżnień za innowacyjne wynalazki. W Concours Lepine w Paryżu zostali nagrodzeni srebrnym medalem za wynalazek łączący genomikę i biotechnologię z potencjalnym zastosowaniem do

identyfikacji genu odporności na rdzę koronową Pc101 pochodzącego z *Avena sterilis* w genomie owsa zwyczajnego. W Konkursie INTARG w Katowicach otrzymali medal złoty za ceramiczny materiał kompozytowy o podwyższonej wytrzymałości i sposób jego wytwarzania oraz medal brązowy za wielozadaniowy pojazd elektryczny. W Zagrzebiu na International Invention Show INOVA 2025 zostali wyróżnieni medalem złotym oraz nagrodą specjalną Corneliu Group Association za jogurt o zwiększonej zawartości błonnika i przeciwutleniaczy. Te także ważne sukcesy podkreślają w szczególności sposób aplikację uzyskanych wyników prac badawczych, które mogą przyczynić się do wzrostu konkurencyjności gospodarki, a w konsekwencji będą służyć społeczeństwu. Osiągnięcia w tym zakresie pracowników Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie podkreślają potencjał i wagę realizowanych badań aplikacyjnych, ale również promują nasz uniwersytet w Polsce i świecie. W minionym roku Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznał trzem pracownikom naszej uczelni stypendia dla wybitnych młodych naukowców. Stypendia ministra za osiągnięcia dydaktyczne i badawcze otrzymało 9, zaś stypendia marszałka województwa lubelskiego 24 studentów. Gratuluję nagrodzonym znakomitych wyróżnień oraz dziękuję za wielki wkład pracy twórczej w rozwój naukowo-badawczy naszej uczelni.

W 2025 roku pracownicy Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie opublikowali 1307 prac, z czego 897 stanowiły oryginalne prace twórcze, w tym 596 w czasopiśmie z Journal Citation Reports, o łącznym impact factorze wynoszącym 2033,867. Szereg prac zostało opublikowanych w najbardziej prestiżowych czasopiśmie na świecie, w tym w „Nature” i „Nature Communications”. W 2025 roku 6 pracowników uzyskało tytuły naukowe profesora oraz 4 stopień doktora habilitowanego, a także 1 osoba spoza uczelni. W minionym roku w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie nadano 21 stopni doktora, w tym 3 pracownikom oraz 16 doktorantom ze Szkoły Doktorskiej i 2 osobom spoza uczelni. Coraz większym zainteresowaniem pracowników cieszą się wyjazdy do ośrodków zagranicznych finansowane z projektów Erasmus+ i CEEPUS. W roku 2025 na krótkie wizyty do ośrodków zagranicznych wyjechało 202 pracowników, zaś w naszym uniwersytecie przebywało 60 naukowców z zagranicy. Ponadto 34 pracowników oraz 13 doktorantów odbyło staże naukowe w ośrodkach zagranicznych, w różnych krajach Europy oraz Kanady, Stanów Zjednoczonych i Australii, które trwały od 1 do 3 miesięcy.

W minionym roku zespoły badawcze naszej uczelni realizowały 71 projektów na łączną kwotę prawie 78 mln zł. W 2025 roku pracownicy Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie otrzymali finansowanie 26 projektów na łączną kwotę ponad 23 mln zł, w tym 3 z Narodowego Centrum Nauki, 2 z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, 5 z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 4 z programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego, 10 z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2 z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W 2025 roku w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie realizowano 16 projektów międzynarodowych o łącznym budżecie dla naszej uczelni wynoszącym prawie 11 mln zł. Pozyskano kolejnych 7 projektów na sumę ponad 8,6 mln zł z programów: Biodiversa+, Horyzont Europa, INNO-GLOBO, INTERREG NEXT, Partnerstwa Strategiczne NAWA, SPINA-KER NAWA, PROM NAWA. Ponadto w minionym roku podpisano 71 umów z podmiotami gospodarczymi na łączną kwotę ponad

3 mln zł. Niezwykle ważny jest fakt, że coraz więcej naszych pracowników pozyskuje projekty międzynarodowe. Świadczy to nie tylko o ich bardzo dobrych pomysłach badawczych, ale również o dobrej rozpoznawalności w świecie nauki i znakomitej współpracy międzynarodowej.

W 2025 roku prawa ochronne uzyskano dla 27 wynalazków, w tym 22 patentów oraz 5 wzorów użytkowych, ponadto zgłoszono kolejnych 16 wniosków patentowych i 1 na wzór użytkowy. Bardzo dziękuję wszystkim pracownikom i doktorantom, którzy pozyskują projekty badawcze lub rozwojowe i włączają się w ich realizację. Dziękuję pracownikom administracji za wszelką pomoc świadczoną zarówno na etapie przygotowania wniosku projektowego, jak i w czasie jego wykonywania i rozliczania. Fundusze na badania otrzymane ze źródeł zewnętrznych są bardzo istotne nie tylko dla rozwoju naukowego pracowników, ale również znacząco podnoszą pozycję w ewaluacji dyscypliny naukowej. Proszę o dalsze działanie w tym kierunku. Zapewniam, że będziemy doceniać Państwa aktywność i pracowitość.

W bieżącym roku zostanie przeprowadzona ewaluacja dyscyplin naukowych. Od wyników tej oceny zależy bardzo wiele, w tym zwłaszcza wysokość subwencji, utrzymanie uprawnień do nadawania stopni naukowych i prowadzenia kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim. Wierzę, że osiągnięcia naukowo-badawcze pracowników uniwersytetu w ewaluowanych dyscyplinach będą wystarczające do osiągnięcia wysokich kategorii gwarantujących rozwój naszej uczelni.

Szanowni Państwo!

W minionym roku współpraca w ramach Związku Uczelni Lubelskich była owocna. Kontynuowano rozpoczęte wspólne działania, takie jak Interprojekt i Staż za miedzą, które cieszą się dużym zainteresowaniem naukowców. Wspólnie zorganizowano

dni kultury studenckiej Lublinalia. Dziękuję Samorządowi Studentów naszej uczelni za determinację i zaangażowanie na rzecz tej wspólnej inicjatywy. W ramach ZUL organizowano wyjazdy na targi edukacyjne i promocję w ośrodkach zagranicznych. Wspólnie z Politechniką Lubelską i Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej realizowany jest kierunek studiów wzornictwo przemysłowe. To właśnie takie działania spajają Związek Uczelni Lubelskich i przyczyniają się do jego rozwoju oraz pogłębiają współpracę naukową i dydaktyczną w ramach uczelni lubelskich. Podpisano również kolejne listy intencyjne o współpracy ze szkołami średnimi: VII Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Konopnickiej w Lublinie, Zespołem Szkół Technicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Puławach, Zespołem Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Wincentego Witosa w Różańcu oraz instytucjami z otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z Wojewódzkim Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Lublinie i Oddziałem Lubelskim Narodowego Funduszu Zdrowia.

W roku 2025 na podstawie analizy kilku ofert przygotowanych przez firmy oferujące ubezpieczenia zdrowotne pracowników, a zwłaszcza gwarantujących szybszy dostęp do wielu specjalistów oraz wypłatę świadczeń chorobowych i wypadkowych, wybrano program przygotowany przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń. W sierpniu wprowadzono nowy i jednolity Regulamin organizacyjny naszej uczelni. Poprzednie dokumenty regulowały wszystkie sprawy organizacyjne, były one jednak rozproszone i zawierały szereg nowel. Obecny jednolity dokument określa jednoznacznie zakres realizowanych zadań oraz odpowiedzialność pracowników w poszczególnych jednostkach.

Szanowni Państwo!

Kolejną ważną działalnością uczelni wyższych wynikającą z ich misji jest realizacja procesu dydaktycznego. Od absolwentów naszej uczelni oczekujemy, że zasilą kadry specjalistów, a dysponując odpowiednią wiedzą i doświadczeniem, podejmą się ambitnych zadań w gospodarce i administracji. Aby sprostać tym oczekiwaniom, dostosowujemy ofertę kształcenia do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego oraz prowadzimy działania promocyjne, tak aby poprawiać wyniki rekrutacji. W 2025 roku w rekrutacji zimowej zarejestrowało się 766 kandydatów, w tym 679 na studia

stacjonarne i 87 na studia niestacjonarne, zaś w rekrutacji letniej zarejestrowało się 7177 kandydatów, w tym 5350 na studia stacjonarne i 1827 na studia niestacjonarne. Spośród kandydatów zarejestrowanych w systemie Internetowej Rekrutacji Kandydatów kryteria rekrutacji zimowej spełniło 619 absolwentów pierwszego stopnia studiów, w tym 545 na studia stacjonarne i 74 na studia niestacjonarne, zaś kryteria w rekrutacji letniej spełniło 5248 kandydatów, w tym 3989 na studia stacjonarne i 1259 na studia niestacjonarne. Liczba absolwentów szkół średnich, którzy zarejestrowali się na oferowane kierunki studiów, była zróżnicowana. Największym zainteresowaniem kandydatów cieszyła się weterynaria, gdzie na 1 miejsce ubiegało się ponad 7 kandydatów. Absolwentów szkół średnich zainteresowały też takie kierunki, jak: analityka weterynaryjna, kryminalistyka w biogospodarce, architektura krajobrazu, geodezja i kartografia, hipologia i jeździectwo oraz dietetyka. Na jedno miejsce na te kierunki studiów ubiegało się od 2,5 do 4,5 kandydata. Niestety liczba zarejestrowanych kandydatów nie koresponduje z liczbą podejmujących studia, z wyjątkiem kierunku weterynaria. Stabilna liczba zarejestrowanych świadczy o dobrej promocji kierunków studiów oferowanych przez naszą uczelnię i dobrej rozpoznawalności Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie wśród potencjalnych kandydatów na studia ze szkół średnich. Oprócz „Dni otwartych”, wystaw i prelekcji zorganizowano 90 warsztatów, w których uczestniczyło ponad 1000 uczniów. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie zwiedzili uczniowie ze 140 szkół, również spoza województwa lubelskiego. W ramach promocji kierunków studiów szczególnie ważnych dla gospodarki naszego kraju w dniu 6 listopada w naszym uniwersytecie odbyła się konferencja „Kształcenie jako fundament rozwoju rolnictwa”. W czasie konferencji eksperci, przedstawiciele administracji, nauczyciele i praktycy z całej Polski dyskutowali o roli i znaczeniu kształcenia wysoko wyspecjalizowanych kadr dla polskiego rolnictwa.

W roku akademickim 2024/2025 w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie realizowano kształcenie na 46 kierunkach studiów i 16 specjalnościach. Studiowało prawie 6300 studentów, w tym 4700 na studiach stacjonarnych. Naukę na pierwszym roku studiów stacjonarnych pierwszego stopnia rozpoczęło 1516 studentów, zaś na studiach niestacjonarnych 596 studentów. Cieszy nas, że co raz więcej studentów z zagranicy studiuje w naszym uniwersytecie. W minionym roku akademickim na studiach pierwszego i drugiego stopnia kształciło się 242 studentów z zagranicy, głównie z Ukrainy i Białorusi, ale także z innych krajów: Francji, Irlandii, Austrii, Stanów Zjednoczonych, Turcji, Litwy, Armenii, Rosji, Algierii, Peru, Cypru, Mauritiusa, Indii i Wietnamu. W roku akademickim 2025/2026 zrekrutowano na studia 114 cudzoziemców, zaś obecnie studiuje 305 studentów z zagranicy, w tym 77 na weterynarii anglojęzycznej.

Ze względu na zbyt małą w minionych latach liczbę zainteresowanych kształceniem w 2025 roku zamknięto 12 kierunków studiów pierwszego stopnia. Były to: inżynieria rolnicza i leśna, zarządzanie i adaptacja do zmian klimatu, diagnostyka ekoprzestępczości, survival i animacja przyrodnicza, zielone technologie, inżynieria ekologiczna, aktywność fizyczna i agroturystyka kwalifikowana, biobezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe, analityka środowiskowa i przemysłowa, gospodarka obiegu zamkniętego, technologie biosurowców i biomateriałów oraz zarządzanie

bezpieczeństwem i jakością produkcji. Zamknięto także dwa kierunki studiów drugiego stopnia: green urban i zarządzanie w bio-biznesie, a także trzy specjalności: bioinżynieria i marketing pasz oraz zarządzanie produkcją w chowie zwierząt na kierunku zootechnika i horse usage na kierunku hipologia i jeździectwo. W minionym roku utworzono natomiast dwa nowe kierunki studiów pierwszego stopnia: animal welfare management oraz inżynierię w bezpieczeństwie i obronności, a także jeden kierunek studiów drugiego stopnia: kryminalistyka w biogospodarce. Ze względu na zbyt małą liczbę zainteresowanych kształceniem nie udało się uruchomić kierunków studiów pierwszego stopnia: bezpieczeństwo i certyfikacja żywności, ogrodnictwo, inżynieria chemiczna i procesowa.

Szanowni Państwo!

Dużym i ciągle wzrastającym zainteresowaniem wśród studentów cieszą się wyjazdy w ramach wymiany akademickiej z programu Erasmus+. W ramach tego programu 186 studentów z naszej uczelni wyjechało na studia do ośrodków zagranicznych oraz 131 na praktykę, a 191 studentów z zagranicy realizowało kształcenie w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie oraz 18 odbywało praktykę. W ofercie Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie jest obecnie 21 kierunków studiów podyplomowych i 12 kursów. W roku akademickim 2024/2025 na studiach podyplomowych łącznie studiowało 162 uczestników na 7 kierunkach studiów. Z tej formy kształcenia największą popularnością cieszyły się kierunki:

- weterynaryjna diagnostyka obrazowa,
- przetwórstwo rolno-spożywcze w gospodarstwie rolnym,
- studia rolnicze dla absolwentów kierunków nierolniczych.

Spośród oferowanych 12 kursów zrealizowano kształcenie na 3, które ukończyło łącznie 46 uczestników, w tym najwięcej ze „Szkołenia łączonego dla osób wykonujących czynności związane z wykorzystaniem zwierząt do celów naukowych lub edukacyjnych”. Ciągłe poszerzana jest oferta studiów podyplomowych i kursów dokształcających oferowana przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie. W 2025 roku utworzono trzy nowe kierunki studiów podyplomowych:

- edukacja żywieniowa i zdrowotna w szkole,
- gospodarka obiegu zamkniętego,
- ekstruzja w przetwórstwie rolno-spożywczym oraz trzy kursy dokształcające:
- mikrorozmnażanie roślin i techniki kultur in vitro,
- rośliny kolekcjonerskie w domu,
- stosowanie środków ochrony roślin sprzętem naziemnym.

Dziękuję kierownikom studiów podyplomowych i kursów dokształcających za poszerzenie oferty kształcenia. Uwzględniając konkurencję na rynku edukacyjnym, powiększanie liczby kierunków studiów podyplomowych jest bardzo potrzebne. Należy zakładać, że taka forma kształcenia będzie się cieszyć dużym zainteresowaniem. Będzie ona służyła zdobyciu cennej wiedzy, zwłaszcza dla absolwentów różnych kierunków studiów oferowanych przez szkoły wyższe, które prowadzą kształcenie głównie za pośrednictwem internetu. Takie szkoły nie tylko oszukują młodzież i deprecjonują wykształcenie wyższe, ale przede wszystkim wypuszczają na rynek pracy absolwentów nieposiadających stosownej wiedzy i umiejętności, zupełnie nieprzygotowanych do podjęcia odpowiedzialnych zadań. Te błędy w zakresie dydaktyki będą

musiały być korygowane przez uczelnie dbające o jakość kształcenia, m.in. poprzez odpowiednie kursy i studia podyplomowe.

W minionym roku akademickim w Szkole Doktorskiej kształciło się i wykonywało prace doktorskie 96 doktorantów. W roku akademickim 2025/2026 kształcenie w Szkole Doktorskiej rozpoczęło 20 doktorantów, w tym 3 z zagranicy – z Indii, Tanzanii i Ukrainy. Spośród zrekrutowanych doktorantów 3 będzie realizować prace doktorskie w ramach doktoratów wdrożeniowych, a 1 z Tanzanii w ramach projektu przyznanego przez Narodowe Centrum Nauki.

Szanowni Państwo!

Rozwój Uniwersytetu i prowadzenie badań na światowym poziomie oraz właściwa realizacja procesu kształcenia nie jest możliwa bez odpowiedniej infrastruktury oraz nowoczesnego zaplecza aparaturowego. Do tych zadań przywiązujemy dużą uwagę i staramy się w miarę posiadanych możliwości finansowych utrzymywać, rozwijać i tworzyć potrzebne zaplecze badawcze i dydaktyczne. W 2025 roku wartość zaplanowanych oraz kontynuowanych inwestycji wyniosła ponad 10 mln zł. W minionym roku zakończono budowę i wyposażanie Centrum Fenomiki Roślin. Oprócz nowoczesnych szklarni i fitotronów Centrum wyposażone jest w system do fenotypowania cyfrowego roślin. Obecnie jest to jedyne urządzenie w Polsce, które automatycznie w określonych widmach światła analizuje cechy fizjologiczne, wzrost i morfologię badanych obiektów, eliminując błędy eksperymentatora. Ten najnowocześniejszy system jest już wykorzystywany do realizacji prac badawczych z różnych projektów, nie tylko przez pracowników Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, ale i z innych ośrodków akademickich w Polsce. Uroczyste otwarcie Centrum Fenomiki Roślin i ogrodów badawczo-dydaktycznych w Felinie odbyło się w dniu 6 maja, w obecności władz rządowych, wojewódzkich i miejskich oraz licznych gości z ośrodków badawczych i stacji hodowli roślin w Polsce. W dniu 8 października w obecności władz uczelni i Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie otworzono ogród dendrologiczny w Felinie. Ogród ten został zaprojektowany z myślą o edukacji, zwłaszcza dla kierunków leśnictwo i agroleśnictwo oraz realizacji badań naukowych i rekreacji.

W minionym roku zmodernizowano infrastrukturę techniczną domów studenckich przy ul. Langiewicza związaną z zasilaniem w media. Dostosowano budynek Zootechniki do obecnych wymagań przeciwpożarowych. Przebudowano kurniki w Stacji Dydaktyczno-Badawczej Zwierząt Drobnych im. Laury Kaufman i wychowalnię młodych owiec w Gospodarstwie Doświadczalnym w Uhrusku. Całkowita wartość inwestycji zakończonych w 2025 roku wyniosła 7,5 mln zł. W 2025 roku rozpoczęto dwie kolejne inwestycje obejmujące dostosowanie budynku Teorii Weterynarii dla osób z niepełnosprawnościami i pomieszczeń w budynku Kliniki Chirurgii Zwierząt Dużych. Wartość rozpoczętych inwestycji wynosi 2,5 mln zł. W kolejnym roku zostaną rozpoczęte prace nad przebudową budynku dydaktyczno-badawczego Hali Technologii Żywności w Felinie oraz budynku przy ul. Leszczyńskiego 58 na dom studenta. Wartość zrealizowanych prac remontowych w 2025 roku wyniosła prawie 3,5 mln zł. Prace remontowe obejmowały budynki: Teorii Weterynarii, Klinik Weterynaryjnych, Agrotechniki i Centrum Kongresowego, Zootechniki, Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii, Wydziału Inżynierii Produkcji oraz obiekty w gospodarstwach doświadczalnych i domy studenckie. Doposażono

również gospodarstwa doświadczalne i stacje badawcze. Do Gospodarstwa w Czesławicach zakupiono mulczer oraz ciągnik rolniczy o większej mocy, zaś ciągnik o mniejszej mocy został przekazany z tego gospodarstwa do Stacji Badawczej im. prof. T. Efnera w Bezku. Stacja ta została również doposażona w zestaw kosiarzek dyskowych i przyczepę transportową do przewozu bel. Do Katedry Technologii Produkcji Roślinnej i Towaroznawstwa zakupiono wielofunkcyjny nośnik z kosiarką bębnową oraz adapterem mulczującym. Do Gospodarstwa Doświadczalnego w Uhrusku zakupiono rozrzutnik obornika o dużej objętości. W kolejnym roku w Gospodarstwach Doświadczalnych planowane jest zamontowanie dwóch wag o dużej wytrzymałości.

Dzięki wsparciu Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie z programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego rozpoczęto prace związane z modernizacją pomieszczeń i wyposażenia dwóch laboratoriów: Lubelskiego Laboratorium Biostymulatorów i Bioprotektantów w Katedrze Eksploatacji Maszyn i Zarządzania Procesami Produkcyjnymi oraz Laboratorium AgroBioNano-Technologii w Instytucie Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin, a także zakupem specjalistycznej infrastruktury dla kierunków praktycznych: geodezja i kartografia, ekonomia oraz leśnictwo. Bardzo dziękuję Panu Marszałkowi i Zarządowi Województwa Lubelskiego za finansowe wsparcie tych ważnych inwestycji w naszym uniwersytecie.

Szanowni Państwo!

Poszerzanie i dynamizowanie współpracy krajowej i międzynarodowej, rozbudowa i modernizacja infrastruktury, doposażanie

jednostek, zmiany organizacyjne oraz powiększanie oferty kształcenia i doskonalenie procesu dydaktyki nie byłoby możliwe bez zaangażowania kadry kierowniczej oraz pracowników, doktorantów i studentów naszej uczelni. Dziękuję Radzie Uczelni, Państwu: prorektorom, władzom kanclerskim i kwestorskim, władzom dziekańskim, przewodniczącym rad dyscyplin, kierownikom jednostek: badawczo-dydaktycznych, ogólnouczelnianych oraz administracyjnych, a także pracownikom, studentom i doktorantom za zaangażowanie i pracę na rzecz rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Dziękuję za wiele inicjatyw i pomysłów oraz sprawną i efektywną realizację wielu – często trudnych, ale ważnych – zadań. Państwa determinacja, zaangażowanie i praca kształtują naszą uczelnię i przyczyniają się do jej dynamicznego rozwoju. Słowa wdzięczności i podziękowania za wszelkie działania w minionym roku kieruję pod adresem władz wojewódzkich i samorządowych Lubelszczyzny, władz miejskich oraz różnych instytucji społeczno-gospodarczych. Dziękuję za zrozumienie potrzeb i wsparcie okazane naszej uczelni. Bardzo dziękuję wszystkim Państwu za dotychczasową współpracę oraz liczę, że nadal będzie równie efektywna.

Kończąc moje wystąpienie, życzę wszystkim, aby nowy, rozpoczynający się 2026 rok był lepszy i spokojniejszy od tego, który minął. Życzę wszelkiej pomyślności, wzajemnego szacunku i zrozumienia, pogody ducha, nadziei, determinacji i wiary w swoje możliwości oraz wspaniałych pomysłów i sukcesów w pracy zawodowej, a także spełnienia najskrytszych marzeń w życiu osobistym. Szczęśliwego i udanego Nowego Roku!

Fot. Bartłomiej Dąbrowski

Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Posiedzenie w dniu 26 września 2025 r.

Senat pozytywnie zaopiniował wniosek w sprawie zatrudnienia dr hab. Anny Stępniewskiej na stanowisku profesora uczelni.

Senat podjął uchwałę w sprawie:

- zaopiniowania wniosku o wstrzymanie naboru i likwidację stacjonarnych studiów pierwszego stopnia kierunku aktywność fizyczna i agroturystyka kwalifikowana;
- zaopiniowania wniosku o wstrzymanie naboru i likwidację specjalności horse usage na kierunku hipologia i jeździectwo;

- zaopiniowania wniosku o wstrzymanie naboru i likwidację stacjonarnych studiów pierwszego stopnia kierunku biobezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe;
- ustalenia programu studiów dla kierunku inżynieria w bezpieczeństwie i obronności studia pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim.

Posiedzenie w dniu 30 stycznia 2026 r.

Senat pozytywnie zaopiniował wniosek w sprawie zatrudnienia na stanowisku profesora uczelni: dr. hab. Henryka Krukowskiego; dr hab. Moniki Greguły-Kani; dr hab. inż. Beaty Biernackiej;

dr. hab. inż. Sławomira Juścińskiego; dr hab. Ewy Jabłońskiej-Ryś; dr. hab. Piotra Zarzyckiego.

Senat podjął uchwałę w sprawie doskonalenia programu studiów pierwszego stopnia kierunku ogrodnictwo.

Posiedzenie w dniu 27 lutego 2026 r.

Senat podjął uchwałę w sprawie:

- ustalenia programu studiów dla kierunku handel rolno-spożywczy studia drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim;
- doskonalenia programu studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku turystyka i rekreacja;
- doskonalenia programu studiów pierwszego stopnia kierunku bioinformatyka w biogospodarce;

- doskonalenia programu studiów drugiego stopnia kierunku inżynieria środowiska;
- określenia liczby miejsc na pierwszym roku na poszczególnych kierunkach studiów stacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie na rok akademicki 2026–2027;
- ustalenia zasad przyznawania Honorowej Odznaki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Kalendarium

GRUDZIEŃ 2025

12 grudnia

Rektorzy K. Kowalczyk i A. Marczuk wzięli udział w oratoryjnym Koncercie Bożonarodzeniowym w Filharmonii Lubelskiej, podczas którego wystąpił również Chór UP w Lublinie.

STYCZEŃ

21 stycznia

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym KU AZS UP Lublin.

22 stycznia

Prorektor A. Marczuk uczestniczył w koncercie „Wieczór kolęd wschodniosłowiańskich”, który odbył się w Filharmonii Lubelskiej. W koncercie wystąpił m.in. Chór UP w Lublinie.

26 stycznia

Rektor K. Kowalczyk wzięł udział w spotkaniu konsultacyjnym dotyczącym projektu Strategii Rozwoju Szkolnictwa Wyższego w Polsce do 2035 r., które odbyło się na UP we Wrocławiu.

28–29 stycznia

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w konferencji „Studenci zagraniczni w Polsce 2026” pod hasłem „Umiejdzynarodwienie wobec nowych wyzwań”, która odbyła się w Krakowie.

29 stycznia

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w spotkaniu świąteczno-noworocznym na zaproszenie Komisji Uczelnianej NSZZ „Solidarność”.

LUTY

2–5 lutego

Prorektor A. Marczuk wzięł udział w XXXII Konferencji Naukowej „Postęp naukowo-techniczny i organizacyjny w Rolnictwie” zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Inżynierii Rolniczej i UR w Krakowie.

3 lutego

Prorektor U. Kosior-Korzecka wzięła udział w nagraniu w programie „Tydzień w Lublinie” dla Radia Złote Przeboje Puls.

4 lutego

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w przyznaniu stypendiów w ramach „Miejskiego programu stypendialnego dla studentów i doktorantów”.

11 lutego

Prorektor A. Marczuk wziął udział w posiedzeniu Rady Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny.

12 lutego

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła we wręczeniu stypendiów Prezesa Rady Ministrów oraz Ministra Edukacji.

13 lutego

Rektor K. Kowalczyk na zaproszenie prezydenta miasta K. Żuka uczestniczył w 1. urodzinach laboratorium miejskiego Urban Lab Lublin, które odbyło się w Urzędzie Miejskim w Lublinie.

17 lutego

Prorektor A. Marczuk uczestniczył w otwarciu międzynarodowego Kongresu Połączeń Lotniczych Connect Aviation 2026, który odbył się w Lubelskim Centrum Konferencyjnym.

20 lutego

Rektor K. Kowalczyk spotkał się z pracownikami Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji z okazji 70-lecia działalności jednostki.

Rektor K. Kowalczyk wziął udział w uroczystej Gali Nauki Polskiej, która odbyła się w Teatrze Polskim w Warszawie.

Prorektor A. Marczuk uczestniczył w XI Międzynarodowej Konferencji Pszczelarskiej, która odbyła się w Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Zawodowego w Pszczelej Woli.

MARZEC**2 marca**

Rektor K. Kowalczyk wziął udział w konsultacjach środowiskowych projektu Strategii Rozwoju Szkolnictwa Wyższego MNiSW, które odbyły się na UMCS w Lublinie.

9 marca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w otwarciu I Wojewódzkiej Konferencji Rolniczej pt. „Rolnictwo bez ryzyka”.

12 marca

Rektor K. Kowalczyk wziął udział w konferencji „Technologiczne i społeczne wyzwania robotyki w świetle paradygmatów Przemysłu 5.0”, która odbyła się w Lubelskim Centrum Konferencyjnym.

13 marca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w seminarium pt. „Inżynieria środowiska i ekoenergetyka dla gospodarki”.

13–15 marca

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w XXXI Międzynarodowych Tragach Techniki Rolniczej, które odbyły się w Kielcach. Podczas Targów wziął udział m.in. w konferencji „Partnerstwo dla rolników” oraz XLIII Finale Krajowej Olimpiady Młodych Producentów Rolnych.

14 marca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w otwarciu XIV Posiedzenia Rady Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej.

20 marca

Prorektor U. Kosior-Korzecka wzięła udział w konsultacjach środowiskowych projektu Strategia Umiejdzynarodowienia Polskiego Szkolnictwa Wyższego i Nauki.

21 marca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w otwarciu V Ogólnopolskiej Konferencji Weterynaryjnej „Dzika Weterynaria”.

21–22 marca

Prorektor B. Sołowiej odwiedził Halowe Mistrzostwa Województwa Lubelskiego w Skokach oraz Halowe Zawody Regionalne i Towarzystwo w Skokach, które odbyły się na Arenie Konnej na Felinie.

24 marca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w wydarzeniu „Dzień Biotechnologa 2026”.

25 marca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w uroczystości wręczenia Certyfikatów Doskonałości Kształcenia PKA.

26 marca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w otwarciu VI edycji Konkursu Wiedzy Rolniczej im. Tadeusza Skiby dla uczniów szkół rolniczych województwa lubelskiego.

27 marca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w spotkaniu dotyczącym współpracy w ramach obchodów Europejskiej Stolicy Kultury 2029.

Oprac. MJ

Fot. Barbara Sowińska-Świerkosz

Praca dyplomowa z nagrodą prezydenta miasta

W ramach XVI edycji „Konkursu na najlepszą pracę dyplomową” nasza absolwentka kierunku inżynieria środowiska (WIP) mgr inż. Marta Duda uzyskała wyróżnienie za pracę magisterską pt. „Ocena skuteczności usuwania zanieczyszczeń z wód rzeki Ciemięgi w systemie hydrofitowym w pierwszym roku eksploatacji” napisaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Krzysztofa Józwiakowskiego. Wyniki jej badań mogą wesprzeć działania w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi i ochrony przyrody. Proponowane rozwiązania są zgodnie z miejskimi programami dotyczącymi gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przyrody oraz rozwoju błękitnej infrastruktury.

Od lewej: Janusz Uriasz, Urszula Kosior-Korzecka, Barbara Kotodziej, Sylwia Andruszczak, Maria Mrówczyńska

Bioinżynieria z Certyfikatem Doskonałości

25 marca 2026 r. odbyła się uroczystość wręczenia prestiżowego Certyfikatu Doskonałości Kształcenia dla kierunku bioinżynieria. Wyróżnienie przyznawane jest przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Certyfikat Kształcenia PKA „Doskonały kierunek – doskonałość w kształceniu” został przyznany bioinżynierii prowadzonej na Wydziale Agrobioinżynierii. Jest to kierunek techniczno-przyrodniczy, otwierający drogę do tworzenia nowoczesnych rozwiązań w laboratoriach i przemyśle. To propozycja dla tych, którzy chcą zmieniać świat dzięki nauce i innowacjom.

„Jesteśmy dumni z uzyskania certyfikatu dla kierunku bioinżynieria. Stanowi on potwierdzenie wysokiej jakości kształcenia – zarówno na tym kierunku, jak i na całym uniwersytecie. Jednocześnie to dla nas motywacja do dalszego podnoszenia kwalifikacji przez kadre dydaktyczną i rozwoju infrastruktury w trosce o najwyższe standardy edukacji” – powiedziała prorektor ds. studenckich i dydaktyki dr hab. Urszula Kosior-Korzecka, prof. uczelni.

Należy podkreślić, że decyzją Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, na mocy uchwały nr 118/2026 z dnia 26 lutego 2026 r., w całej Polsce przyznano zaledwie 16 Certyfikatów Doskonałości Kształcenia, w tym tylko 3 „Doskonały kierunek – doskonałość w kształceniu”. Jesteśmy jedyną uczelnią z Lublina z tym wyróżnieniem.

Certyfikat w imieniu UP odebrała dr hab. Urszula Kosior-Korzecka, prof. uczelni, której towarzyszyły dziekan Wydziału Agrobioinżynierii prof. Barbara Kołodziej oraz prodziekan dr hab. Sylwia Andruszczak, prof. uczelni. Wyróżnienie wręczyli: podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Maria Mrówczyńska oraz przewodniczący Polskiej Komisji Akredytacyjnej dr hab. inż. Janusz Uriasz.

Red.
Fot. Archiwum UP

Powołania

Prof. dr hab. Eugeniusz R. Grela z Instytutu Żywienia Zwierząt i Bromatologii Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki został powołany do Rady Naukowej Instytutu Zootechniki – Państwowego Instytutu Badawczego.

Akty powołania zostały wręczone podczas inauguracyjnego posiedzenia Rady Naukowej Instytutu Zootechniki – PIB, które odbyło się 15 grudnia 2025 r. Podczas tego samego posiedzenia prof. Eugeniusz R. Grela został ponownie wybrany na przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Zootechniki PIB na lata 2025–2029.

Dr hab. n. wet. dr n. prawnych Piotr Listos, prof. uczelni, kierownik Katedry Patomorfologii i Weterynarii Sądowej Wydziału Medycyny Weterynaryjnej został powołany w skład Rady Naukowej Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego. Kadencja Rady obejmuje lata 2025–2029.

Prof. dr hab. Joanna Barłowska z Katedry Oceny Jakości i Przetwórstwa Produktów Zwierzęcych Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, zgodnie z zarządzeniem dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z dnia 18 marca 2026 r., została powołana w skład 5-osobowego Komitetu Sterującego Strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych w sektorze rolnym „Agrostrateg”. Celem tego programu jest wdrażanie nowych rozwiązań, które poprawią efektywność polskiego rolnictwa, z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Dr inż. Hubert Szczerba z Katedry Biotechnologii, Mikrobiologii i Żywienia Człowieka na Wydziale Nauk o Żywności i Biotechnologii otrzymał 19 marca 2026 r. akt powołania do Rady Młodych Naukowców IX kadencji.

Red.

Stypendyści ministra

Sześcioro studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie znalazło się w gronie laureatów stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za znaczące osiągnięcia naukowe w roku akademickim 2025/2026. Wyróżnienie przyznano w formie jednorazowego stypendium w wysokości 17 000 zł. Stypendystami

zostali: Daria Haraf (weterynaria), Kacper Lewikowski (weterynaria), Paulina Wac (bioinżynieria), Rafał Banaszekiewicz (zootechnika), Dawid Ramotowski (gastronomia i sztuka kulinarna), Jacek Sitek (ochrona roślin i kontrola fitosanitarna).

Red.

Doktoranci laureatami stypendiów

Uroczystość przyznania stypendiów w ramach „Miejskiego programu stypendialnego dla studentów i doktorantów” odbyła się 4 lutego 2026 r. Wśród wyróżnionych znalazło się trzech doktorantów z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Stypendia otrzymali: mgr Mikołaj Feculak z Instytutu Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin, Wydziału Agrobiotechnologii; mgr inż. Kamila Kaszycka z Zakładu Behawioru i Dobrostanu Zwierząt, Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki; mgr inż. Jordan Wilk z Katedry Energetyki i Środków Transportu, Wydziału Inżynierii Produkcji.

Program objął osoby, których badania i projekty mają potencjał praktycznego wykorzystania w Lublinie. Jednym z kryteriów była średnia ocen powyżej 4,50, ale ważna była również innowacyjność projektów i możliwość praktycznego wykorzystania ich efektów, a także aktywność pozanaukowa.

„To właśnie dzięki pasji i zaangażowaniu młodych naukowców możliwy jest rozwój innowacyjnych inicjatyw. Stypendia to nie tylko finansowe wsparcie, ale też wyraz uznania dla osób, które swoją wiedzą i aktywnością przyczyniają się do życia akademickiego i społecznego miasta” – powiedział Mariusz Banach, zastępca prezydenta miasta Lublin ds. oświaty i wychowania.

Dr hab. Urszula Kosior-Korzecka, prof. uczelni, prorektor ds. studenckich i dydaktyki, była członkiem kapituły oceniającej wnioski o przyznanie stypendium w ramach „Miejskiego programu stypendialnego dla studentów i doktorantów”.

Red.

Fot. Bartłomiej Dąbrowski

Współpraca z Kuratorium Oświaty

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie podczas Dnia Otwartego 19 marca 2026 r. podpisał list intencyjny o współpracy z Kuratorium Oświaty w Lublinie. To ważny krok w stronę jeszcze lepszego wspierania uczniów i ich rozwoju edukacyjnego.

Głównym celem tej współpracy jest wspieranie młodzieży w świadomym wyborze ścieżki dalszego kształcenia, szczególnie przy wyborze kierunków zgodnych z dotychczasowymi zainteresowaniami i profilem nauki młodych osób. Dzięki tej współpracy uczniowie zyskają łatwiejszy dostęp do informacji o studiach i możliwościach rozwoju, a nauczyciele – nowe przestrzenie do wymiany doświadczeń i podnoszenia kompetencji.

Z ramienia UP w Lublinie list intencyjny podpisała prorektor ds. studenckich i dydaktyki dr hab. Urszula Kosior-Korzecka, prof. uczelni, a stronę Kuratorium Oświaty reprezentował kurator Tomasz Szablowski.

Red.

Fot. Bartłomiej Dąbrowski

Laury po raz pierwszy

Po raz pierwszy w historii wręczono prestiżowe nagrody dziekana – Laury im. Profesor Laury Kaufman – przyznawane najlepszemu absolwentowi spośród wszystkich kierunków pierwszego i drugiego stopnia Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki. Wręczono je 12 lutego 2026 r., podczas uroczystego posiedzenia Kolegium WNoZiB.

Nagroda została ustanowiona, aby upamiętnić wybitną postać – prof. Laurę Kaufman – cenioną badaczkę, autorytet naukowy oraz osobę szczególnie zasłużoną dla rozwoju wydziału i uniwersytetu, a także dla edukacji i wychowania kolejnych pokoleń studentów. Wyróżnienie to ma honorować nie tylko najwyższe wyniki w nauce, lecz również zaangażowanie, pasję badawczą oraz postawę godną naśladowania w środowisku akademickim.

Złoty Laur przyznawany najlepszemu absolwentowi studiów drugiego stopnia otrzymała mgr inż. Marta Wnęk. Obecnie jest

ona doktorantką Szkoły Doktorskiej UP w Lublinie, gdzie realizuje rozprawę doktorską pod opieką naukową dr hab. Izabeli Wilk, prof. uczelni, rozwijając swoje zainteresowania badawcze i kontynuując naukową drogę z dużym zaangażowaniem.

Srebrny Laur, dla najlepszego absolwenta studiów pierwszego stopnia, otrzymała inż. Karolina Wróbel, która z powodzeniem kontynuuje kształcenie na studiach drugiego stopnia na kierunku animacja, łącząc wiedzę teoretyczną z pasją do pracy ze zwierzętami i ludźmi.

Przyznane Laury są wyrazem uznania dla dotychczasowych osiągnięć laureatek, ale także symbolem zaufania i wiary w ich dalszy rozwój naukowy oraz zawodowy.

Brygida Ślaska, Magdalena Gryzińska

Fot. Krzysztof Kowal

Od lewej: Brygida Ślaska, Magdalena Gryzińska, Marta Wnęk, Karolina Wróbel, Andrzej Junkuszew

Współczesne społeczeństwo a rozwój nauki

Tomasz Trojanowski

W ostatnich latach jesteśmy świadkami, a także podmiotem, znacznych zmian społecznych, technologicznych, naukowych i politycznych, które zachodzą w narastającym tempie. Wpływają one na funkcjonowanie szeroko rozumianej nauki, obejmując badania naukowe, działalność edukacyjną uczelni akademickich, studentów oraz kadre dydaktyczną i badawczą. Rośnie zainteresowanie uzyskiwaniem wyższego wykształcenia, ale szybki wzrost dostępności do wiedzy z wielu źródeł i zmiany kryteriów oceny sukcesu i pozycji społecznej z wartości intelektualnych na pozycję finansową zmniejszają jego znaczenie.

W historii zmieniały się uwarunkowania decydujące o znaczeniu i sile krajów. Początkowo była to liczba ludności pozwalająca na powoływanie dużych armii podbijających rozległe tereny, co zapewniało dostęp do bogactw naturalnych i korzyści z eksploatacji ludności podbitych terenów.

Revolucja przemysłowa XVIII w. umożliwiła zastępowanie pracy rąk ludzkich urządzeniami wykorzystującymi energię pary, elektryczności, silników spalinowych, następowały też zamiany w komunikacji. Pozwoliło to na dynamiczny rozwój krajom umiejętnie wykorzystującym postęp techniczny. Obecnie jesteśmy w epoce, w której o znaczeniu i sile kraju decyduje poziom wiedzy i nauki. Wynalazki i osiągnięcia naukowe stwarzają możliwość znacznego poszerzenia wpływu człowieka na środowisko i jego wykorzystanie.

Dominację przejęły zarówno kraje, jak i ponadnarodowe korporacje wykorzystujące na dużą skalę inwestycje w rozwój wiedzy. Inwestycje w naukę pozwoliły państwom na uzyskanie i poszerzenie wpływów dzięki przewadze w technologii i informatyce. Kraje te wykorzystują dominację między innymi do wpływania na opinię publiczną i kształtowania jej.

Osiągnięcia naukowe pozwoliły na opracowanie systemów głównie elektronicznych, których kraje o niższym poziomie naukowym nie potrafiły nawet skopiować. Kraje inwestujące w badania naukowe zdobyły przewagę w skali światowej. Uzyskały one możliwość tworzenia nowych obszarów działalności gospodarczej, a także powiększania zdolności militarnych. Potwierdzające to przykłady znajdujemy w postępie komunikacji, podboju kosmosu, tworzenia olbrzymich zdolności obliczeniowych. Ich ostatnią emanacją są systemy „sztucznej inteligencji”, a właściwie rozbudowane algorytmy błyskawicznie przeszukujące i analizujące olbrzymie bazy danych. Obecnie nauka odgrywa kluczową rolę w świecie, umożliwiając zrozumienie i wykorzystanie otaczającej rzeczywistości, rozwój osobisty i społeczny, a także napędzając postęp technologiczny i gospodarczy. Przez zdobywanie wiedzy, rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i kreatywności nauka pozwala na wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań, które kształtują przyszłość świata.

Tradycyjnie kadry uniwersytetów rekrutowały się spośród osób zainteresowanych nauką i dotkniętych pasją poznawczą. Praca na uczelni stwarzała szansę awansu zaspokajającego ambicje i dawała uznanie społeczne, co rekompensowało nieadekwatność statusu

finansowego. Obecnie komercjalizujący się świat zmienia tradycyjną hierarchię wartości i już coraz częściej widzimy zagrożenie brakiem chętnych do pracy naukowej, na co zwracają uwagę KRASP i PAN. Rośnie luka pokoleniowa w szkolnictwie wyższym i nauce, najzdolniejsi młodzi naukowcy opuszczają kraj lub odchodzą do bardziej dochodowych zajęć. Skromne płace na uczelniach nie stanowiły wystarczającej motywacji do podejmowania pracy badawczej czy dydaktycznej w coraz bardziej komercyjnie nastawionym społeczeństwie.

W Polsce na przestrzeni ostatnich 25 lat odnieśliśmy sukces cywilizacyjny, zwiększając prawie pięciokrotnie liczbę studentów. Brak proporcjonalnego powiększenia liczebności kadry nauczającej niekorzystnie wpływa na jakość kształcenia. Uczelnie rekrutowały kadry badaczy i wykładowców zwykle wśród osób wykazujących osobiste zainteresowanie pracą w uczelni. Skromne płace nie stanowiły bodźca do tych wyborów. Ambicje i awanse zawodowe były realizowane przez osiągnięcia badawcze i wynikające z nich publikacje. Obiektywizacja ocen wartości publikacji naukowych stwarza liczne trudności, szczególnie przy porównywaniu prac z różnych dziedzin nauki. Próby uproszczenia polegały na ocenie znaczenia czasopisma naukowego wyrażonej liczbowym współczynnikiem wpływu (ang. impact factor, IF). System ten był wielokrotnie krytykowany, bowiem dotyczył nie konkretnej publikacji, a wypadkowej ocen publikacji w czasopiśmie. Oceny publikacji wynikały głównie z liczby cytowań. Wielokrotnie ujawniano praktyki prowadzące do zwiększenia współczynnika wpływu przez politykę cytowań. Znane są „spółdzielnie” autorów wzajemnie cytujących swoje prace. W ostatnich latach pojawiły się czasopisma publikujące prace za stosunkowo wysokie opłaty, przywiązujące mniejszą wagę do jakości tych prac. Konkurencja między uczonymi, a także uczelniami, opierająca się na sumie zdobytych punktów, rodzi praktyki niezwiązane z jakością badań naukowych. Obecnie większy nacisk kładzie się na ocenę prac i dorobku przez recenzentów (ang. peers), odchodząc od „punktozy”. W wyścigu do kolejnych stopni kariery naukowej pojawia się zjawisko plagiatów polegających na wykorzystaniu części publikowanych prac, a nawet całych prac. Istnieje podejrzenie, że coraz częściej prace przygotowywane są przez algorytmy AI.

Ujawniono, że setki uczelni są zamieszane w nierzetelne praktyki. Pojawiają się firmy zapewniające wsparcie redakcyjne, językowe,

zakupy autorstwa, zdarzają się publikacje wykorzystujące fałszywe dane, nieprawidłowe cytowania, manipulacje recenzjami. W jednej publikacji wykazano 1,5 tys. prac naukowych z 460 uczelni w 46 krajach obciążonych fałszywymi autorstwami.

Tradycyjne formy studiowania opierające się na pozyskiwaniu wiedzy od autorytetów akademickich konkurują z łatwo dostępnymi w sieciach internetowych informacjami, często nieposiadającymi waloru potwierdzonej wiarygodności. Powszechnie osiągalny internet zdemokratyzował dostęp do informacji bez istotnych ograniczeń. Autorstwo zamieszczanych w nim wiadomości jest bardzo trudne do weryfikacji. Każdy może twierdzić, że jest ekspertem w dowolnej dziedzinie. Samozwańcy „influencerzy” często przyjmują kluczowe pozycje autorytetów.

Szerokie korzystanie z internetu jako źródła wiedzy o świecie, pochłaniające dużo czasu, zaczyna się już w dzieciństwie. Pojawia się dylemat, czy technologia cyfrowa jest przyjacielem, czy wrogiem mózgu. Manfred Spitzer wysunął koncepcję cyfrowej demencji charakteryzującej się zaburzeniami poznawczymi i pamięci w wyniku nadmiernego używania urządzeń cyfrowych, szczególnie przez dzieci i młodzież. Wykazano, że może to prowadzić do zaburzeń poznawczych, a izolacja cyfrowa przyspiesza ten proces, chociaż poznanie i akceptacja świata cyfrowego może mieć działanie ochronne. Shaheen Lakhan wykazał, że zaburzenia pojawiają się szczególnie w okresie rozwoju kory przedczołowej odpowiedzialnej za złożone funkcje poznawcze, podejmowanie decyzji i kontroli zachowań emocjonalnych i impulsywnych. Po przewlekłym wystawieniu na wysoce pobudzający świat cyfrowy następuje utrata zdolności odczuwania radości w realnym świecie. Związane jest to z wysokim poziomem dopaminy, hormonu nagrody uzyskiwanego małym wysiłkiem przy ekspozycji na treści w świecie cyfrowym. Niepokojące jest też zjawisko trudności w posługiwaniu się urządzeniami cyfrowymi w pokoleniu osób starszych, bowiem stwarza „cyfrową izolację” i spadek zdolności poznawczych. Michael Scullin wykazał na podstawie dużych badań w USA, że użytkownicy internetu, telefonów i komputerów w tej grupie wiekowej mieli niskie ryzyko upośledzenia poznawczego. Wykazano, że szerokie korzystanie ze świata cyfrowego ma różny wpływ na rozwijający się i starzejący mózg, dlatego kontrola i promocja obecności komputeryzacji w codziennym życiu powinna być odpowiednio dostosowywana. W Polsce odsetek dzieci i młodzieży (12–17 lat) cierpiących na zaburzenia psychiczne, w tym depresyjne, wynosi 15,4%.

Omówione zmiany w otoczeniu społecznym muszą być uwzględniane w organizacji i działaniu nauki i uniwersytetów. Uniwersytet (*universitas magistrorum et scholarium*, czyli: ogół nauczycieli i uczniów) to najstarszy rodzaj uczelni o charakterze nietechnicznym, której celem jest przygotowanie kadr pracowników naukowych oraz kształcenie wykwalifikowanych pracowników. Cechą charakterystyczną uniwersytetów jest autonomia, która sprowadza się do stanowiącego rozległych uprawnień statutowych o charakterze samorządowym. Samorządność ma wielowiekową tradycję. Przedstawiciele rozmaitych zawodów w starożytnym Rzymie zorganizowani byli w kolegiach. Przypominały one powstałe w okresie średniowiecza cechy. Zarówno kolegia, jak i cechy decydowały o standardach wykonywania zawodu, chroniły jego tajemnice i limitowały do niego dostęp.

Spółceństwu gwarantowały działalność swoich członków w zgodzie z zasadami sztuki i uczciwości. Przedstawiciele wyspecjalizowanych zawodów już w czasach przedpiśmiennych dbali o utrwalanie wiedzy i przekazywanie doświadczenia w ramach stosunku uczeń–mistrz oraz dążyli do zachowania tajemnic zawodowych. Wszystko to przesądzało o powstawaniu kodeksów postępowania zawodowego.

Znanym przykładem jest treść przysięgi Hipokratesa (460–370 r. p.n.e). Pierwotny tekst rozpoczynał się następująco:

„Mistrza mego w tej sztuce będę szanował na równi z rodzicami, będę się dzielił z nim swym mieniem i na żądanie zaspakajał jego potrzeby; synów jego będę uważał za swych braci i będę uczył ich swej sztuki, gdyby zapragnęli się w niej kształcić, bez wynagrodzenia i żadnego zobowiązania z ich strony; prawideł, wykładów i całej pozostałej nauki będę udzielał swym synom, synom swego mistrza, oraz uczniom, wpisanym i związanym prawem lekarskim, pozatem nikomu innemu”.

Przysięga ta zawiera elementy charakterystyczne dla wszelkich zawodów cechowych. Korporacjami były też gildie kupieckie i cechy rzemieślnicze, ale szczególne znaczenie miały i mają korporacje akademickie. Pierwsze takie korporacje pojawiły się w XII w. na najstarszych w świecie uniwersytetach w Bolonii i Paryżu. Funkcjonując początkowo jako luźne związki, korporacje akademickie zaczęły formalizować swoją działalność od XIII w. Już wtedy posiadały własne statuty, władze i skarb, a nawet medyków i notariuszy. W historycznie pierwszym polskim uniwersytecie – Uniwersytecie Jagiellońskim – od początku działały korporacje akademickie. Korporacje te istniały w polskich uniwersytetach nawet pod zaborami, przyjmując często formę tajnych organizacji patriotycznych. Taką korporacją było tajne stowarzyszenie studentów i absolwentów Uniwersytetu Wileńskiego pod nazwą Filomaci.

Mario Monti, w latach 1999–2004 Europejski Komisarz ds. Konkurencji, uważał, że większość wolnych zawodów wykształciła się jeszcze w średniowieczu w systemie cechowym, co spowodowało, że regulacje sposobu wykonywania tych zawodów są bardzo szczegółowe. Większość obowiązujących zasad i praw wykonywania określonego zawodu zostało ustanowionych przez właściwe samorządy zawodowe, a instytucje państwa miały na nie ograniczony wpływ. Przedstawiciele wolnych zawodów posiadają w Unii Europejskiej bardzo znaczącą pozycję i duże wpływy. Istnieje ich reprezentacja na szczeblu wspólnotowym, którą jest powstałe w 1974 r. CEPLIS – European Council of the Liberal Professions. Rada ta skupia przedstawicieli narodowych stowarzyszeń reprezentujących grupy wolnych zawodów (np. United Kingdom Inter-Professional Group czy Fédération Luxembourgeoises des Travailleurs Intellectuels Indépendants), jak i stowarzyszenia monozawodowe, funkcjonujące na poziomie europejskim (np. Konfederacja Europejskich Biologów czy Europejska Rada Specjalistów Medycznych UEMS). Rady te zabiegają o utrzymanie w znaczącym stopniu regulowanego charakteru wolnych zawodów, widząc ich specyficzne cechy, które gwarantują wysoką jakość świadczonych usług.

Samorządy akademickie odgrywają ważną rolę w ocenie osiągnięć indywidualnych pracowników naukowych, a także instytucji uczelnianych. Obecnie duże znaczenie w formułowaniu tych ocen mają publikacje naukowe, zarówno pod względem ich liczby, jak i znaczenia czasopism, w których zostały zamieszczone. Ostatnio coraz żywszą dyskusję wzbudzają wątpliwości co do obiektywizmu

takiej metody, szczególnie w publikacjach przygotowywanych przez liczne zespoły autorów. Podejmowane są próby tworzenia systemu oceny publikacji przez ekspertów, uwzględniające wpływ wyników badań na rozwój danej dziedziny nauki. To jakość, a nie liczba publikacji powinna mieć decydujące znaczenie.

Dyskusje wywołały zmiany punktacji polskiej ministerialnej listy czasopism. Słabości tej listy wynikają ze zmienności kryteriów oceny czasopism, a także jej powiększania o periodyki bez klarownej weryfikacji ich wartości naukowej. O wartości naukowej osiągnięcia nie decydują wskaźniki bibliometryczne ani żadne inne parametry naukometryczne. Decyduje o niej treść publikacji opisującej uzyskane wyniki i wyciągnięte wnioski.

Problemem są też recenzje, które powinny cechować rzetelność i uczciwość naukowa, a zdarzają się zarówno nieuzasadnione recenzje pozytywne, jak i nieuzasadnione recenzje negatywne. Wymaganie od osób oceniających określenia stopnia wybitności osiągnięcia naukowego przy braku ustawowej definicji wybitności czy znaczącego wkładu w rozwój dyscypliny pozostawia przestrzeń do subiektywnych, trudno porównywalnych ocen.

Konkurencja w uzyskiwaniu awansów naukowych ma swoje ciemne strony, wymagające reakcji środowiska. Zdarzają się przypadki łamania zasad uczciwości naukowej, najczęściej są to: plagiaty, fabrykacje, autorzy widma, wykorzystywanie sztucznej inteligencji.

Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich zasygnalizowała w styczniu 2025 r., że dotychczasowe zasady ewaluacji skłaniają do działań patologicznych i zaapelowała o pilne opracowanie i wprowadzenie nowych zasad ograniczających nieetyczne praktyki.

Ograniczone zaufanie do autonomii i samoregulacji środowisk akademickich prowadzi do prób prawnej regulacji wszelkich aspektów działalności naukowej i edukacyjnej. Wpływy polityczne i wynikające z nich częste zmiany zasad nie sprzyjają konsolidacji środowisk akademickich. Obserwuje się narastającą koncentrację nie tyle na samej nauce, ile na związanych z nią ramach formalno-ewaluacyjnych wpływających na finansowanie i system awansów. Przykładem niejednoznaczności wielu przepisów administracyjnych jest zdanie, którego logicznego rozkładu podjął się mało skutecznie prof. Bralczyk: „przepisu ust. 12 nie stosuje się, jeżeli płatnik złożył oświadczenia, że nie posiada wiedzy uzasadniającej przypuszczenie, że istnieją okoliczności wykluczające możliwość zastosowania”.

Świat nauki potrzebuje stabilności, co może zachęcić do kariery naukowej najlepszych, którzy mając atrakcyjniejszą finansowo alternatywę, cenią komfort stabilności na uniwersytecie, pod warunkiem że system nie będzie zmieniany w nieprzewidywalny sposób. Konieczne jest przeciwdziałanie zarysowującemu się brakowi młodych ludzi chętnych do wykonywania zawodu naukowca.

Polskie uczelnie mogą odnotować sukces w zakresie liczby absolwentów. W 1988 r. tylko 6,5% osób miało wyższe wykształcenie, w 2002 było to już 16,8%, a w 2021 r. 23,1%. Powstanie ponad 300 uczelni niepublicznych z jednej strony przyczyniło się znacząco do wzrostu poziomu scholaryzacji polskiego społeczeństwa, jednak z drugiej spowodowało rozproszenie kadry naukowej i osłabiło działalność silnych centrów badawczych, głównych beneficjentów międzynarodowych grantów badawczych. W 2021 r. polskie jednostki badawcze uzyskały z programu „Horyzont 2020” 748 mln

euro, gdy tymczasem 10 mld euro otrzymały jednostki naukowe z Niemiec czy 500 mln euro – jednostki naukowe mniejszej od Polski Republiki Czeskiej. Wydatki na naukę w Polsce wyniosą 90 euro na mieszkańca, przy średniej europejskiej 200 euro, a niektórych państw UE nawet 400 euro. W przyszłym roku krajowe nakłady na naukę i szkolnictwo osiągną historycznie najniższy (1,07%) poziom w relacji do PKB w XXI w. i wobec wyzwań współczesnego świata niskie nakłady na naukę utrudnią nam konkurowanie na arenie międzynarodowej.

Poziom wiedzy Polaków przy wysokim odsetku posiadających wysokie wykształcenie nie znajduje potwierdzenia w badaniach Eurobarometru z 2024 r. Brak wiary w ewolucję człowieka deklaruje 40% badanych, 32% uważa, że ludzie żyli z dinozaurami, 52% nie wierzy w antropogeniczne zmiany klimatu, 51% twierdzi, że antybiotyk zabija wirusy i że wirusy produkowane są w laboratoriach rządowych, aby kontrolować naszą wolność, a 45% wierzy w istnienie leku na raka ukrywanego przez lobby farmaceutyczne. Aż 80% uważa, że nauka nie ma wpływu na życie codzienne, a 57% – że dyplom wyższej uczelni ma dziś małą wartość rynkową.

Według danych OECD (Organizacji Współpracy Ekonomicznej i Rozwoju) osoby z wyższym wykształceniem należą w krajach rozwiniętych do warstw społecznych uzyskujących wyższe dochody. Jeżeli przyjmiemy zarobki osób z wykształceniem średnim za 100, to zarobki osób z wykształceniem poniżej średniego wynoszą 78, częściowo wyższym bez licencjatu 123, licencjatem 145, dyplomem magistra, doktora lub odpowiednikiem 195. Dane FRED (Rezerwy Federalnej Banku Saint Louis) wykazują, że mediana dochodu w dolarach wśród Amerykanów wynosi: z dyplomem szkoły średniej 41 190, z odpowiednikiem licencjatu 76 293, a z wyższym wykształceniem 116 265.

Występuje niepokojące zjawisko porzucania studiów po wysoce konkurencyjnym uzyskaniu wstępu na uczelnię. W Polsce średnio 40% studentów, a w naukach ścisłych i technicznych do 60–70%, rezygnuje ze studiów często w pierwszych tygodniach nauki. Bo sobie nie radzą, bo źle wybrali, bo mogą. Zjawisko to może być związane z obecnie coraz niższą oceną wartości rynkowej dyplomu uczelni.

Rozpowszechnienie internetu zdemokratyzowało dostęp do informacji. W tym obszarze autorstwo wiadomości jest trudne do weryfikacji, każdy może podawać się za eksperta i autorytet w dowolnej dziedzinie. Samozwańcy często przyjmują pozycję autorytetów. Problemem jest umiejętność krytycznej oceny ich wiarygodności, a taką zdobywamy na studiach, a nawet na wcześniejszych etapach nauki. Mnogość informacji niekoniecznie równa się szerokiej wiedzy. Pomimo wysokiego stopnia scholaryzacji, zapewne w wyniku chaosu informacyjnego, poziom wiedzy wielu Polaków budzi zdziwienie i niepokój, na co wskazują wspomniane wyżej wyniki badań Eurobarometru.

Na koniec chciałbym przytoczyć odpowiedź na nurtujące pytanie: co generuje więcej danych – internet czy natura? W świetle badań prof. Lingama z Instytutu Technologicznego na Florydzie przed uniwersytetami przyrodniczymi – takimi jak ten, którego kolejny rok nauki dzisiaj inaugurujemy – nadal istnieje świetlana przyszłość. Ilość informacji przepływających w internecie oceniana jest na 40 TB/sec, a w organizmach żywych na świecie przepływ jest miliard razy większy. Dopiero za około 90 lat wielkości tych przepływów się wyrównają. Przyroda nadal górą.

Wręczenie pamiątkowych grawertonów

Jubileusz 35-lecia Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności

23 września 2025 r. w auli Centrum Kongresowego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie odbyły się uroczyste obchody Jubileuszu 35-lecia Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności. Wzięli w nich udział prezesi Zarządu Głównego Towarzystwa poprzednich kadencji: prof. dr hab. Danuta Kołożyn-Krajewska – członek honorowy PTTŻ i profesor honorowy UP w Lublinie, prof. dr hab. Agnieszka Kita, prof. dr hab. Tadeusz Sikora – członek honorowy PTTŻ i profesor honorowy UP w Lublinie, oraz prof. dr hab. Edward Pospiech – członek honorowy PTTŻ. W uroczystościach jubileuszowych uczestniczyli również członkowie Zarządu Głównego obecnej kadencji, prezesi oddziałów i przewodniczący sekcji oraz członkowie PTTŻ i przedstawiciele instytucji współpracujących z Towarzystwem. Uroczystości przewodniczyła prezes Zarządu Głównego prof. dr hab. Joanna Stadnik wraz z wiceprezesami prof. dr hab. Agnieszką Kitą i dr hab. Dorotą Piasecką-Kwiatkowską, prof. UPP.

Spotkanie jubileuszowe stanowiło doskonałą okazję do refleksji nad historią PTTŻ oraz do podsumowania dorobku Towarzystwa, będącego efektem wieloletniej pracy, pasji i zaangażowania wielu pokoleń jego członków.

Historia PTTŻ ma swój początek na przełomie lat 1989/1990, kiedy grupa pracowników naukowych środowiska warszawskiego podjęła pracę nad powołaniem towarzystwa naukowego technologów żywności. Inicjatorem powstania Towarzystwa był prof. dr h.c. multi Antoni Rutkowski – nestor polskiej nauki o żywności. W realizację tej inicjatywy zaangażowali się również profesorowie: Janusz Budny, Stanisław Bujak, Zbigniew Duda, Tadeusz Gołębiowski, Tadeusz Haber, Adolf Horubała, Mirosława Klepacka, Edward Kołakowski, Henryk Niewiadomski, Mieczysław Pałasiński, Zdzisław Edmund Sikorski, Gustaw Sobkowicz, Adam Sroczyński, Stanisław Tyszkiewicz, a także doc. Irena Tyszkiewicz i dr Tomasz Wawrzyniak.

17 sierpnia 1990 r. Sąd Wojewódzki w Warszawie wydał postanowienie o zarejestrowaniu stowarzyszenia pod nazwą: Polskie Towarzystwo Technologów Żywności. Wniosek o rejestrację złożył i statut opracował Komitet Założycielski powołany 23 czerwca 1990 r. w składzie: profesorowie Tadeusz Gołębiowski, Tadeusz Haber, Adolf Horubała, Antoni Rutkowski i Stanisław Tyszkiewicz. 4 września 1990 r. Sekretarz Naukowy Polskiej Akademii Nauk, w oparciu o stanowisko Prezydium Rady Towarzystw Naukowych, wyraził zgodę na afiliowanie PTTŻ przy Wydziale Nauk Rolniczych i Leśnych PAN. Kolejne miesiące 1990 r. oraz rok 1991 były czasem konstituowania się struktur Towarzystwa i podejmowania przez nie pierwszych aktywności.

Od początku powstania Towarzystwa całokształtem jego działalności kierował Zarząd Główny, na czele którego stał prezes. Funkcję tę pełnili kolejno: prof. dr dr h.c. multi Antoni Rutkowski (1990–1997), prof. dr hab. dr h.c. Nina Baryłko Pikielna (1998–2000), prof. dr hab. Tadeusz Sikora (2001–2006), prof. dr hab. Danuta Kołożyn-Krajewska (2007–2012), prof. dr hab. Edward Pospiech (2013–2015), prof. dr hab. Agnieszka Kita (2016–2021), prof. dr hab. Joanna Stadnik (2022–2025).

Strukturę organizacyjną Towarzystwa określa statut, który stanowi, że władzami naczelnymi PTTŻ są: Walne Zebranie Delegatów, Zarząd Główny, Główna Komisja Rewizyjna oraz Sąd Koleżeński. Najwyższą władzą Towarzystwa jest Walne Zebranie Delegatów wybranych spośród członków Towarzystwa, które uchwała m.in. główne kierunki działalności Towarzystwa oraz wybiera i odwołuje prezesa Towarzystwa oraz członków Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego. Zwyczajne WZD odbywa się raz na 4 lata w ostatnim kwartale trwania kadencji. W okresie między WZD działalnością PTTŻ kieruje 15-osobowy Zarząd Główny składający się z prezesa

Towarzystwa i 14 członków wybranych na WZD. Spośród nich na pierwszym zebraniu Zarządu Głównego zostają wyłonieni członkowie Prezydium: 2 wiceprezesów, sekretarz i jego zastępca oraz skarbnik i jego zastępca. Główna Komisja Rewizyjna, niezależna od Zarządu Głównego, jest powołana do przeprowadzenia przynajmniej raz w roku kontroli całokształtu działania Towarzystwa, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowej. Sąd Koleżeński powołany jest do rozpatrywania i rozstrzygania spraw wnoszonych przez władze i Członków Towarzystwa dotyczących nieprzebrzegania statutu i uchwał władz Towarzystwa, naruszania norm współżycia społecznego i etyki zawodowej oraz sporów powstałych na tle działalności w Towarzystwie.

Na wniosek co najmniej 20 osób deklarujących przystąpienie do Towarzystwa lub będących już jego członkami zwyczajnymi Zarząd Główny powołuje oddziały. Aktualnie w strukturze PTTŻ funkcjonuje dziesięć oddziałów terenowych mających swoje siedziby w ośrodkach akademickich prowadzących badania naukowe w dyscyplinie technologia żywności i żywienia: powołane w 1990 roku oddziały warszawski i wrocławski, utworzone w 1991 r. oddziały gdański, łódzki, małopolski, szczeciński, wielkopolski. W 1992 r. powołano oddział lubelski, a w 1994 olsztyński. Najmłodszym oddziałem terenowym jest utworzony w 2013 r. oddział podkarpacki. Jedenastym oddziałem Towarzystwa jest Wydawnictwo Naukowe PTTŻ.

Członkami Towarzystwa są głównie pracownicy naukowcy reprezentujący dyscyplinę naukową technologia żywności i żywienia, ale także osoby bezpośrednio związane z branżą spożywczą, absolwenci kierunków studiów łączących się z technologią żywności oraz pokrewnych. Obecnie Towarzystwo liczy blisko 800 członków, którzy mogą współpracować w ramach 10 sekcji problemowych:

- Analizy Sensorycznej Żywności,
- Ekonomicznej,
- Chemii i Technologii Mleka,
- Chemii i Technologii Tłuszczów,
- Chemii i Technologii Zbóż,
- Młodej Kadry Naukowej,
- Probiotyków i Prebiotyków,
- Technologii Mięsa,
- Technologii Owoców i Warzyw,
- Technologii Węglowodanów.

PTTŻ opiera swoją działalność na pracy społecznej jego członków. Osobom, które położyły wybitne zasługi na polu nauk wchodzących w zakres działalności Towarzystwa lub szczególnie zasłużyły się Towarzystwu, Walne Zebranie Delegatów nadaje godność członka honorowego. Tym zaszczytnym wyróżnieniem dotychczas zostało uhonorowanych 26 osób. Towarzystwo nadaje również Złotą Odznakę PTTŻ, która przyznawana jest przez Zarząd Główny za wybitny wkład organizacyjny w działalność Towarzystwa oraz znaczący udział w jego rozwoju. Wyróżniono nią do tej pory 30 osób. Spośród członków oddziału lubelskiego obydwie te wyróżnienia otrzymał śp. prof. dr hab. dr h.c. multi. Zdzisław Targoński.

PTTŻ realizuje swoje cele we współpracy z innymi podmiotami, m.in. Komitetem Nauk o Żywności i Żywieniu PAN, krajowymi i zagranicznymi jednostkami akademickimi, a także innymi towarzystwami naukowymi i organizacjami branżowymi. Zarząd Główny, Oddziały i Sekcje współpracują z jednostkami administracji państwowej i samorządu terytorialnego, placówkami oświatowymi,

zakładami przemysłowymi, ośrodkami doradztwa rolniczego, organizacjami pozarządowymi.

Dzięki współpracy międzynarodowej działalność Towarzystwa zyskuje europejski i globalny wymiar. PTTŻ od roku 2000 jest organizacją stowarzyszoną z German Association of Food Technologists (GDL). Sekcja Chemii i Technologii Tłuszczów od 2002 r. jest członkiem stowarzyszonym European Federation for the Science and Technology of Lipids (Euro Fed Lipid). W 2022 r. PTTŻ zostało włączone do The European Federation of Food Science and Technology (EFFoST) jako organizacja stowarzyszona. W maju 2025 r. Sekcja Analizy Sensorycznej Żywności została przyjęta do European Sensory Science Society (E3S) jako reprezentant Polski w tym stowarzyszeniu. We wrześniu 2024 r. podpisano porozumienie o współpracy z The International Society for Gastronomic Sciences and Studies (ISGSS).

Osoby fizyczne i prawne zainteresowane działalnością Towarzystwa, które zadeklarują stałą lub okresową pomoc finansową Towarzystwu i zostaną przyjęte przez Zarząd Główny lub Zarząd Oddziału na podstawie pisemnej deklaracji, mogą być członkami wspierającymi. Aktualnie w ten sposób działalność PTTŻ wspierają:

Argentia Sp. z o.o. – firma rodzinna działająca na rynku od 1991 r., wiodący dystrybutor produktów dla branży diagnostycznej i biotechnologicznej w Polsce,

Flora Food Manufacturing Poland sp. z o.o. – największa w Europie i druga na świecie fabryka Flora Food Group. Producent kulturowych marek, m.in. Delma, Flora, ProAktiv, Rama, Kasia oraz roślinnych alternatyw dla serów,

EcoTrade Sp. z o.o. – firma założona w 1993 r., wiodący dostawca innowacyjnych receptur dla sektora piekarniczego, cukierniczego i gastronomicznego.

Cele i sposoby działania PTTŻ definiuje statut, a informacje o dokonaniach Towarzystwa oraz jego bieżącej działalności są upowszechniane na stronie internetowej www.pttz.org oraz na profilu w serwisie społecznościowym Facebook.

Jednym z celów statutowych PTTŻ jest organizacja spotkań naukowych o charakterze kongresów, sympozjów, konferencji i seminariów. Są to zarówno wydarzenia o zasięgu międzynarodowym, współorganizowane z zagranicznymi towarzystwami partnerskimi, takie jak 19th Euro Fed Lipid Congress and Expo: From Raw Materials to Consumer Expectations czy konferencja „SEASONED in 4 Seasons” poświęcona analizie sensorycznej żywności, jak i konferencje ogólnopolskie. Część z nich stanowi wydarzenia cykliczne, które na trwałe wpisały się w kalendarze naukowców specjalizujących się w technologii żywności, jak konferencje z cyklu „Żywność XXI wieku” organizowane przez Oddział Małopolski, Sympozja „Probiotyki i prebiotyki w żywności” oraz „Bezpieczeństwo żywnościowe i żywności” w Kirach, Konferencja Technologów Przetwórstwa Owoców i Warzyw, Konferencja Technologów Zbóż czy Sympozjum Inżynierii Żywności. O randze i skali tych przedsięwzięć najlepiej świadczy fakt, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat Zarząd Główny, oddziały oraz sekcje Towarzystwa zorganizowały bądź współorganizowały aż 130 tego rodzaju wydarzeń.

Wyjątkowe przedsięwzięcie, którego strategicznym partnerem naukowym jest PTTŻ, to FoodFakty Summit organizowany przez partnera instytucjonalnego PTTŻ – portal FoodFakty. W dniach 6–7 listopada 2024 r. na terenie kampusu Politechniki Łódzkiej odbyło się pierwsze wydarzenie z tego cyklu: „Food4tomorrow.

Żywność jutra – dzisiejsze wyzwania”, będące spotkaniem kadry kierowniczej producentów i dystrybutorów żywności w Polsce z naukowcami. Uczestniczyli w nim także przedstawiciele instytucji centralnych oraz pracownicy inspekcji w obszarze jakości, bezpieczeństwa, zgodności oraz zdrowia i wartości żywieniowej środków spożywczych. Misją tego unikalnego projektu jest zaprezentowanie możliwości i potencjału polskiej nauki oraz pogłębienie dialogu pomiędzy najważniejszymi ogniwami łańcucha żywności – producentami, instytucjami oraz przedstawicielami nauki. W ciągu 2 dni ponad 100 prelegentów i ekspertów podzieliło się swoją wiedzą z blisko 600 uczestnikami szczytu, debatując na temat żywności jutra. Tegoroczna edycja FoodFakty Summit (5–6 listopada 2025) została włączona oficjalnie przez FAO jako polski element obchodów Światowego Dnia Żywności – święta obchodzonego w rocznicę utworzenia Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa.

Wydarzenia organizowane i współorganizowane przez PTTŻ odbywają się w formie zarówno stacjonarnej, jak i zdalnej, rozwijanej od czasu pandemii. Pozwala to na dotarcie do szerokiego grona odbiorców wydarzeń o charakterze popularnonaukowym.

PTTŻ jest organizacją uznaną i rozpoznawalną nie tylko w środowisku naukowym, lecz także wśród organizatorów wydarzeń przeznaczonych dla branży spożywczej. Potwierdzeniem tego są zaproszenia do objęcia patronatem Towarzystwa największych imprez targowych organizowanych w kraju (m.in. Polagra, Food Tech Expo).

Tradycją są również bale technologów żywności organizowane przez oddziały wielkopolski, wrocławski i małopolski, które stanowią ważny element sprzyjający integracji członków Towarzystwa.

PTTŻ było liderem, partnerem i konsorcjantem w projektach finansowanych ze źródeł europejskich i krajowych. W 2001 r. Towarzystwo zostało kontraktorem i jednocześnie reprezentantem Polski w projekcie Flair Flow Europe IV. Liderem sieci krajowej została prof. dr hab. Danuta Kołożyn-Krajewska. Celem projektu było rozpowszechnianie wyników projektów badawczych UE w dziedzinie żywności wśród małych i średnich przedsiębiorstw przemysłu spożywczego, specjalistów ds. zdrowia oraz grup konsumenckich za pośrednictwem dynamicznego systemu sieci obejmującego 24 kraje. W 2021 r. PTTŻ zostało partnerem wspierającym w projekcie FoodSafety4EU oraz partnerem stowarzyszonym w projekcie Equegan finansowanym z programu ERASMUS+.

W latach 2014–2017 PTTŻ było liderem konsorcjum realizującego projekt „Model ograniczania strat i marnowania żywności z korzyścią dla społeczeństwa” finansowany w ramach I konkursu „Innowacje Społeczne” Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, którego efektem było opracowanie i upowszechnienie nowatorskiej procedury ograniczenia strat i marnowania żywności z korzyścią dla społeczeństwa (MOST). Rolę kierownika projektu pełniła prof. dr hab. Danuta Kołożyn-Krajewska.

W okresie od 1 września 2018 r. do 31 listopada 2021 r. PTTŻ było zaangażowane w realizację projektu „Opracowanie systemu monitorowania marnowanej żywności i efektywnego programu racjonalizacji strat i ograniczania marnotrawstwa żywności” (akronim PROM) finansowanego przez NCBiR w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych GOSPOSTRATEG, w konsorcjum, którego liderem była Federacja Polskich Banków Żywności. Partnerami projektu byli: Instytut Ochrony Środowiska

Wiceprezesi PTTŻ od lewej: Agnieszka Kita, Dorota Piasecka

– PIB, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. To pierwszy tego typu projekt badawczy w Polsce, którego celem było m.in. oszacowanie skali strat i marnotrawstwa żywności w Polsce oraz poznanie przyczyn tych niekorzystnych zjawisk zarówno w poszczególnych sektorach czy ogniwach, jak i w całym łańcuchu żywnościowym, w tym w gospodarstwach domowych. W ramach projektu opracowano założenia Strategii racjonalizacji strat i ograniczania marnotrawstwa żywności oraz wdrożono będącą rezultatem wcześniej realizowanego projektu procedurę MOST w pięciu podmiotach różnych branż działających w łańcuchu żywnościowym.

Wyrazem docenienia roli PTTŻ w budowaniu społecznej odpowiedzialności za poszanowanie żywności wśród wszystkich uczestników łańcucha żywnościowego oraz zwiększenia społecznej świadomości w zakresie strat i marnotrawienia żywności w Polsce było zaproszenie przez Radę Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN do współtworzenia monografii poświęconej społecznemu wymiarowi działalności towarzystw naukowych. O tym, że działania PTTŻ są ukierunkowane na rzecz dobra społeczeństwa, świadczy także status organizacji pożytku publicznego, który Towarzystwo posiada od 2004 r.

Od momentu powstania Towarzystwa ważnym obszarem jego aktywności jest działalność wydawnicza. W grudniu 1990 r. ukazał się pierwszy numer kwartalnika informacyjnego PTTŻ „Technolog Żywności”, którego redaktorem był doc. dr hab. Stanisław Gwiazda. W 1997 został on włączony do kwartalnika Żywność–Technologia–Jakość. Na posiedzeniu w dniu 18 października 1999 r. w Olsztynie ZG PTTŻ powołał Wydawnictwo Naukowe PTTŻ z siedzibą w Krakowie, które następnie zostało zarejestrowane jako Oddział Wydawnictwo Naukowe PTTŻ i przejęło funkcje wydawnicze całego Towarzystwa. Przez wiele lat funkcję prezesa wydawnictwa oraz redaktora naczelnego pełnił prof. Tadeusz Sikora, który obecnie przewodniczy Radzie Naukowej. Od 2016 r. Wydawnictwem kieruje prof. Lesław Juszcak.

Czasopismo Żywność–Technologia–Jakość, wydawane w latach 1994–1996 jako kwartalnik naukowy oddziału małopolskiego, od 1997 r. stało się ogólnopolskim wydawnictwem rozprowadzanym

wśród wszystkich członków Towarzystwa. Od numeru 1(18) z 1999 r. kwartalnik zmienił nazwę na Żywność–Nauka–Technologia–Jakość i funkcjonuje pod nią do dziś. Z biegiem lat następowało ciągłe doskonalenie poziomu edytorskiego i podnoszony był poziom merytoryczny. Czasopismo (obecnie w formie kwartalnika) jest referowane przez bazy: AGRO, BazEkon, Chemical Abstracts Service, Index Copernicus, International Food Information Service, GoogleScholar, Research Gate, Polską Bibliografię Naukową, Scopus oraz CrossRef (DOI). Niezmienną misją tego czasopisma jest pielęgnowanie poprawności stosowania ojczyściej nomenklatury związanej z branżą spożywczą w opracowaniach naukowych, co jest zgodne z celami statutowymi PTTŻ. Publikowanie artykułów w języku polskim stanowi niezwykle istotne ułatwienie w dostępność do wiedzy naukowej z zakresu nauk o żywności dla ogółu społeczeństwa polskiego, w tym przedstawicieli małych i średnich przedsiębiorstw z branży spożywczej, które mają ograniczoną możliwość dostępu do czasopism wiodących wydawnictw publikowanych w języku angielskim w systemie subskrypcyjnym. Wszystkie artykuły – zarówno bieżące, jak i archiwalne, opublikowane w czasopiśmie Żywność–Nauka–Technologia–Jakość zostały zamieszczone na stronie internetowej wydawnictwa, co gwarantuje pełny i bezpłatny dostęp. Działalność wydawnicza Towarzystwa obejmuje także materiały szkoleniowe i pozycje książkowe. Wydawnictwo Naukowe PTTŻ jest ujęte w ministerialnym wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe.

Towarzystwo nie tylko prowadzi własną działalność wydawniczą, lecz także wspiera i promuje wartościowe opracowania z zakresu nauk o żywności. Jako patron medialny objęło wsparciem dwie książki wydane przez Wydawnictwo Naukowe PWN: „Żywnienie człowieka. Podstawy nauki o żywieniu” pod red. prof. Jana Gawęckiego oraz „Wiele historii na temat bakterii” autorstwa dr Agaty Goryluk-Salmonowicz oraz dr. hab. Mieczysława K. Błaszczyka.

Towarzystwo w sposób szczególny wspiera i promuje działalność młodych naukowców skupionych w Sekcji Młodej Kadry Naukowej, którą obecnie kieruje dr Monika Przeor. Wiodący wkład w powołanie oraz początki działalności sekcji miał prof. Antoni Rutkowski, który dostrzegł potrzebę integracji młodych ludzi zajmujących się naukami o żywności. Z założenia działalność sekcji miała skupiać się przede wszystkim na organizacji spotkań w formie sesji naukowych przeznaczonych dla młodej kadry z całej Polski. Wszystko zaczęło się w 1995 r. podczas XXVI Sesji Naukowej Komitetu Technologii i Chemii Żywności PAN w Łodzi, kiedy to po raz pierwszy zorganizowano sesję referatową przeznaczoną wyłącznie dla studentów i młodych pracowników naukowych. Rok później, w 1996 r., odbyła się już pierwsza samodzielna Sesja Młodych w Osieczanach koło Krakowa. Od 1999 r. Sesje Młodych zostały odłączone od konferencji KTiChŻ i odbywały się w maju jako niezależne konferencje naukowe. Rokrocznie kolejne oddziały PTTŻ wspierały organizację sesji, goszcząc jej uczestników w różnych zakątkach kraju. W 2012 r. Sekcja Młodej Kadry Naukowej PTTŻ zorganizowała po raz pierwszy konferencję międzynarodową. Odtąd obrady w drugim dniu sesji prowadzone są w języku angielskim. Przyszłoroczna, jubileuszowa XXX Sesja Naukowa Sekcji Młodej Kadry Naukowej odbędzie się w Rzeszowie przy wsparciu oddziału podkarpackiego. Nową formą aktywności Sekcji Młodej Kadry Naukowej są miniwykłady online prezentowane przez autorów wystąpienia wyróżnionych podczas sesji.

Formą promowania młodych naukowców jest nagroda za najlepszą pracę doktorską przyznawana przez Towarzystwo od 2016 roku. Ocenie przez Kapitułę powołaną przez Zarząd Główny PTTŻ podlegają prace doktorskie młodych adeptów nauki (do 35 lat) działających w obszarze nauk o żywności, będących aktywnymi członkami PTTŻ co najmniej rok przed obroną pracy doktorskiej. Wyniki konkursu wraz z wręczeniem pamiątkowej statuetki ogłaszane są podczas konferencji naukowych organizowanych lub współorganizowanych przez Towarzystwo. Do tej pory zorganizowano 9 edycji konkursu.

Podczas uroczystych obchodów jubileuszu 35-lecia miała swoją premierę monografia okolicznościowa „Polskie Towarzystwo Technologów. Żywności historia kolejnej dekady (2016–2025)” pod redakcją Agnieszki Kity, Doroty Piaseckiej-Kwiatkowskiej oraz Joanny Stadnik. Stanowi ona kontynuację wydanych wcześniej przez Wydawnictwo Naukowe PTTŻ monografii dokumentujących historię Towarzystwa: redagowanej przez prof. dr. hab. Tadeusza Sikorę „Geneza i pierwsze 15 lat działalności Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności (1990–2005)” oraz „25 lat Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności 1990–2015” pod redakcją prof. dr. hab. Janusza Czapskiego i prof. dr. hab. Agnieszki Kity.

Opisane w monografiach osiągnięcia PTTŻ są owocem pracy setek zaangażowanych osób – badaczy, dydaktyków, ekspertów i praktyków – którzy swój czas, wiedzę i energię poświęcili rozwijaniu nauki o żywności w Polsce. Nie sposób pominąć roli licznych instytucji i organizacji współpracujących z PTTŻ – uczelni, instytutów badawczych, organizacji pozarządowych, partnerów biznesowych oraz stowarzyszeń krajowych i międzynarodowych, których otwartość i wsparcie umożliwiły realizację ambitnych projektów, organizację prestiżowych konferencji i seminariów, a także udział w inicjatywach o zasięgu europejskim i globalnym. PTTŻ to nie tylko organizacja naukowa – to społeczność, która swoją codzienną działalnością udowadnia, że połączenie wiedzy, doświadczenia i społecznego zaangażowania pozwala realnie wpływać na rozwój nauki, kształcenie nowych pokoleń specjalistów i podnoszenie świadomości społecznej w zakresie racjonalnego pozyskiwania i gospodarowania żywnością. W tym szczególnym roku pragnę złożyć wyrazy głębokiego uznania wszystkim, którzy byli i są częścią PTTŻ – zarówno tym, którzy stali u jego początków, jak i tym, którzy dziś z pasją i zaangażowaniem kontynuują i rozwijają jego misję. To dzięki Państwu Towarzystwo pozostaje ważnym i rozpoznawalnym głosem w polskiej i światowej nauce o żywności. Nasza wspólna praca stała się istotnym elementem życia naukowego, a jej efekty wciąż wspierają i inspirują kolejne pokolenia technologów żywności.

Na zakończenie uroczystości jubileuszowych wręczono pamiątkowe gawertony będące wyrazem wdzięczności za zaangażowanie i wkład w rozwój PTTŻ.

Bardzo dziękuję rektorowi Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie za możliwość zorganizowania uroczystości jubileuszowych na terenie uczelni. Zwłaszcza że to kolejny jubileusz PTTŻ organizowany w Lublinie. Dziesięć lat temu w tej samej auli świętowaliśmy ćwierćwiecze naszego Towarzystwa. Serdecznie dziękuję dziekanowi Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii za włączenie jubileuszu PTTŻ do programu obchodów 20-lecia wydziału.

Joanna Stadnik
Fot. Picture Perfect

Data Steward School 2025 – rozwój kompetencji pracowników Biblioteki Głównej UP w Lublinie w zarządzaniu danymi badawczymi

Współczesne badania naukowe generują ogromne ilości danych, które – obok publikacji – stają się jednym z kluczowych rezultatów pracy naukowej. Wymogi instytucji finansujących badania, rozwój otwartej nauki oraz rosnące znaczenie rzetelnego zarządzania danymi sprawiają, że biblioteki akademickie coraz częściej pełnią rolę centrów kompetencji w zakresie zarządzania danymi badawczymi (ang. research data management). W tym kontekście rozwój specjalistycznych umiejętności pracowników bibliotek stanowi istotny element budowania nowoczesnej kultury badawczej uczelni.

Istotnym działaniem w tym obszarze był udział Anny Starek oraz Ewy Kustry, pracowników Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, w programie Data Steward School 2025. Była to pierwsza edycja programu realizowana przez Uniwersytet Śląski w Katowicach. Wcześniejsze edycje Data Steward School rozwijała od 2020 r. Visnea sp. z o.o.

Kurs trwał od lipca do grudnia 2025 r. Część stacjonarna szkolenia odbyła się w dniach 7–11 lipca 2025 r. Celem programu było kompleksowe przygotowanie uczestników do pełnienia roli opiekuna danych badawczych (ang. data steward) w jednostkach naukowych, ze szczególnym uwzględnieniem wdrażania zasad otwartej nauki. Warto podkreślić, że program Data Steward School nie jest skierowany wyłącznie do bibliotekarzy – mogą w nim uczestniczyć również pracownicy naukowcy oraz osoby odpowiedzialne za zarządzanie danymi w jednostkach badawczych.

Program obejmował 40-godzinny moduł podstawowy, realizowany w formule intensywnego kursu stacjonarnego, 8-godzinny specjalizację tematyczną, realizowaną przy wsparciu ekspertów z dziedzin obejmujących nauki przyrodnicze, biomedyczne, inżynieryjno-techniczne oraz naukę o danych (ang. data science), a także indywidualny mentoring ukierunkowany na pogłębienie kompetencji.

Moduł podstawowy obejmował kluczowe zagadnienia związane z zarządzaniem danymi badawczymi, w tym zasady FAIR, cykl życia danych, standardy i jakość metadanych, a także prawne i etyczne aspekty udostępniania danych. Szkolenie miało charakter praktyczny i opierało się na warsztatach, analizie studiów

przypadków oraz pracy zespołowej, zorientowanej na realne potrzeby instytucji naukowych. Zwieńczeniem kursu było wręczenie certyfikatu.

Uczestnictwo w Data Steward School 2025 umożliwiło nawiązanie współpracy z Natalią Galicą – pełnomocnikiem rektora Uniwersytetu Śląskiego ds. Data Steward School oraz członkiem zespołu ds. otwartej nauki w Narodowym Centrum Nauki. Efektem współpracy był wykład inauguracyjny pt. „Globalne trendy w otwartej nauce a rola bibliotek akademickich”, który pani Galica wygłosiła jako gość specjalny na seminarium „Biblioteka w centrum otwartej nauki – współpraca, działania i wyzwania”, zorganizowanym w ramach jubileuszu 70-lecia BG UP w Lublinie w dniu 9 grudnia 2025 r.

Szczególną rolę w rozwoju kompetencji zespołu ds. otwartej nauki Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej UP w Lublinie odgrywa Anna Starek – koordynator Oddziału Informacji Naukowej. Jest absolwentką Data Steward School 2022, a jej udział w ubiegłorocznej edycji programu stanowił kolejny etap rozwoju umiejętności zarządzania danymi badawczymi. Szerzy postulat otwartej nauki na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie poprzez działalność szkoleniową skierowaną do środowiska akademickiego, przygotowanie i weryfikację planów zarządzania danymi badawczymi w konkursach grantowych, konsultowanie raportów rocznych i końcowych rozliczających projekty badawcze.

Ewa Kustra jako redaktor w Repozytorium Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz opiekun kolekcji instytucjonalnych w repozytoriach RepOD i Zenodo zajmuje się weryfikacją metadanych i kontrolą zdeponowanych zasobów. Ponadto wspiera naukowców w przygotowaniu danych do deponowania, doborze odpowiednich licencji i opracowywaniu planów zarządzania danymi badawczymi.

Ukończenie przez pracowników BG UP w Lublinie Data Steward School 2025 oraz ich zaangażowanie w ogólnopolskie inicjatywy środowiskowe stanowią istotny element długofalowego rozwoju kompetencji. Zdobyta wiedza i doświadczenie przekładają się na jakość wsparcia oferowanego naukowcom, umożliwiając bardziej świadome i efektywne zarządzanie danymi badawczymi.

Ewa Kustra

Astronauta wśród studentów

W Lublinie 16 grudnia 2025 r. odbyło się spotkanie ze Sławoszem Uznańskim-Wiśniewskim, drugim po Mirosławie Hermaszewskim Polaku, który poleciał w kosmos – 47 lat po swoim poprzedniku. Misja Axiom 4 IGNIS była również pierwszą polską misją na Międzynarodową Stację Kosmiczną.

Polski astronauta Europejskiej Agencji Kosmicznej odwiedził Lublin w ramach ogólnopolskiej trasy „IGNIS – Polska sięga gwiazd” i spotkał się ze studentami oraz uczniami. To nie była jednak jego pierwsza wizyta w tym mieście. Jak sam przyznał, Lublin ma dla niego wymiar bardzo osobisty. – Moi rodzice poznali się w Lublinie. Studiowali historię sztuki. Ostatnim razem byłem tu z tatą, który oprowadzał mnie po mieście i dzielił się swoimi wspomnieniami – mówił.

Spotkanie rozpoczęło wystąpienie rektora Politechniki Lubelskiej prof. dr. hab. Zbigniewa Patera, przewodniczącego ZUL w 2025 r., który podkreślił, że mimo braku kierunków stricte kosmicznych lubelskie uczelnie realnie wspierają rozwój badań nad kosmosem. Przytoczył również zasługi każdego z lokalnych uniwersytetów w tym obszarze.

Następnie zgromadzona publiczność miała okazję obejrzeć film dokumentujący przygodę Sławosza Uznańskiego-Wiśniewskiego – zarówno przygotowania do wyprawy, jak i ujęcia z kosmosu zrealizowane podczas misji IGNIS.

W końcu nadszedł moment, na który wszyscy czekali – na scenie pojawił się sam Sławosz Uznański-Wiśniewski. Podzielił się swoimi wspomnieniami z misji, opowiadając, jak wyglądała ona z jego perspektywy. Zaprezentował również zdjęcia oraz przytoczył anegdoty, m.in. o tym, że aby wyspać się na stacji kosmicznej, należało przymocować śpiwór do ściany lub szafy, by nie unosić się podczas snu.

Lublin był jednym z punktów trasy spotkań Sławosza Uznańskiego-Wiśniewskiego. W każdym mieście wzbogacał on wykład o unikalny element przygotowany wyłącznie dla danej lokalizacji. W naszym mieście była to opowieść o opiece medycznej w nagłych sytuacjach w kosmosie, np. jak wykonać uciśnięcia klatki piersiowej i jednocześnie samemu nie „odlecieć”.

Podczas spotkania astronauta wręczył rektorom ZUL emblematy polskiej misji kosmicznej IGNIS, które towarzyszyły mu na Międzynarodowej Stacji Kosmicznej. – Te flagi były w kosmosie razem ze mną. Przeleciały 320 orbit wokół Ziemi i ponad 13 milionów kilometrów – mówił gość.

Publiczność mogła również zadawać pytania, m.in. o to, czy łatwiej było przystosować się do warunków panujących w kosmosie, czy ponownie zaadaptować się do życia na Ziemi – po powrocie. Oprócz tego można było obejrzeć prezentację dotyczącą eksperymentów przeprowadzanych przez Sławosza Uznańskiego-Wiśniewskiego w kosmosie.

Pierwszą część spotkania w Filharmonii Lubelskiej zakończył panel dyskusyjny, w którym wziął udział dr Maciej Bryś z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Opowiedział on więcej o eksperymencie związanym z pszczołami miodnymi, z wykorzystaniem wirówki przeciążeniowej umożliwiającej symulację warunków mikrogravitacji.

– Pszczoła miodna zapyla około 80% gatunków roślin uprawnych na świecie, dlatego jej obecność przy tworzeniu upraw pozaziemskich wydaje się czymś oczywistym. Eksperyment, który przeprowadzaliśmy, miał na celu sprawdzenie wytrzymałości robotnic pszczoły miodnej w warunkach nieważkości. Zarówno przed eksperymentem, jak i po nim pobrano próbki pszczołej krwi – hemolimfy. Choć wyników nie można jeszcze jednoznacznie potwierdzić, ponieważ badanie przeprowadzono niedawno, wszystkie pszczoły przeżyły symulację mikrogravitacji, co samo w sobie odpowiada na niektóre pytania – podsumował doktor.

W części edukacyjnej, która odbyła się w Lubelskim Centrum Konferencyjnym, dr Uznański-Wiśniewski spotkał się z dziećmi i młodzieżą szkolną. W specjalnej strefie w tym miejscu swoje projekty prezentowały studenckie koła naukowe z pięciu uczelni zrzeszonych w Związku Uczelni Lubelskich. Prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą prof. dr hab. Bartosz Sołowiej oprowadził astronautę po stoiskach, gdzie swój dorobek pokazały cztery nasze koła naukowe: SKN Chłodnictwa, Geodezyjne Koło Naukowe „Equator”, SKN „Gastronauci” oraz SKN Zagrożeń Zawodowych i Środowiskowych.

Uczestnicy mogli zobaczyć na stoiskach tradycyjne i nowoczesne narzędzia geodezyjne, technologie satelitarne i drony, a także interaktywne mapy oraz skany i modele 3D. Pokazano także specjalistyczny sprzęt do pomiaru zagrożeń biologicznych, zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w środowisku pracy, różne typy gaśnic wraz z zasadami ich użycia, robota badawczego do pracy w trudno dostępnych miejscach oraz drona wyposażonego w komorę pomiarową.

Nie zabrakło również prezentacji technologii liofilizacji, produktów liofilizowanych oraz żywności funkcjonalnej, którą uczestnicy mogli spróbować na miejscu.

Trasa „IGNIS – Polska sięga gwiazd” była realizowana przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz POLSA – Polską Agencję Kosmiczną, we współpracy z Europejską Agencją Kosmiczną (ESA) i odwiedzanymi polskimi uczelniami.

Agnieszka Wasilak
Fot. Joanna Mazurek

Fot. Archiwum Chóru

Sukcesy Chóru Akademickiego

Ostatni miesiąc 2025 roku był dla Chóru Akademickiego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie niezwykle obfity w wydarzenia artystyczne.

W dniach 4–7 grudnia chór miał zaszczyt reprezentować naszą uczelnię podczas XVIII International Festival of Advent and Christmas Music w Bratysławie (Słowacja). Występując pod dyktando Zofii Bernatowicz oraz przy akompaniamencie pianistki Anny Kabulskiej, zespół zdobył złoty dyplom w kategorii chórów mieszanych oraz srebrny dyplom w kategorii muzyki sakralnej a cappella. International Festival of Advent and Christmas Music to prestiżowe wydarzenie gromadzące chóry z całego świata, organizowane przez Bratislava Music Agency pod patronatem miasta Bratysława. Program festiwalu obejmuje zarówno przesłuchania konkursowe, jak i koncerty pozakonkursowe, tworząc niepowtarzalną, świąteczną atmosferę w sercu miasta.

Kolejnym ważnym wydarzeniem był koncert wieńczący obchody 70-lecia naszej Alma Mater, który odbył się 12 grudnia w Filharmonii Lubelskiej. Pod dyktando Zofii Bernatowicz zaprezentowano arcydzieła muzyki barokowej: *Koncert na dwa fortepiany c-moll BWV 1060* Johanna Sebastiana Bacha, *Concerto grosso „Na Boże Narodzenie”* op. 6 nr 8 Arcangela Corellego oraz *Glorię* RV 589 Antonia Vivaldiego. Wydarzenie to było okazją do współpracy z Orkiestrą Filharmonii Lubelskiej oraz wybitnymi solistami: pianistkami Małgorzatą Krzemińską-Sribniak i Tomaszem Krawczykiem oraz wokalistkami Aleksandrą Turską (sopran) i Piotrem Olechem (alt).

Wykonanie *Glorii* Vivaldiego przez Chór UP, jak podkreślali słuchacze, cechowało się wyjątkową stylistyczną spójnością, wyrównaną barwą oraz wrażliwą realizacją niuansów dynamicznych i artykulacyjnych. Sala Filharmonii wypełniona po brzegi nagrodziła artystów owacjami na stojąco, domagając się bisów.

Zwieńczeniem intensywnego okresu koncertowego był występ podczas Spotkania Oplatkowego, które odbyło się 15 grudnia w Sali Kongresowej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Chór pod dyktando Zofii Bernatowicz i z akompaniamentem Anny Kabulskiej zaprezentował półgodzinny program kolęd polskich, ukraińskich i amerykańskich. Koncert został bardzo ciepło przyjęty przez społeczność akademicką oraz zaproszonych gości.

Na zakończenie uroczystości chór wraz z publicznością wspólnie odśpiewali jedną z najpiękniejszych i najbardziej patriotycznych polskich kolęd – *Bóg się rodzi* do słów Franciszka Karpińskiego, osadzoną w melodii poloneza koronacyjnego polskich królów.

22 stycznia tego roku chór wystąpił w Filharmonii Lubelskiej w wieczornej kolęd wschodniostowiańskich pod patronatem Arcybiskupa Lubelskiego i Chełmskiego Abła.

Zofia Bernatowicz

Fot. Vlado Kuric

Grand prix dla Zespołu Jawor

W dniach 17–19 stycznia 2026 r. Zespół Pieśni i Tańca „Jawor” wziął udział w wyjeździe artystycznym do Zakopanego oraz Bystrej Śląskiej, reprezentując UP w Lublinie na międzynarodowej scenie muzyki tradycyjnej.

Pierwszego dnia członkowie zespołu uczestniczyli w międzynarodowym kołędowaniu, które odbyło się w Kinie Giewont w Zakopanem. Wydarzenie zgromadziło zespoły folklorystyczne z Estonii, Węgier, Chorwacji oraz Słowacji, umożliwiając wymianę doświadczeń artystycznych oraz prezentację bożonarodzeniowych tradycji różnych krajów Europy.

Kolejnego dnia w Bystrej Śląskiej odbył się VIII Międzynarodowy Konkurs Kolęd „Beskidzka Bitwa na Kolędy”, w którym udział wzięły te same zespoły. Zespół Pieśni i Tańca „Jawor” zdobył grand prix konkursu, a także otrzymał dodatkowe wyróżnienie za dobór repertuaru i wybitną wartość muzyczną.

Wyjazd miał wymiar nie tylko artystyczny, lecz także integracyjny i promocyjny. Był doskonałą okazją do budowania relacji międzynarodowych oraz promocji polskiej kultury ludowej i dorobku artystycznego uniwersytetu poza granicami kraju.

Red.

Fot. Archiwum Zespołu

Kolejny sukces Ireny Winiarczyk

W 20. Wojewódzkim Przeglądzie Rękodzieła i Twórczości Seniorów pani Irena Winiarczyk zajęła I miejsce za obraz „Krag życia”. Autorka jest dumna ze swojej drogi tworzenia, która przynosi jej wiele pozytywnych emocji, szczęścia i radości.

W konkursie udział wzięło 101 uczestników z województwa lubelskiego, którzy zaprezentowali 255 prac. Wyłoniono 23 laureatów, którzy swoje rękodzieło zaprezentowali podczas wyjątkowej

sesji zdjęciowej. Wśród prac znalazły się elementy garderoby, obrazy oraz rzeźba. Finał wydarzenia, połączony z otwarciem wystawy pokonkursowej, odbył się 17 grudnia 2025 r. w Klubie Muzycznym Centrum Spotkania Kultur w Lublinie. Organizatorem wydarzenia było CSK, a partnerami wydarzenia byli Pigcasso Lublin oraz Muzeum Zamojskich w Kozłowce.

MJ

Z wizytą edukacyjno-krajoznawczą w Niemczech

W dniach 20–31 października 2025 r. studenci II i III roku kierunku turystyka i rekreacja Wydziału Agrobionżynierii UP w Lublinie oraz student kierunku geodezja i kartografia Wydziału Inżynierii Produkcji UP w Lublinie uczestniczyli w projekcie „Grupowa podróż studyjna do Niemiec dla polskich grup studenckich” zorganizowanym przez Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Głównym organizatorem i opiekunem grupy była pani mgr Bogusława Tkaczyk-Wolanin, wykładowca języka niemieckiego w CNJOiC UP w Lublinie. Projekt ten otrzymał dotację z Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej – DAAD oraz finansowe wsparcie ze strony Biura Projektów Międzynarodowych UP w Lublinie.

Grupowa podróż studencka odbyła się do dwóch landów związkowych Republiki Federalnej Niemiec – Saksonii i Bawarii. Studenci naszej uczelni odwiedzili dwie niemieckie publiczne uczelnie wyższe: Instytut Technologii w Deggendorfie (Technische Hochschule Deggendorf) w Dolnej Bawarii oraz Uniwersytet Nauk Stosowanych w Kempten/Allgäu (Hochschule Kempten). Ponadto brali udział w wykładzie w dwóch ministerstwach landowych: w Saksońskim Państwowym Ministerstwie Nauki, Kultury i Turystyki w Dreźnie oraz w Bawarskim Państwowym Ministerstwie ds. Wyżywienia, Rolnictwa, Leśnictwa i Turystyki w Monachium, na temat polityki turystycznej tych landów. Jednym z punktów programu było zaproszenie do zwiedzenia Grassi Muzeum – Muzeum Etnograficznego w Lipsku, gdzie studenci zapoznali się z pracą w muzeum.

Celem edukacyjnym projektu było poszerzenie wiedzy studentów o Niemczech, kulturze i geografii naszego zachodniego sąsiada, w szczególności o landach Saksonia i Bawaria, oraz wymiana informacji fachowych związanych z kierunkiem studiów, jak też pogłębienie relacji z partnerami niemieckimi i nawiązanie nowych kontaktów. Nie mniej ważne było poszerzenie kompetencji językowych, interkulturowych oraz społecznych studentów. Idea projektu mieściła się w koncepcji nauczania przedmiotowo-językowego CLIL (Content and Language Integrated Learning).

Program wyjazdu studyjnego był bardzo urozmaicony, stanowił jednocześnie duże wyzwanie dla młodych ludzi, którzy mogli sprawdzić swoje umiejętności prezentacji w języku obcym, wziąć udział w rozmowach i dyskusjach z niemieckimi partnerami

w językach niemieckim i angielskim, jak również skonfrontować się z licznymi wyzwaniami technicznymi logistycznymi na etapie planowania oraz realizacji pobytu. Nieodłącznym punktem programu tego projektu było zwiedzanie miast i atrakcji turystycznych w Niemczech.

W dniu 20 października po długiej podróży pociągiem przez Polskę studenci dotarli do Drezna. Następnego dnia mieli okazję zobaczyć najważniejsze zabytki w stolicy Saksonii: barokowy zespół pałacowo-parkowy Zwinger, barokowy Kościół Marii Panny w Dreźnie (Frauenkirche), gdzie wspięli się na wieżę niedawno odbudowanego kościoła i podziwiali panoramę Drezna z wysokości 67 m, odbyli też spacer promenadą wzdłuż Łaby oraz mieli możliwość zrobienia zakupów w najpiękniejszym zabytkowym sklepie nabiałowym świata Pfunds Molkerei.

W dniu 22 października 2025 odbyło się spotkanie dotyczące polityki turystycznej w Saksońskim Państwowym Ministerstwie Nauki, Kultury i Turystyki. W ministerstwie studenci zostali serdecznie powitani przez minister stanu ds. kultury i turystyki Barbarę Klepsch. Kierownik Referatu Polityki Turystycznej Jörg Markert przedstawił grupie najważniejsze zadania ministerstwa oraz aktualne trendy w zakresie turystyki. Studenci natomiast zaprezentowali ofertę edukacyjną, infrastrukturę Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, jak również możliwości rozwijania swoich pasji w ramach działalności kół zainteresowań na naszej uczelni oraz przedstawili Lublin jako miasto kultury i młodzieży. Zaprezentowali Uniwersytet z jego bogatą ofertą oraz atrakcje turystyczne Lublina w języku angielskim. Kierownik Referatu J. Markert zaproponował naszym studentom odbycie praktyk w Saksonii.

W dniu 23 października 2025 studenci wraz z opiekunem grupy gościli w Bawarskim Państwowym Ministerstwie ds. Wyżywienia, Rolnictwa, Leśnictwa i Turystyki w Monachium, gospodarzem był Referat Turystyki. Kierownik Referatu Birgit Graßl przedstawiła zagadnienia związane z turystyką w Bawarii, organizację, cele i działania marketingowe. Po obiedzie w kantine ministerialnej udali się do Muzeum BMW w Monachium. Następnie zwiedzili rynek w Monachium i sąsiednie kościoły, a na targu miejskim Viktualienmarkt skosztowali specjału bawarskiego, tj. smaczonej białej kiełbasy.

Następny dzień, 24 października 2025 r., był to czas na zwiedzanie Monachium w mniejszych grupach. W tym celu studenci kupili dostępny online München City Pass – karnet miejski, który pozwolił na wolny wstęp do wielu muzeów i atrakcji turystycznych w Monachium. Odbyli wycieczkę po mieście autokarem turystycznym „hop-on hop-off” oraz zwiedzili m.in. zespół pałacowo-parkowy Nymphenburg, dawną siedzibę letnią królów i książąt bawarskich. Wjechali windą na wieżę Nowego Ratusza w Monachium, skąd rozciąga się widok na miasto wraz z panoramą Alp. Odwiedzili Magic Bawaria – muzeum zabawy, selfie i iluzji, oraz Park Olimpijski. Wieczór spędzili w najsłynniejszej gospodzie i piwiarni na świecie – Münchner Hofbräuhaus.

W sobotę, 25 października r., wyruszyli pociągiem regionalnym do Memmingen w rejon Alp Algawskich (Allgäu). Mimo deszczowej tego dnia pogody wybrali się pociągiem do Lindau Insel nad Jeziorem Bodeńskim, gdzie piękno starówki podkreśla alpejski pejzaż.

Kolejnym punktem programu w niedzielę 26 października była wycieczka w Alpy Algawskie do Oberstdorfu – wysuniętej najbardziej na południe w Niemczech miejscowości znanej z zawodów w sportach zimowych. Część grupy podróżowała dalej, do punktu rozpoczęcia wędrówki po wąwozie Breitachklamm, jednym z najgłębszych wąwozów Europy Środkowej, położonym przy granicy niemiecko-austriackiej. Druga część grupy udała się z Oberstdorfu do Füssen, w okolice Zamku Neuschwanstein zbudowanego na polecenie króla Bawarii Ludwika II – głównej atrakcji turystycznej w Bawarii.

W poniedziałek, 27 października, rozpoczął się drugi tydzień pobytu w Niemczech. Studenci odwiedzili Uniwersytet Nauk Stosowanych w Kempten (Hochschule Kempten), gdzie zostali ciepło przywitani przez dziekana Wydziału Turystyki – Zarządzania prof. dr. Guido Sommera. Dziekan prof. dr. Guido Sommer wyraził gotowość do współpracy z naszym Uniwersytem, co zostało po powrocie przekazane władzom UP w Lublinie. Wzięli udział w zajęciach dydaktycznych na tym wydziale, a sami zaprezentowali naszą uczelnię. Wysłuchali również prezentacji na temat uczelni w Kempten oraz tamtejszego Wydziału Turystyki – Zarządzania. Po kampusie gości oprowadził kierownik Biura Wymiany Międzynarodowej Berns Holzhauser.

Po południu studenci udali się pociągiem regionalnym do miasta Deggendorf położonego w Dolnej Bawarii nad Dunajem.

We wtorek, 28 października, nasza młodzież rozpoczęła dwudniową wizytę w Instytucie Technologii w Deggendorf, niemieckiej uczelni publicznej kształcącej studentów na kierunkach technicznych i ekonomicznych oraz nauk o zdrowiu. Goście zostali przyjęci przez kierownik Biura Wymiany Międzynarodowej Lisę Werner, która zapoznała naszą grupę z profilem i kierunkami studiów uczelni. Podkreśliła międzynarodowy charakter uczelni, w której prawie połowa wszystkich studentów pochodzi z różnych krajów całego świata i kształci się na kierunkach anglojęzycznych. Dziekan Wydziału Ekonomii prof. dr Henning Schulze wraz z Matthiasem Koppem przeprowadzili dla goszczących studentów warsztat z zakresu kompetencji interkulturowych. Uczestnicy dzielili się swoimi spostrzeżeniami na temat różnic kulturowych między Polską a Niemcami. Następnie nasza grupa w towarzystwie studentki z uczelni THD Deggendorf zwiedziła kampus akademicki oraz spacerowała wzdłuż brzegu Dunaju, a po południu wędrowała po starym mieście w Deggendorfie, skąd widać było wzniesienia Lasu

Bawarskiego, najstarszego parku narodowego w Niemczech i ważnego regionu turystycznego. Wieczór obfitował w kolejne atrakcje w ramach spotkań międzynarodowych w kawiarni Erzählcafe, gdzie studenci zapoznali się z różnymi wyznaniem religijnymi podczas prezentacji studentów z Czech, Korei Południowej oraz Egiptu. W luźnej międzynarodowej atmosferze była okazja do wymiany poglądów, a także skosztowania specjałów z różnych krajów. Poczęstunek przywieziony z Polski również był miłym akcentem wieczoru.

W dniu 29 października uczelnia THD Deggendorf zorganizowała dla naszej grupy spotkanie z dwiema studentkami niemieckimi z kierunku zarządzanie w turystyce, które dzieliły się informacjami na temat swoich studiów na uczelni w Deggendorfie, jak również doświadczeniami zdobytymi w czasie praktyk i studiów odbytych na zagranicznych uczelniach w ramach programu Erasmus+. Po południu studenci UP w Lublinie wyruszyli pociągiem w daleką drogę do Lipska.

W dniu 30 października odbyło się spotkanie w GRASSI Museum – Muzeum Etnograficznym w Lipsku. Mimo że w tym dniu było ono zamknięte dla zwiedzających, jego pracownicy Kevin Breß i Stefanie Bach oprowadzili studentów z Lublina po wystawach muzealnych ukazujących wielowiekową tradycję różnych kultur świata. Gospodarze z Lipska przedstawili swoją koncepcję pracy w muzeum, skupiając się głównie na wystawach poświęconych kolonializmowi niemieckiemu, co zostało przyjęte z ogromnym zainteresowaniem, a prezentowane eksponaty wzbudziły zachwyt zwiedzających.

Po wizycie w GRASSI Museum grupa naszej młodzieży udała się na starówkę w Lipsku w celu zwiedzania historycznych miejsc: Kościoła św. Mikołaja (NikolaiKirche), gdzie w 1989 r. „demonstracje poniedziałkowe” rozpoczęły pokojową rewolucję upadku Muru Berlińskiego, oraz Kościoła św. Tomasza (Thomaskirche), miejsce działalności Johanna Sebastiana Bacha.

W dniu 31 października uczestnicy programu wyruszyli w podróż powrotną do Polski.

Podsumowując, należy podkreślić bogaty, wieloaspektowy wymiar projektu. Podróż obejmowała sześć miast niemieckich, wizytę na dwóch uniwersytetach i w dwóch ministerstwach landowych, studenci przemierzyli ponad 3300 km, poszerzając swoje horyzonty, umiejętności językowe i interkulturowe oraz kompetencje społeczne. Pozyskali wiedzę z zakresu zagadnień polityki turystycznej w Niemczech, współpracy z jednostkami samorządowymi oraz organizacji usług hotelowych. W przeprowadzonej po powrocie wymaganej w projekcie ewaluacji studenci bardzo dobrze ocenili wizyty na niemieckich uczelniach, podkreślając otwartość wykładowców, nowoczesną infrastrukturę, bardzo praktyczne podejście do nauki, duży nacisk na projekty i współpracę z biznesem, jak również szeroką ofertę językową. Wielu z nich zwróciło uwagę na rozwinięcie swoich umiejętności komunikowania się w językach angielskim i niemieckim dzięki wielu spontanicznym rozmowom z mieszkańcami miast niemieckich oraz na zwiększenie pewności siebie w kontaktach międzyludzkich, jak również na zmianę swojego podejścia do podróżowania. Studenci docenili walory turystyczne i architektoniczne zwiedzanych miejsc.

Bogusława Tkaczyk-Wolanin

Joanna Rączkiewicz-Gołacka

Fot. Archiwum CNJOiC UP w Lublinie

Tłumy podczas Dnia Otwartego

19 marca 2026 r. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie otworzył swoje podwoje dla wszystkich zainteresowanych podjęciem studiów. Tegoroczna edycja Dnia Otwartego cieszyła się wyjątkowo dużym zainteresowaniem – na same warsztaty zapisało się blisko 2000 uczestników. Program wydarzenia był bogaty i zróżnicowany, obejmując ponad 178 warsztatów, wykłady zaproszonych gości oraz liczne strefy tematyczne rozmieszczone na terenie całego kampusu i jego poszczególnych wydziałów.

Oficjalna inauguracja odbyła się o godzinie 10. Uroczystego otwarcia dokonał rektor prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk, który w swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na znaczenie świadomego wyboru ścieżki kształcenia. Podkreślił, że współczesna uczelnia powinna nie tylko zapewniać solidne przygotowanie teoretyczne, lecz przede wszystkim umożliwiać rozwijanie praktycznych kompetencji, odpowiadających wymaganiom rynku pracy. Zaznaczył przy tym, że UP w Lublinie konsekwentnie realizuje tę misję.

Do wyboru uczelni zachęcała również prorektor ds. studenckich i dydaktyki dr hab. Urszula Kosior-Korzecka, prof. uczelni. Wskazała szczególnie na nowoczesną infrastrukturę dydaktyczną, obejmującą doskonale wyposażone laboratoria oraz rozwinięte zaplecze naukowo-badawcze. Jej słowa zostały uzupełnione prezentacją oferty edukacyjnej i działalności uniwersytetu, którą przedstawiła Agnieszka Wasilak, kierownik Działu Rekrutacji i Promocji.

W trakcie uroczystego otwarcia wręczono medal Pro Scientia et Humanitate zastępcy prezydenta miasta Lublin ds. oświaty i wychowania Mariuszowi Banachowi – doktorowi nauk społecznych,

pedagogowi oraz samorządowcowi. Wyróżnienie to stanowi wyraz uznania dla jego szczególnych zasług w działalności społecznej i edukacyjnej, a także za wieloletnie zaangażowanie w rozwój lokalnego środowiska oświatowego.

Istotnym elementem programu były wykłady zaproszonych gości, które przyciągnęły liczne grono słuchaczy. Krzysztof Poznański, twórca popularnonaukowego kanału „Naukowo TV” na platformie YouTube, wygłosił wykład pt. „Życie na Ziemi – przypadek nieplanowany?”, podejmując tematykę pochodzenia życia i jego

uwarunkowań. Prelekcja spotkała się z dużym zainteresowaniem uczestników wydarzenia i stała się punktem wyjścia do dalszych rozmów. Z kolei podleśniczy Sławomir Wróbel z Poleskiego Parku Narodowego zaprezentował wystąpienie pt. „Co, jak i gdzie fotografować w poleskiej przyrodzie i – co równie ważne – jak robić to z poszanowaniem natury”. W przystępny sposób przybliżył on zagadnienia związane z fotografią przyrodniczą, zwracając uwagę na etyczny wymiar obcowania z naturą. Wśród słuchaczy przeważali Studenci Akademii Fotograficznej UP w Lublinie.

Na terenie kampusu swoje stoiska przygotowały wszystkie wydziały, umożliwiając odwiedzającym bezpośredni kontakt ze studentami oraz pracownikami naukowymi. Uczestnicy mieli okazję

zapoznać się z ofertą dydaktyczną, zobaczyć specjalistyczną aparaturę wykorzystywaną w procesie kształcenia, a także dowiedzieć się, jak wygląda codzienne życie akademickie. Chętnie uczestniczyli w spacerach po kampusie oraz zorganizowanym zwiedzaniu laboratoriów, które pozwalało lepiej poznać zaplecze uczelni. Odwiedzili nas uczniowie i pracownicy szkół m.in. z Kielc, Puław, Lipska, Włodawy, Dębina, Koszalina, Radomia i Zamościa.

Program wydarzenia obejmował także liczne elementy interaktywne, sprzyjające aktywnemu uczestnictwu odwiedzających. Konkursy i quizy sprawdzające wiedzę cieszyły się dużą popularnością, a na najlepszych uczestników czekały atrakcyjne nagrody. W Strefie Wiosennej przygotowano dodatkowe atrakcje – możliwość samodzielnego wykonania pamiątkowych pinów, udział w „loterii przyrodniczej”, w której można było zabawić się w wylosowanie przyszłego kierunku studiów. Kolejnym punktem było również sadzenie bratków. Ten ostatni element miał wymiar symboliczny, nawiązując do idei „zapuszczania korzeni” na uniwersytecie.

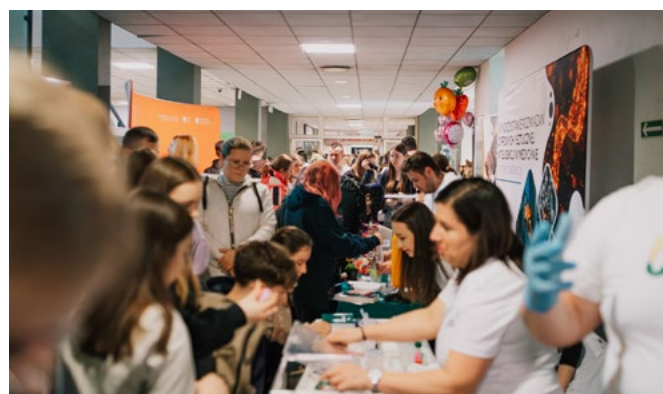
Podczas tegorocznego Dnia Otwartego pojawiły się też dwie nowości. Pierwszą stanowiły aktywności sportowe, które zorganizowali studenci wraz z trenerami z Centrum Kultury Fizycznej i Sportu. Poprowadzili oni turniej dla szkół średnich promujący ruch i dbałość o kondycję fizyczną. W grze wzięły udział cztery szkoły. Pierwsze miejsce zajęło XXX Liceum Ogólnokształcące im. Ks. J. Twardowskiego w Lublinie, drugie miejsce XXIX Liceum Ogólnokształcące im. H. Dekutowskiego w Lublinie, trzecie miejsce Zespół Szkół nr 1 im. W. Grabskiego w Lublinie i czwarte miejsce Zespół Szkół Ekonomicznych im. A. i J. Vetterów w Lublinie.

Drugą nowością była „Wywiadówka” – spotkanie informacyjne dla rodziców i nauczycieli przyszłych kandydatów na studia. Była to doskonała okazja do zadania dodatkowych pytań dotyczących rekrutacji i kierunków oraz porozmawiania z zespołem Biura Rekrutacji i Promocji Kształcenia.

Dzień Otwarty stanowił doskonałą okazję do poznania uczelni od środka – jej atmosfery, potencjału rozwojowego oraz zaangażowanej społeczności akademickiej. Wydarzenie pozwoliło przyszłym kandydatom nie tylko zdobyć szczegółowe informacje na temat oferty edukacyjnej, lecz także doświadczyć charakteru miejsca, w którym mogą podjąć swoją dalszą drogę kształcenia. Organizatorzy – pracownicy Działu Rekrutacji i Promocji we współpracy z wydziałami uniwersytetu – dziękują wszystkim gościom za obecność i zapraszają do studiowania na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie.

Zuzanna Skwarek

Fot. Joanna Mazurek, Bartłomiej Dąbrowski

Rolnictwo bez ryzyka

Blisko 500 uczestników, w tym uczniów szkół rolniczych wraz z nauczycielami, rolników, przedstawicieli instytucji publicznych oraz studentów, wzięło udział w I Wojewódzkiej Konferencji Rolniczej „Rolnictwo bez ryzyka – bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin”, która odbyła się 9 marca 2026 r. w Centrum Kongresowym UP w Lublinie.

Wydarzenie zostało zorganizowane przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Lublinie oraz Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin.

W programie wydarzenia znalazł się panel dyskusyjny poświęcony stosowaniu i bezpieczeństwu środków ochrony roślin oraz konsekwencjom ich niewłaściwego użycia. Wzięli w nim udział przedstawiciele środowiska naukowego, instytucji wspierających rolnictwo i bezpieczeństwo produkcji rolnej, a także reprezentant środowiska producentów rolnych, co pozwoliło na przedstawienie omawianych zagadnień zarówno z perspektywy nauki i instytucji doradczych, jak i praktyki gospodarstw rolnych.

Wśród instytucji współorganizujących konferencję oraz uczestniczących w panelu dyskusyjnym znaleźli się przedstawiciele: UP w Lublinie, Polskiego Stowarzyszenia Ochrony Roślin (PSOR), Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Oddział Regionalny w Lublinie, Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Lublinie, Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Lublinie, Państwowej Inspekcji Pracy – Okręgowego Inspektoratu Pracy w Lublinie, Narodowego Funduszu Zdrowia – Lubelskiego Oddziału Wojewódzkiego.

Istotnym elementem konferencji była również prezentacja oferty dydaktycznej wydziałów uniwersytetu, przygotowana w formie stoisk informacyjnych, dzięki którym uczestnicy mogli zapoznać się z kierunkami studiów oraz działalnością naukowo-dydaktyczną uczelni.

Część wykładową konferencji stanowiły wystąpienia Natalii Bączek z Polskiego Stowarzyszenia Ochrony Roślin, które dotyczyły zasad bezpiecznego zakupu i stosowania środków ochrony roślin, ich wpływu na środowisko oraz właściwego postępowania z opakowaniami po tych preparatach.

Konferencja „Rolnictwo bez ryzyka – bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin” była pierwszym tego typu w regionie oraz w województwie lubelskim wydarzeniem poświęconym w całości zagadnieniom bezpieczeństwa stosowania środków ochrony roślin w rolnictwie. Bardzo duże zainteresowanie oraz wysoka frekwencja uczestników potwierdzają potrzebę organizowania takich inicjatyw edukacyjnych i popularyzujących wiedzę wśród rolników, uczniów szkół rolniczych oraz przedstawicieli instytucji sektora rolnego.

Tak duże zainteresowanie wydarzeniem daje nadzieję, że konferencja będzie kontynuowana w kolejnych latach, stając się ważnym forum wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy środowiskiem naukowym, instytucjami publicznymi oraz praktykami rolnictwa.

Katarzyna Golan, Bożena Nowakowicz-Dębek

Fot. Kamila Stokłosińska

Równoważni w sieci

Współczesny świat cyfrowy stawia przed nami wyzwania, które jeszcze dekadę temu trudno było sobie wyobrazić. Dynamiczny rozwój technologii cyfrowych, wszechobecny dostęp do internetu oraz przenikanie aktywności zawodowych czy edukacyjnych i prywatnych do przestrzeni online sprawiają, że umiejętność świadomego i bezpiecznego funkcjonowania w sieci staje się nie tylko kompetencją, lecz także koniecznością. Wymaga to od nas nowych umiejętności: zachowania równowagi, krytycznego myślenia, ochrony prywatności, wyszukiwania rzetelnych danych, świadomości zagrożeń oraz zarządzania swoim czasem online.

Odpowiedzią na powyższe potrzeby stał się projekt „Równoważni w sieci – zachowaj balans” zorganizowany w dniach 19–20 listopada br. przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie przy współpracy z Pełnomocnikiem Rektora ds. Równego Traktowania w UP. Projekt wpisował się w wydarzenie cykliczne organizowane w naszej uczelni pod hasłem „Równoważni”.

Inicjatywa zgromadziła ekspertów – zarówno z naszej uczelni: pracowników oraz studentów, jak i osoby z zewnątrz – oferujących wiedzę praktyczną, warsztatową, szkoleniową i refleksyjną, dotyczącą świadomego funkcjonowania w cyberprzestrzeni.

Nadrzędnym celem projektu było zwrócenie uwagi na konieczność dbania o równowagę pomiędzy światem online i offline

w środowisku zarówno akademickim, jak i prywatnym, o higienę cyfrową, bezpieczeństwo w sieci oraz odpowiedzialne korzystanie z zasobów online. Dostrzeżliśmy potrzebę wsparcia w trzech kluczowych obszarach: bezpieczeństwo cyfrowe (jak chronić swoje dane, konta i urządzenia), równowaga i dobrostan (jak ograniczać przebudżcowanie i odzyskać kontrolę nad swoim czasem) oraz edukacja informacyjna (w jaki sposób poruszać się po świecie informacji, weryfikować treści i unikać manipulacji).

Projekt miał charakter otwarty dla społeczności UP i był zaplanowany tak, aby łączyć teorię, praktykę i wymianę doświadczeń.

Wydarzenie „Równoważni w sieci – zachowaj balans” otworzył prorektor ds. кадр prof. dr hab. Andrzej Marczuk, przybyłych gości powitała dyrektor Biblioteki Głównej UP w Lublinie dr Paulina Studzińska-Jaksim. Referat, który wygłosiła na początku dr Iwona Zakrzewska, wprowadził uczestników w tematykę zmieniającej się rzeczywistości z analogowej na cyfrową.

Gośćmi panelu byli: mł. asp. Małgorzata Skowrońska – Specjalista Wydziału Wywiadu Kryminalnego Zarządu w Lublinie, Centralnego Biura Zwalczenia Cyberprzestępczości, dr Katarzyna Zabarańska – socjolog, prezes Fundacji „Inna Fundacja”, mgr Anna Buchlińska-Brzozowska – Inspektor Ochrony Danych i Ochrony Danych Osobowych UP w Lublinie; dr inż. Kamil Drabik – adiunkt w Zakładzie Doskonalenia Zwierząt i Drobiarstwa, oraz przedstawicielka

społeczności studenckiej, Aleksandra Maciejewska – zajmująca się sekretariatem i finansami RUSS, studentka trzech kierunków UP w Lublinie.

Podczas dyskusji panelowej poruszano zagadnienia dotyczące równowagi w sieci, bezpieczeństwa cyfrowego, cyberzagrożeń, języka komunikacji w sieci oraz sposobów wyszukiwania wiarygodnych informacji. Dyskutowano także o roli uczelni i biblioteki w kształtowaniu dobrych nawyków cyfrowych oraz o zachowaniu balansu w życiu zawodowym i osobistym. Goście wymienili się wiedzą i doświadczeniami związanymi z wyzwaniem współczesnego świata cyfrowego oraz podkreślili rolę współpracy społeczności akademickiej z instytucjami zewnętrznymi w szerzeniu edukacji cyfrowej.

Druga część wydarzenia skierowana była do osób zainteresowanych konkretnymi narzędziami i technikami zabezpieczania swojej aktywności w sieci. Szkolenie „Cyberbezpieczeństwo w wymiarze praktycznym” poprowadziły panelistki: mł. asp. Małgorzata Skowrońska oraz dr Katarzyna Zabratańska. Podczas szkolenia zostały przedstawione zadania Centralnego Biura Zwalczenia Cyberprzestępczości oraz cele i misja „Kampanii 16 Dni Przeciw Przemocy ze względu na Płeć”. Szkolenie obejmowało przykłady realnych zagrożeń, analizę sposobów działania cyberprzestępców oraz zestaw praktycznych wskazówek. Uczestnicy poznali m.in. metody przechowywania haseł i tworzenia nowych bezpiecznych, sposoby unikania phishingu oraz dobre praktyki podczas pracy z urządzeniami mobilnymi.

Szkolenie pokazało, że nawet podstawowe działania w zakresie bezpieczeństwa w sieci mogą znacząco zwiększyć bezpieczeństwo danych użytkownika.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty „Off line, on line” prowadzone przez mgr Magdalenę Dorecką, psycholog z Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami UP w Lublinie. Celem zajęć było uświadomienie uczestnikom, w jaki sposób kształtują oni własne nawyki cyfrowe i jak wpływają one na ich życie prywatne i zawodowe. Poruszano różnorodne zagadnienia, takie jak: przebudowanie, wpływ patrzenia w ekran na postawę (skutki fizjologiczne), rola odpoczynku offline, sposoby odzyskiwania kontroli nad czasem używania telefonu i internetu.

Warsztat „Kultura informacji w sieci – zachowaj balans” poprowadziła dr Iwona Zakrzewska, pracownik Biblioteki Głównej UP w Lublinie. Podczas zajęć zapoznała uczestników z rolą zmieniającego się języka w sieci, znaczeniem kultury wypowiedzi w przestrzeni cyfrowej, zjawiskiem fake newsów i mechanizmem dezinformacji. Przedstawiła przyczyny i skutki transformacji życia ze stanu analogowego na cyfrowy oraz rolę balansu między jednym a drugim.

Warsztaty cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, stąd odbyły się w dwóch turach, ze względu na ograniczoną liczbę miejsc obowiązywały wcześniejsze zapisy. Zajęcia warsztatowe sprzyjały rozmowie, refleksji i wymianie doświadczeń. Uczestnicy podkreślali, że świadomość powyższych tematów jest ogromnie ważna w codziennym życiu.

Projekt „Równoważni” to wydarzenie cykliczne, które w tym roku odbyło się pod hasłem „Równoważni w sieci – zachowaj balans”. Tematyka szeroko pojętej cyberhigieny przyciągnęła wielu uczestników zarówno na część panelową, jak i na warsztaty. Jest to temat rozwojowy, wymagający ciągłej edukacji, ponieważ dynamicznie zmieniające się realia stawiają przed nami nowe wyzwania, których musimy być świadomi i z którymi musimy umieć sobie radzić.

Katarzyna Stafińska, Ewa Stępień

Zdjęcia wykorzystane w kolażu: Diana Brodziak

Inżynieria środowiska i ekoenergetyka dla gospodarki

Na Wydziale Inżynierii Produkcji UP w Lublinie 13 marca 2026 r. odbyło się seminarium pt. „Inżynieria środowiska i ekoenergetyka dla gospodarki” z udziałem Rady Interesariuszy Zewnętrznych oraz studentów kierunków inżynieria środowiska i ekoenergetyka, a także przedstawicieli kadry naukowo-dydaktycznej. Głównym celem seminarium była wymiana doświadczeń i dyskusja na temat kształtowania kompetencji inżynierskich studentów kierunków inżynieria środowiska i ekoenergetyka oraz dostosowania ich do potrzeb rynku pracy.

Na wstępie seminarium przewodniczący rady dyscypliny inżynieria środowiska górnictwo i energetyka UP w Lublinie prof. dr hab. Krzysztof Józwiakowski przywitał przybyłych gości, podkreślając wagę integracji środowiska naukowego z praktykami. Oficjalnego otwarcia wydarzenia dokonała prorektor ds. studenckich i dydaktyki dr hab. Urszula Kosior-Korzecka, prof. uczelni wraz z prodziekanem dr hab. Andrzejem Mazurem, prof. uczelni. W swoich przemówieniach otwierających przedstawiciele władz

uczelnii i wydziału zwrócili uwagę na kluczową rolę edukacji oraz ścisłej współpracy UP z sektorem administracji i gospodarki. Następnie głos zabrali przewodniczący rad programowych kierunków ekoenergetyka i inżynieria środowiska: dr hab. inż. Alina Kowalczyk-Juśko, prof. uczelni i dr hab. inż. Michał Marzec, prof. uczelni, przedstawiając aktualne informacje dotyczące wspomnianych kierunków studiów oraz dotychczasowe i planowane działania rad programowych w zakresie doskonalenia programów studiów, a także współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

W dalszej części spotkania Wojciech Walczak z firmy RE-NATURA wygłosił referat pt. „Stawy kąpielowe – proekologiczna alternatywa dla konwencjonalnych basenów i kąpielisk”, który stanowi przedmiot doktoratu wdrożeniowego realizowanego w Katedrze Inżynierii Środowiska na WIP. Prelegent skupił się na przedstawieniu stawów kąpielowych jako zaawansowanych technologicznie układów wodnych, które łączą funkcję rekreacyjną z naturalnymi procesami samooczyszczania wody. Referent podkreślił, że w przeciwieństwie do konwencjonalnych basenów, gdzie czystość mikrobiologiczną uzyskuje się poprzez agresywną chemię (głównie chlor), stawy kąpielowe opierają się na mechanizmach biologiczno-mechanicznych, wykorzystując złoża filtracyjne oraz odpowiednio dobraną roślinność. Wskazał, że stawy kąpielowe są

przyjazne dla środowiska, ponieważ nie generują ścieków zawierających chlor, które mogłyby zasalać glebę, a ich obecność w ogrodzie sprzyja bioróżnorodności i poprawia mikroklimat. Następnie głos zabrali przedstawiciele firmy Orlen S.A. – Paweł Sulina i Dariusz Dąbek, prezentując referat pt.: „Orlen jako marka pracodawcy i partner projektu. Efektywne kształcenie dla branż kluczowych”. Uczestnicy spotkania mogli zapoznać się z działaniami firmy Orlen w zakresie budowania marki pracodawcy oraz współpracy z sektorem edukacji. W referacie omówiono rolę spółki jako partnera projektu „Efektywne kształcenie dla branż kluczowych” realizowanego na UP w Lublinie. Wskazane zostały inicjatywy wspierające rozwój kompetencji zawodowych, dostosowanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz możliwości rozwoju kariery dla młodych specjalistów.

W kolejnym wystąpieniu przewodniczący Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej Lubelskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa dr inż. Jerzy Adamczyk omówił możliwości i procedurę uzyskania uprawnień budowlanych w zakresie sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych. Prelegent rozpoczął wystąpienie od szczegółowego wyjaśnienia podziału uprawnień na projektowe oraz wykonawcze, wskazując, że mogą być one wydawane w zakresie ograniczonym lub bez ograniczeń, co bezpośrednio determinuje wymagany poziom wykształcenia oraz długość praktyki zawodowej. W dalszej części wystąpienia dr inż. Adamczyk przybliżył strukturę dwuetapowego procesu egzaminacyjnego, który składa się z testu pisemnego, weryfikującego znajomość przepisów prawa, oraz egzaminu ustnego, podczas którego kandydaci muszą wykazać się umiejętnością rozwiązywania realnych problemów inżynierskich oraz znajomością aktualnych norm technicznych. Następnie Tomasz Ługowski, dyrektor Oddziału Terenowego w Lublinie Urzędu Dozoru Technicznego, wygłosił referat pt. „Proces uzyskania certyfikatu instalatora w zakresie OZE”. Uczestnicy spotkania mogli zapoznać się z procedurą uzyskiwania uprawnień, wymaganiami formalnymi oraz zakresem kompetencji niezbędnych do wykonywania zawodu instalatora odnawialnych źródeł energii, a także z rolą instytucji certyfikującej w zapewnianiu jakości i bezpieczeństwa realizowanych instalacji. Według aktualnie obowiązujących przepisów ukończenie studiów na kierunku ekoenergetyka, realizowanego na naszej uczelni, dzięki zgodności programu studiów z wymaganiami UDT uprawnia do uzyskania certyfikatu instalatora urządzeń OZE bez konieczności dodatkowych kursów i zdawania egzaminu.

W dalszej części seminarium głos zabrali członkowie Rady Interesariuszy Zewnętrznych kierunku inżynieria środowiska, omawiając działalność reprezentowanych przez siebie instytucji, oferty zatrudnienia czy kryteria oceny potencjalnych kandydatów i ich kompetencji. Ponadto jednoznacznie wskazali na silną potrzebę kształcenia wykwalifikowanych kadr umięjących rozwiązywać złożone problemy związane z inżynierią i ochroną środowiska oraz pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych.

Seminarium odbyło się z inicjatywy rad programowych kierunków inżynieria środowiska i ekoenergetyka realizowanych na Wydziale Inżynierii Produkcji w ramach cyklicznych spotkań i konsultacji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Magdalena Gizińska-Górna, Alina Kowalczyk-Juśko,

Michał Marzec, Krzysztof Józwiakowski

Fot. Magdalena Gizińska-Górna, Krzysztof Józwiakowski

Pająki ludowe – element niematerialnego dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny

W ramach programu „Niematerialne – przekaz dalej 2025”, działającego pod patronatem Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID), zrealizowano projekt „Niematerialne Dziedzictwo Kulturowe Lubelszczyzny – festiwal międzypokoleniowy”. Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie została wybrana przez Stowarzyszenie Twórców Ludowych do współpracy przy ważnej inicjatywie dokumentowania i promowania lokalnych tradycji. Nasza Biblioteka włączyła się aktywnie w te działania, a ich tematem były tradycje związane z wykonywaniem pajaków ludowych na Lubelszczyźnie. Projekt ten został wpisany na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego (KLN-DK) w roku 2024.

Kontekst kulturowy i historyczny tradycji pajaków

Tradycja wykonywania pajaków sięga XVIII w., kiedy to nasze babcie tworzyły konstrukcje ze słomy, bibuły, papieru i nici w wiejskich gospodarstwach Lubelszczyzny. Zawieszano je w centralnych partiach izby lub w tzw. świętym kącie, szczególnie w okresach świątecznych i obrzędowych, a nawet na okres żniw, by były szczęśliwe i obfite. Wierzone, że konstrukcje te niosą ze sobą funkcję ochronną, symbolizują urodzaj i dobrobyt. Techniki wykonywania obejmowały proste obręcze słomiane, jak również konstrukcje tarczowe i krystaliczne. Nazwa „pająk” jest ściśle związana z wizualnym skojarzeniem z pajęczyną. Struktura pajaka jako element zarówno słomianej dekoracji, jak i obrzędu świadczy o wielowymiarowej wartości: estetycznej, symbolicznej i społeczno-kulturowej.

W drugiej połowie XX w. tradycja ta zaczęła ulegać znacznemu ograniczeniu i została wyparta przez nowe formy wystroju wnętrz, takie jak choinka naturalna czy – później – sztuczna. Wpis na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego w 2024 r. stanowił istotny element w kierunku odnowienia zainteresowania tą niezwykłą tradycją i powrotu do naszych korzeni. Zarazem wskazuje na potrzebę ściśle określonych działań ochronnych – dokumentacji, edukacji i promocji naszego dziedzictwa kulturowego – aby ocalić tę tradycję przed zapomnieniem. Projekt zrealizowany przez Bibliotekę Główną UP we współpracy ze Stowarzyszeniem Twórców Ludowych (STL) obejmował prace związane z organizacją przestrzeni wystawy, logistyczne wsparcie warsztatów, współpracę z kuratorem sztuki ludowej dr Katarzyną Kraczoń oraz promocję i dokumentację działań.

Wystawa

W Bibliotece Główniej UP w Lublinie od 1 października 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. zorganizowana została wystawa zatytułowana „Pająki – element niematerialnego dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny”. Ekspozycja obejmowała: prace depozytariuszy, tj. tradycyjne pająki diamentowe i tarczowe, oraz prace uczestników pierwszych warsztatów, które odbyły się w Galerii Sztuki Ludowej, a także dokumentację technik w postaci fotorelacji. Celem było ukazanie zarówno tradycyjnych form pajaków, jak i ich współczesnych reinterpretacji w kontekście żywego dziedzictwa. Wystawa

stała się miejscem spotkania społeczności akademickiej, twórców i mieszkańców regionu z gośćmi z całej Polski.

Warsztaty „Pająki lubelskie”

W ramach projektu zostały zorganizowane bezpłatne warsztaty skierowane do studentów, pracowników uczelni i emerytów. W dniach 15–16 października 2025 r. sesje warsztatowe odbyli obecni i emerytowani pracownicy, a w dniach 22–23 października 2025 r. – studenci. Materiały i narzędzia zostały zapewnione przez organizatora, czyli STL. Warsztaty umożliwiły przekazanie technik i sposobów tworzenia pajaków ludowych, które następnie uczestnicy mogli zabrać do domu. Udział był bezpłatny, co było zgodne z założeniem programu kreowania dostępności dla różnych grup wiekowych i społecznych. W warsztatach uczestniczyło ponad 100 osób.

Podsumowanie projektu

W dniu 28 października 2025 r. w Bibliotece Głównej UP w Lublinie odbyło się seminarium naukowe podsumowujące projekt pt. „Pająki lubelskie – ochrona, dokumentacja, popularyzacja”. Wydarzenie to, jako ważny element programu, miało na celu połączenie rozważań naukowych z praktyką oraz popularyzacją wiedzy o tradycyjnych ozdobach. Seminarium, którego głównymi organizatorkami i prowadzącymi były dr Katarzyna Kraczoń oraz dr inż. Paulina Studzińska-Jaksim, było współorganizowane przez pracownice Biblioteki Monikę Gierej i Ewę Stępień. W programie znalazły się referaty naukowe wygłoszone przez przedstawicieli naszej uczelni – dr hab. Annę Kiełtykę-Dadasiewicz, dr hab. Roberta Gruszeckiego i dr hab. Mariusza Kulika, dr Bożenę Sosnowską – oraz przez twórców ludowych i badaczy: mgr Justynę Wielgos, Michała Kowalika, Małgorzatę Majewicz-Krajewską. Spotkanie zakończyło się oprowadzaniem kuratorskim.

Głównymi celami całego projektu były: dokumentacja tradycji (opis technik, materiały, depozytariusze), aktywny przekaz

(warsztaty) i popularyzacja (wystawa i warsztaty). Warsztaty miały charakter międzypokoleniowy, angażując zarówno seniorów, jak również młodsze pokolenie studentów i pracowników. To wpisuje się w cele programu „Niematerialne – przekaz dalej”: wzmacnianie przekazu pokoleniowego i budowanie świadomości społecznej. Ponadto Biblioteka pełniła rolę przestrzeni edukacyjnej i integracyjnej, co podkreśla jej nową rolę we współczesnej kulturze uniwersyteckiej.

Tradycja wykonywania pajaków lubelskich jest cennym przykładem niematerialnego dziedzictwa kulturowego o głębokim znaczeniu symboliczno-estetycznym oraz społeczno-kulturowym. Realizacja projektu w Bibliotece Głównej UP dowodzi, że instytucje wiedzy i kultury mogą skutecznie uczestniczyć w ochronie i przekazie tego typu dziedzictwa. Przekaz międzypokoleniowy i działania praktyczne (warsztaty) są niezbędne dla zachowania ciągłości tradycji. Wpis tradycji na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego to początek najważniejszych działań w kierunku zachowania, katalogowania i jej rozpowszechniania. Instytucje uczelniane i biblioteczne mają nową rolę w animacji kultury lokalnej i wspieraniu dziedzictwa niematerialnego.

Monika Gierej

Fot. Monika Gierej, Diana Brodziak

Biologia pełna sygnałów – odkryj, jak mówi życie

Noc Biologów to ogólnopolskie wydarzenie, które organizowane jest co roku przez wydziały biologii w celu promowania wiedzy z zakresu nauk biologicznych. Jest to doskonała okazja, aby poznać tajniki tej dziedziny, a także zainspirować się do podjęcia studiów na kierunku biologia lub rozwijać karierę naukową. „Biologia pełna sygnałów – odkryj, jak mówi życie” to hasło kolejnej edycji akcji. W naszej uczelni wydarzenie to odbyło się w godzinach popołudniowo-wieczornych, w zimowy piątek 16 stycznia 2026 r. Zainicjowane cztery lata temu przez Wydział Biologii Środowiskowej wydarzenie jak zwykle wzbudziło zainteresowanie licznego grona osób (około 150 uczestników w tegorocznej edycji). W warsztatach, zajęciach laboratoryjnych i wykładach prezentujących różne zagadnienia biologiczne wzięła udział przede wszystkim młodzież szkolna i studenci. W praktycznych zajęciach chętnie uczestniczyły również dzieci z rodzicami. Uczestnicy mogli zapoznać się z różnego rodzaju związkami chemicznymi produkowanymi przez rośliny, zarówno toksycznymi, jak i wykorzystywanymi w kosmetyce i lecznictwie, mogli też przeprowadzić eksperymenty z barwnikami roślinnymi, obserwować zjawiska osmotyczne zachodzące w komórkach, poznać sekrety roślin owadożernych oraz wyizolować DNA i zaznajomić się z technikami laboratoryjnymi wykorzystywanymi w badaniach z zakresu biologii molekularnej. Nie zabrakło również tematów zoologicznych, obejmujących ciekawe zagadnienia z życia ptaków, rozpoznawanie owadów, poznawanie świata wodnych bezkręgowców, terrarystykę i pokazy osteologiczne ssaków. Tegoroczna Noc Biologów już za nami, ale przygoda z biologią na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie nadal trwa. Na następną edycję Nocy Biologów, z kolejnymi ciekawymi tematami i prezentacjami, zapraszamy już za rok.

Marek Nieoczym

Fot. Aleksandra Garbacz, Natalia Kiryluk, Marek Nieoczym

Fot. Piotr Śluz

Chomik europejski (*Cricetus cricetus*) zwierzęciem roku 2026

Marek Nieoczym

Charakterystyczna sylwetka (krępe ciało i krótkie kończyny), ubarwienie (żółtobrązowobiałe z czarnym brzuchem) i dość spore rozmiary (długość ciała 23–36 cm) chomika europejskiego sprawiają, że jest on łatwo rozpoznawalnym gatunkiem gryzonia o dość sympatycznym wyglądzie. Warto jednak pamiętać o tym, że jest to dzikie zwierzę, które podlega w Polsce ścisłej ochronie gatunkowej. Chomik europejski broni swego terytorium oraz reaguje agresywnie na zagrożenia (nadyma się, warczy, skacze, a nawet gryzie). Gdy wypatruje niebezpieczeństwa, staje na tylnych łapkach, przyjmując postawę słupek. Oprócz tego kojarzony jest z zapobiegliwością, czyli tzw. chomikowaniem, gromadząc w podziemnych spiżarniach ziarna przynoszone w torbach polickowych mogących pomieścić nawet 50 g zboża.

Chomik wykazuje aktywność sezonową, która w Polsce obejmuje okres od marca lub kwietnia do października lub listopada, natomiast zimą hibernuje w norze. Pomimo że w diecie chomika dominują zielone części roślin oraz bulwy i nasiona, to odżywia się również bezkręgowcami i drobnymi kręgowcami. W sezonie węgetacyjnym aktywny jest przez całą dobę, choć najsilniej o zmierzchu i w nocy. W dzień najłatwiej go zaobserwować w okresie

letnio-jesiennym, szczególnie podczas gromadzenia zapasów. Zgromadzony przez niego pokarm przydaje się podczas zimowych wybudzeń i wczesną wiosną. Skomplikowany system nor znajdujący się na głębokości od 0,5 do 2 m pod ziemią składa się z komory mieszkalnej, co najmniej jednej spiżarni i ślepych korytarzy wykorzystywanych jako ubikacje. Ponadto samice z młodymi mają do dyspozycji norę rozrodczą, w której przebywają przez kilka tygodni. Do nory prowadzi zwykle kilka otworów wlotowych, które przydają się podczas szybkiej ucieczki przed drapieżnikiem. Na powierzchni możemy zauważyć kopiec ziemi znajdujący się przy otworze prowadzącym ukośnym korytarzem do komory mieszkalnej. Dodatkowe otwory ucieczkowe z pionowymi korytarzami nie zawierają kopca ziemi. Średnica owalnego otworu wlotowego jest spora i wynosi 10 cm. Chomiki europejskie prowadzą samotniczy tryb życia z wyjątkiem okresu rozrodczego trwającego zwykle od przełomu kwietnia i maja do lipca. W czasie rui samiec przebywa w norze samicy, którą opuszcza po narodzinach młodych. Ciąża trwa około 20 dni. W ciągu roku może być nawet kilka miotów, jednak w naszym klimacie jest to zazwyczaj jeden miot. Liczba młodych w miocie może wynosić od 1 do 12. Na początku po urodzeniu młode

chomiki są nagie i ślepe, po 14 dniach otwierają oczy, usamodzielniają się po 4 tygodniach życia. W środowisku naturalnym dożywają do 3–4 lat.

Chomik europejski wykazuje zasięg euroazjatycki. Jego pierwotne siedliska to żyzne, otwarte tereny trawiaste. Zasiadlił jednak również obszary antropogeniczne, zarówno łąki i pola uprawne, jak i ogrody oraz sady, w tym tereny miejskie. Obecnie w Polsce chomik związany jest głównie z krajobrazem rolniczym obejmującym głównie uprawy zbóż i roślin okopowych poprzedzielane miedzami.

Chomik europejski w Europie był liczny do lat 70. XX w. W niektórych krajach Europy Zachodniej prawie wyginął. W związku z tym w Holandii i Belgii na początku XXI w. rozpoczęto reintrodukcję tego gatunku. Spadkowe trendy liczebności populacji chomika europejskiego spowodowały zmianę globalnej i europejskiej kategorii zagrożenia. Od 2020 r. na Czerwonej liście gatunków zagrożonych IUCN widnieje jako gatunek krytycznie zagrożony (kategoria CR). W Polsce areał chomika europejskiego zmniejszył się o 75% w porównaniu z latami 80. ubiegłego wieku. Przez Polskę przebiega północna granica zasięgu chomika europejskiego. Obecnie występuje on głównie w Polsce południowo-wschodniej, w obrębie Wyżyny Lubelskiej, Roztocza i Wyżyny Małopolskiej. W Lublinie chomik europejski pojawia się głównie w północnej i wschodniej części miasta, najliczniej w obrębie dzielnicy Czechów. Przeprowadzone w latach 2018–2019 inwentaryzacje chomika europejskiego na obszarze Górek Czechowskich wykazały co najmniej 64–95 aktywnych nor. Chomik jest również często obserwowany na Felinie, gdzie w 2008 r. stwierdzono 73 nory na terenie Gospodarstwa Doświadczalnego UP Lublin.

Istotnym zagrożeniem dla chomika europejskiego w Polsce jest intensyfikacja rolnictwa, w tym monokultura, stosowanie środków chemicznych oraz utrata i fragmentacja siedlisk. Rozwój zabudowy i infrastruktury drogowej również wpływa negatywnie na populację chomika, powodując utratę siedlisk, oraz przyczynia się do wzrostu śmiertelności i efektu izolacji poprzez ograniczanie migracji osobników. Jak podaje Ogólnopolski Rejestr Kolidacji Drogowych ze Zwierzętami w latach 2014–2024, martwe chomiki znajdowano na drogach czterech województw, najwięcej w województwie lubelskim (60,0% stwierdzeń), następnie w świętokrzyskim (24,4%), małopolskim (8,9%) i podkarpackim (6,7%). W latach 2015–2018 stwierdzono na drogach Lublina 33 śmiertelnie potrącone chomiki, w tym 9 martwych osobników w okolicach Górek Czechowskich. W maju i czerwcu ubiegłego roku autor stwierdził co najmniej 2 śmiertelne przypadki spowodowane przez samochody na Alei Smorawińskiego w Lublinie. Także rowerzyści muszą uważać na chomiki podczas poruszania się ścieżkami rowerowymi przebiegającymi przez Czechów. Kolejnym ważnym zagrożeniem dla chomików są dzikie i domowe drapieżniki. Szczególną uwagę należy zwrócić na koty domowe, które polują na chomika europejskiego, oraz na wałęsające się bez opieki właścicieli lub bez smyczy psy, które rozkopują nory i zabijają gryzonie. Negatywny wpływ kotów i psów na lubelską populację chomika potwierdzają m.in. dane z Ośrodka Rehabilitacji Dzikich Zwierząt Stowarzyszenia Leśne Przytulisko w Skrzynicach Drugich koło Lublina, gdzie trafiają znalezione chomiki uszkodzone przez te drapieżniki.

Naukowcy ostrzegają, że euroazjatycka populacja chomika europejskiego może wyginąć do 2050 r., jeśli nie zostaną

Fot. Elżbieta Krysińska

podjęte znaczące działania ochronne. Zwracają uwagę również na to, że ochrona chomika jest korzystna dla środowiska naturalnego, ponieważ jest on tzw. gatunkiem parasolowym – chroniąc chomika, chronimy także inne gatunki roślin i zwierząt. Postępujący regres chomika europejskiego świadczy o pogarszającej się jakości ekosystemów, zwłaszcza walorów przyrodniczych krajobrazu rolniczego w Polsce.

Fot. Elżbieta Krysińska

Nowe rozwiązania w sadzarkach do ziemniaków

Janusz Nowak, Adam Węgrzyn, Jacek Wasilewski

Sadzarki stanowią jedną z najliczniejszych grup maszyn rolniczych, które są stosowane w gospodarstwach o bardzo zróżnicowanych powierzchniach pól przeznaczonych pod uprawę ziemniaków, warzyw, roślin przemysłowych i leczniczych. Asortyment sadzarek do ziemniaków obejmuje maszyny o prostej budowie zespołów roboczych (zwykle jedno- lub dwurzędowe), jak również wielce skomplikowane, którymi sterowanie odbywa się z wykorzystaniem sygnału GPS z ciągnika lub z systemu autonomicznego sterowania umożliwiającego dostęp do specjalnych opcji (np. GPS Planting Comfort, GPS Planting Control).

Znaczącym producentem maszyn stosowanych w technologiach produkcji ziemniaków, w tym słodkich, jest amerykańska firma Lockwood Mfg. Oferowane przez nią sadzarki są wyposażane w zabierakowe lub podciśnieniowe zespoły wysadzające. Pierwsze (seria 400 Belted Cup Planter) i drugie (seria 600 Air Cup Planter) mogą być cztero-, sześć- lub ośmiorzędowe. Pierwsze z wymienionych mogą pracować z prędkością do 7,2 km·h⁻¹, a sadzarki z drugiej grupy mogą pracować z prędkością nie większą niż 10 km·h⁻¹. Do napędu najmniejszych (404 i 604) wymagana moc ciągnika nie powinna być mniejsza niż 180 KM. Sadzarki największe (408 i 608) wymagają ciągników o mocy co najmniej 275 KM. Wynika to z ich dużej masy własnej (około 8700 kg w wersji przyczepianej) i masy sadzeniaków w zasobniku (około 4500 kg), a także znacznej prędkości roboczej. Zespół wysadzający składa się z dwóch rzędów ramion w kształcie litery L, w których znajdują się kanały podciśnieniowe i przeznaczone do chwytania sadzeniaków przysawki z elastycznego poliuretanu. Prosta część ramion połączona jest z obracającym się pierścieniem, który stanowi element układu podciśnienia wytwarzanego przez napędzany hydraulicznie wentylator. Sadzeniaki są przytrzymywane przez panujące w ramionach podciśnienie, a przy jego braku następuje ich spadanie do bruzdy uformowanej przez redlice. Ustalanie miejsca wypadania sadzeniaków dokonuje się ręcznie dla każdego zespołu

wysadzającego. Przeznaczona jest do tego śruba rzymska, której zmiana długości powoduje przemieszczanie się po okręgu kłapy zamykania kanałów podciśnienia. Dostarczanie sadzeniaków do przestrzeni pobierania ich przez chwytaki zapewniają poziome przenośniki prętowe. Pracują one okresowo, a steruje nimi sygnał przekazywany przez czujnik wysokości warstwy sadzeniaków, który znajduje się w przedniej jego części. Znaczna wydajność sadzarek ośmiorzędowych (608 Air Cup Planter) wynika z dużej szerokości i prędkości roboczej. Duża prędkość robocza jest osiągnięta dzięki małej prędkości obrotowej zespołów wysadzających. Decyduje o tym przede wszystkim duża średnica zewnętrzna ramion (76 cm) i pracujące w dwóch rzędach 20 chwytaków. Wydajność efektywna sadzarki 608 Air Cup Planter pracującej z prędkością roboczą 9 km·h⁻¹ i dla największego rozstawu rzędów 96,5 cm wynosi około 8,6 ha·h⁻¹.

Amerykańska firma Harriston Industries oferuje sadzarki chwytakowe, które są dostępne jako maszyny cztero-, sześć- i ośmiorzędowe. Ich oryginalnym rozwiązaniem jest zespół wysadzający, który składa się z dwóch dużych tarcz usytuowanych symetrycznie względem płaszczyzny przechodzącej przez oś symetrii prętowego przenośnika zasilającego i prostopadłej do podłoża. Ustawione są one ukośnie do podłoża i ukośnie względem płaszczyzny prostopadłej do poprzednio wymienionej. Każda z nich jest wyposażona w 12 chwytaków, które są przestawione o pół podziałki jednej tarczy względem drugiej. Dzięki takiemu rozwiązaniu zapewniona jest duża szybkość dostarczania sadzeniaków przy względnie małej prędkości obrotowej tarcz. Nie bez znaczenia jest również ukośne ustawienie tarcz wysadzających względem podłoża, które ułatwia pobieranie sadzeniaków. Z tychże powodów tymi sadzarkami można pracować z prędkościami do 10 km·h⁻¹. Do przemieszczania sadzeniaków z zasobnika w strefę zasilania każdej pary tarcz wysadzających służą przenośniki prętowe napędzane silnikami hydraulicznymi. Ich praca jest okresowa, a decyduje o tym impuls

Podciśnieniowy zespół wysadzający sadzarek z serii 600 Air Cup firmy Lockwood Mfg. Źródło: https://www.youtube.com/watch?v=cFOe5KM_pDc

Zespoły tarcz wysadzających i przenośniki prętowe sadzarek chwytakowych firmy Harriston Industries. Źródło: <https://www.harriston-mayo.com/harriston/equipment/pick-planter/#ip-carousel-143>

wysokości warstwy sadzeniaków przekazywany do układu wykonawczego systemu sterowania.

Jednym z największych producentów maszyn stosowanych w technologiach uprawy ziemniaków jest amerykańska firma Spudnik (Grimme Group), która oferuje trzy grupy sadzarek z serii 8000: do redlinowego sadzenia (w tym składane hydraulicznie), do sadzenia zagonowego oraz przeznaczone do pracy na terenach falistych. Większość sadzarek z wymienionych grup jest wyposażona w zabierakowe zespoły wysadzające, które zostały zapożyczony z firmy Grimme. Oferta producenta obejmuje także sadzarki z taśmowymi zespołami wysadzającym (np. Spudnik 8908), również pochodzącymi z firmy Grimme. W grupie sadzarek składanych są tylko dwa modele: Spudnik 8308 (ośmiorzędowe) i Spudnik 8312 (dwunastorzędowe). Pierwsze z wymienionych są składne do szerokości czterech rzędów zespołów wysadzających, a drugie do sześciu. Sadzarkami dwunastorzędowymi można wysadzać ziemniaki w rzędach o rozstawie 91,4 cm i w zakresie odległości w rzędach od 7,6 do 50,8 cm. Znaczny zakres drugiej z wymienionych wielkości wynika z hydraulicznego napędu sekcji wysadzających. Masa sadzarki wynosi 20 400 kg, a w jej standardowym zasobniku można zgromadzić 10 900 kg sadzeniaków. Do napędu takiej maszyny wymagany jest ciągnik o mocy co najmniej 350 KM. Dodatkowym wyposażeniem sadzarki mogą być sterowane tylne koła transportowe, układ nawożenia płynnego ze zbiornikami usytuowanymi z tyłu lub na ciągniku oraz system sterowania GPS. Wyniki badań sadzarek z serii 8512 wykazały, że w ciągu dnia można nimi obsadzić ponad 57 ha. Sadzarki do pracy na terenach falistych (w zakresie od -15° do 15° wzdłuż stoku) o nazwie Hill-Pro są oferowane jako sześciorzędowe (8560) i ośmiorzędowe (8580). Są one maszynami przyczepianymi, a napęd ich zespołów wysadzających jest hydrauliczny.

W ofercie znaczących producentów maszyn związanych z produkcją ziemniaków (np. Grimme, Spudnik, Dewulf) są sadzarki z pasowymi zespołami wysadzającymi (ang. belt potato planter). Oferowane obecnie sadzarki mają pasy o przekroju kołowym, z których bezproblemowo i szybko można uformować rynienkę dostarczającą sadzeniaki nad bruzdę. Sadzeniaki z zasobnika są przemieszczane okresowo pasowymi transporterami – napędzanymi silnikami hydraulicznymi – do zespołów wysadzających. Składają się one z wielu gumowych cięgieł, a te w środkowej części są usytuowane w kształcie rynienki i przemieszczają się zgodnie z kierunkiem roboczym sadzarki. Kształt rynienki można łatwo dostosować do wielkości sadzeniaków. Natomiast pozostałe z każdego zespołu są napędzane odrębnym silnikiem hydraulicznym, gdyż przemieszczają sadzeniaki dwoma strumieniami w przeciwnym kierunku. W sadzarkach z serii Structural 30 firmy Dewulf zastosowano cięgna, z których sześć z części centralnej może tworzyć rynienki. Pozostałe natomiast z obu stron są usytuowane w kształcie fali wodnej, stąd ich nazwa: Wave Belt. Przez to zapewnione jest właściwe funkcjonowanie zespołów wysadzających w czasie pracy sadzarki przemieszczającej się w poprzek pochyłości. Bezładnemu spadkowi sadzeniaków do bruzdy zapobiegają gumowe rolki nad końcowymi częściami środkowych przenośników cięgowych, których obroty są zgodne z kierunkiem wskazówek zegara. Prędkość obwodowa tych rolek jest nieznacznie mniejsza niż prędkość cięgieł tworzących rynienki wysadzające. Zapewnia to ścisłe przyleganie bulw do siebie bezpośrednio przed ich opuszczeniem zespołu

Dwunastorzędowa sadzarka zabierakowa Spudnik 8512 podczas sadzenia krojonych ziemniaków. Źródło: <https://www.youtube.com/@SpudnikEquipment>

wysadzającego. Zapobiegają one przedwczesnemu wypadaniu z rynienki bulw o wydłużonym kształcie. Odległość między sadzeniakami w glebie jest ustalana prędkością linek wysadzających. Do niewątpliwych zalet tych sadzarek należy zaliczyć: możliwość wysadzania sadzeniaków o różnych wymiarach, łatwe i szybkie dostosowanie wielkości rynienek do ich wymiarów, znikome uszkodzenia sadzeniaków. Jeśli wysadza się sadzeniaki o zróżnicowanej wielkości, to odległość między nimi jest proporcjonalna do ich rozmiarów. Przyszłe rośliny są zatem zaopatrywane w składniki pokarmowe pobierane z obszarów gleby proporcjonalnych do wielkości sadzeniaków. Wysadzanie wyrównanych wielkościowo sadzeniaków może się odbywać z prędkością nawet $11 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$. Niektórymi sadzarkami taśmowymi, np. Structural 30 firmy Dewulf, można wysadzać ziemniaki w trzech redlinach (odległość między nimi to: 40, 44 i 50 cm) na uprzednio uformowanych zagonach o szerokości w zakresie od 150 do 180 cm.

Firma Spudnik oferuje specjalne sadzarki do ziemniaków wysadzanych na zagonach, ale nie na uprzednio uformowanych, które byłyby ograniczone głębokimi bruzdami. Należą do tej grupy sadzarki z serii 8000 (8045, 8046, 8047, 8069 i 8210). Ostatnia cyfra w oznaczeniu, z wyjątkiem 0, informuje o liczbie rzędów. Natomiast sadzarka o oznaczeniu 8210 jest wyposażona w 10 zespołów wysadzających (dwa zagony po 5 rzędów). Ten sposób uprawy ziemniaków, prowadzony na obszarach o niedoborach wody w glebie, okazał się korzystniejszy w porównaniu z uprawą redlinową.

W ofercie kanadyjskiej firmy Allan Equipment Manufacturing Ltd. jest dwunastorzędowa sadzarka z karuzelowymi zespołami wysadzającymi. Ma ona duży zbiornik na sadzeniaki, usytuowany wzdłuż osi maszyny, a bezpośrednio przed nim komorę, w której znajduje się generator trójfazowy prądu DGPW 55 ST firmy Sommers Generator Systems. Wytwarzany prąd zasila silniki napędu zespołów wysadzających. Rama nośna sadzarki wspiera się na gąsienicowym układzie jezdny. Składa się on z jednej osi wspartej na dwóch podwójnych gumowych gąsienicach znacznie oddalonych od siebie. Takie rozwiązanie wynika z potrzeby zapewnienia odpowiedniej nośności układu jezdny oraz zmniejszenia ugniatania gleby między redlinami. Masa sadzarki wraz z dopuszczalnym obciążeniem (sadzeniaki, nawóz) nie może przekraczać 27 ton. Karuzelowe zespoły wysadzania są zasilane dwiema sekcjami przenośników, z których każda ma sześć oddzielnie sterowanych transporterów zabierakowych. Takie rozwiązanie umożliwia precyzyjne dostarczanie pożądanej liczby sadzeniaków do każdego zespołu wysadzającego, które zapewnia prędkość roboczą do $11 \text{ km}\cdot\text{h}^{-1}$.

Mistrzostwa i zawody w ujeżdżeniu

W weekend 21 i 22 marca 2026 r. w Ośrodku Jeździeckim Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie odbyły się Halowe Mistrzostwa Województwa Lubelskiego w Ujeżdżeniu oraz Halowe Zawody Regionalne i Towarzyskie w Ujeżdżeniu. Podczas wydarzenia rozegrano 33 konkursy od klasy L do C. W zawodach wzięło udział łącznie 38 zawodników i 42 konie.

Organizatorem wydarzenia był Ośrodek Jeździecki Katedry Hodowli i Użytkowania Koni oraz Lubelski Związek Jeździecki. Zawody rozegrano pod patronatem honorowym rektora UP w Lublinie prof. dr. hab. Krzysztofa Kowalczyka.

Najważniejszym punktem wydarzenia były Halowe Mistrzostwa Województwa Lubelskiego w Ujeżdżeniu, w których skład weszły sobotnie przejazdy półfinałowe oraz finałowe niedzielne czworo-boki. Mistrzostwa miały uroczystą oprawę, zwycięzcy zostali uhonorowani medalami, otrzymali pamiątkowe puchary oraz liczne nagrody. Na podium Halowych Mistrzostw Województwa Lubelskiego stanęli:

- kategoria „młodzik na kucu”:
 - I miejsce – Maja Jeleniewska i BEKVELD’S FELIX, WKJ Lublin,
- kategoria „junior młodszy na kucu”:
 - I miejsce – Aleksandra Semeryło i LAK, WKJ Lublin SJ For Pleasure,
- kategoria „open”:
 - I miejsce – Karolina Bogacz i KWARRANTANNA, WKJ Lublin,
 - II miejsce – Monica Migliorino i EL DINO, WKJ Lublin SJ For Pleasure,
 - III miejsce – Dominika Więckiewicz i DAKAR NW, WKJ Lublin/ Team Początek,
- kategoria „junior”:
 - I miejsce – Wiktoria Kasianiuk i CHILLOUT, WKJ Lublin,
- kategoria „senior”:
 - I miejsce – Paulina Zając-Nestorowicz i AGAWA, WKJ Lublin SJ Infinity Team,
 - II miejsce – Monika Szymańska-Miziołek i WEKTRO, EquiClub Zamłyniec,
 - III miejsce – Katarzyna Stawiska-Semeryło i KING BH, WKJ Lublin SJ For Pleasure.

Serdecznie gratulujemy wszystkim zawodnikom, a szczególnie zwycięzcom – zarówno konkursów mistrzowskich, jak i regionalnych oraz towarzyskich!

Dekoracji zwycięzców dokonał prof. dr hab. Bartosz Sołowiej, prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą.

Ogromne podziękowania kierujemy do osób oficjalnych oraz całej obsługi technicznej zawodów, których praca pozwoliła na sprawne i bezpieczne przeprowadzenie wszystkich konkursów. Szczególne podziękowania należą się naszym studentkom hipologii i jeździectwa, które z dużą pasją i zaangażowaniem pomagały podczas wydarzenia – Wasza pomoc była jak zawsze nieoceniona!

Patronat medialny nad wydarzeniem objęli: TVP 3 Lublin, Polskie Radio Lublin oraz „Dziennik Wschodni”. Wśród partnerów i sponsorów wydarzenia znaleźli się: Polski Żłób Team, Sklep Jeździecki Cztery Podkowy, Rezydencja Ogród Saski, Unicorn Grooming oraz Lubelski Związek Hodowców Koni.

*Marta Wnęć
Fot. Paulina Pater*

Wiosna w ogrodzie Felin

Michał Bąk, Eryk Dec, Paweł Zalewski

Wiosna w ogrodzie badawczo-dydaktycznym Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu już się zaczęła – i to na dobre. Życie w ogrodach wyraźnie przyspieszyło; to właśnie ten moment, kiedy ogród zmienia się niemal z dnia na dzień.

Zima obfitowała w duże opady śniegu, co stworzyło idealne warunki do bezpiecznego przezimowania roślin, nie odnotowano żadnych uszkodzeń mrozowych. Wraz z rozpoczęciem wegetacji i pobudzeniem się roślin do wzrostu konieczne było wykonanie pierwszych zabiegów pielęgnacyjnych. Rabaty zostały wyczyszczone z obumarłych części roślin, które zimą stanowiły piękny element dekoracyjny, np. kwiatostany miskanta chińskiego (*Miscanthus sinensis* Andersson) odmiany Morning Light. Oczyszczanie rabat po zimie jest zabiegiem fitosanitarnym, który wpływa na zdrowotność roślin i ich bujniejszy wzrost wraz z początkiem wegetacji. Dokonano także podziału bylin, które w poprzednich latach silnie się rozrosły. W pierwszej kolejności rozsadzono astry nowoangielskie (*Symphyotrichum novae-angliae* (L.) G.L. Nesom) oraz kocimiętki (*Nepeta* L.). Po pracach pielęgnacyjnych wykonano nawożenie nawozem wieloskładnikowym.

Duże opady śniegu oraz jego długie zaleganie na trawniku spowodowało pojawienie się pleśni śniegowej (*Microdochium nivale* (Fr.) Samuels & I.C. Hallett). Grzyb ten powoduje placowe zamieranie trawnika. Aby zapobiec rozwojowi tej choroby, miejsca porażone zostały dokładnie wygrabione. W miejscach tych planowany jest wysiew nasion mieszanek traw w celu uzupełnienia trawnika.

W szklarniach również widać coraz więcej zieleni, na intensywnie rozwijających się roślinach pojawiają się pierwsze owoce. Wysiany 4 stycznia pomidor (*Solanum lycopersicum* L.) ma już trzy w pełni wykształcone grona, owoce są obecne także na roślinach ogórka szklarniowego (*Cucumis sativus* L.). Dodatkowo prowadzone jest pędzenie karp dali (*Dahlia* Cav.) w skrzynkach w celu pozyskania sadzonek zielnych, które dadzą początek wyrównanemu materiałowi do doświadczeń polowych. Studenci Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu w ramach zajęć przygotowują rozsadę roślin jednorocznych. Wysiane zostały nasiona gatunków, takich jak kosmos podwójnie pierzasty (*Cosmos bipinnatus* Cav.), aksamitka rozpierzchna (*Tagesetes patula* L.), tytoń oskrzydłony (*Nicotiana alata* Link & Otto), oraz pnącza, np. wilec purpurowy (*Ipomoea purpurea* (L.) Roth) i kobeja pnąca (*Cobaea scandens* Cav.). Pola obok szklarni są na etapie przygotowań do zakładania doświadczeń badawczych, wykonane zostały pierwsze uprawki spulchniające glebę.

Najwięcej kwiatów w ogrodach GD Felin znajdziemy wśród roślin cebulowych. Śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis* L.), jeden z pierwszych zwiastunów wiosny, już przekwitła, ustępując miejsca śnieżycy wiosennej odmiany karpackiej (*Leucojum vernum* var. *Carpathicum* Sweet), która charakteryzuje się dwoma kwiatami na każdej łodyżce w przeciwieństwie do typowego gatunku z jednym kwiatem na łodyżce. W kolekcji roślin cebulowych kwitnienie zaczęły rośliny drobnocebulowe, takie jak krokusy (*Crocus* L.), szafirki (*Muscari* Mill.), kosaciec żyłkowy (*Iris reticulata* M. Bieb.) odmiany 'Katherine Gold', cebulica syberyjska (*Scilla sibirica* Andrews), cebulica Mischzenki (*Scilla mischtschenkoana* Grossh.) oraz bardzo podobna do niej puszkinią cebulicowata (*Puschkinia scilloides* Adams). Gatunki te można jednak łatwo odróżnić na podstawie wyglądu pręcików – u cebulicy są one stosunkowo długie i wyraźnie widoczne, natomiast u puszkini pozostają ukryte w charakterystycznym „kubeczku” otaczającym pręciki i słupek.

Pąki kwiatowe powoli otwierają się u hiacyntów (*Hyacinthus* Thunb. ex L.), narcyzów (*Narcissus* L.) oraz szachownicy cesarskiej (*Fritillaria imperialis* L.), co zapowiada ich rychłe kwitnienie.

Najliczniej reprezentowanym rodzajem w kolekcji jest tulipan (*Tulipa* L.) obejmujący około 250 taksonów. Już teraz rośliny przyciągają uwagę – pole stopniowo wypełnia się zielenią ich liści, które

u gatunków botanicznych i ich odmian często wyróżniają się zróżnicowanymi wzorami: plamkami, cętkami i paskowaniem. Wśród nich pojawiają się już pierwsze kwiaty – obecnie kwitną odmiany należące do grupy Kaufmanna, zapowiadając dalszy rozkwit kolekcji w nadchodzących tygodniach.

Liście to także ozdoba wielu gatunków czosnków ozdobnych, czego przykładem są intensywnie fioletowe rozety liści czosnku białawego (*Allium christophii* Trautv.).

Nie tylko rośliny cebulowe przyciągają uwagę, na rabatach bylinowych różne gatunki budzą się do życia i z dnia na dzień zmieniają ich wygląd. Z gleby powoli wyłaniają się nowe pędy, a rozwijające się liście tworzą bujne kępy. Uwagę zwracają duże rozety liści orlików (*Aquilegia* L.) oraz wyłaniające się z ziemi soczycie zielone pędy ostróżek (*Delphinium elatum* L.).

Pierwsze gatunki zdobią już rabaty kwiatami, które zapewniają cenny pokarm dla owadów zapylających. Najbardziej widowiskowe są ciemierniki, których okazałe kwiaty wznoszą się na łodygach ponad liście. Potrafią one kwitnąć nawet pod śniegiem – dlatego nazywane są czasem zimowymi różami. Na rabatach możemy zobaczyć ciemiernik biały (*Helleborus niger* L.), mieszańce ciemiernika wschodniego (*Helleborus orientalis* Lam.) oraz odbiegający od nich wyglądem ciemiernik cuchnący (*Helleborus foetidus* L.). W przeciwieństwie do pozostałych gatunków jego kwiatostany wyrastają na zeszlórocznych, silnie ulistnionych pędach. Liście są bardzo atrakcyjne, głęboko powcinane i ciemnozielone, ozdobne cały rok. Kwiaty są niepozorne, zebrane w wiechowaty kwiatostan na szczycie pędu, koloru jasnozielonego z czerwoną obwódką, o nieprzyjemnym zapachu.

Warto także zwrócić uwagę na miodunki (*Pulmonaria* L.), których ozdobą po kwitnieniu będą biało nakrapiane liście, a także na owłosione sasanki (*Pulstilla* Mill.) oraz intensywnie żółty omieg sercowaty (*Doronicum columnae* Ten.). Drobne, lecz liczne kwiaty pojawiły się już na żagwinie ogrodowym (*Aubrieta* × *cultorum* Bergmans), gęsiówce kaukaskiej (*Arabis caucasica* Willd.), a pod drzewami kwitnie słodko pachnący fiołek wonny (*Viola odorata* L.).

Wiosna na dobre zawitała także do części sadowniczej na Felinie, a przyroda z każdym dniem pokazuje, że jest gotowa na nowy sezon. Za nami już pierwsze, bardzo ważne prace polowe. Ostatnie tygodnie upłynęły z sekatorami w dłoniach, ponieważ zakończono zimowo-wiosenne cięcie. Prace te objęły między innymi winnicę, w której uprawiane są głównie odmiany przerobowe, idealne do produkcji wina. Wśród nich znajdują się tak znane i cenione odmiany winorośli (*Vitis* L.), jak Solaris, Muscaris, Chardonnay, Merlot, Riesling, Zweigelt i wiele innych.

Oprócz winorośli przycięto również jabłonie (*Malus domestica* (Suckow) Borkh.), a jest co pielęgnować! Wydział posiada prawdziwy skarb, jakim jest unikalna kolekcja ponad 160 starych odmian jabłoni. Można w niej spotkać takie historyczne perełki, jak Malinowa Oberlandzka, Papierówka, Szara Reneta, Antonówka czy Landsberska. Równolegle prowadzona jest nowoczesna część produkcyjna, gdzie rosną rynkowe nowości i popularne odmiany, takie jak Red Szampion, Red Ligol, Pinova czy Red Boskoop. W kolekcji roślin sadowniczych znajduje się także imponujący zbiór odmian derenia jabłdnego (*Cornus mas* L.) oraz plantacja aktinidii (*Actinidia arguta* (Siebold & Zucc.) Planch. ex Miq.), czyli pysznego minikiwi.

W sadzie gołym okiem widać już pierwsze oznaki budzącego się życia. Aktualnie najpiękniej prezentuje się dereń jadalny, który jest w pełni kwitnienia, a jego drobne, intensywnie żółte kwiaty dają wspaniały widok po zimowych miesiącach. Z kolei jabłonie znajdują się obecnie w fazie pęknięcia pąków, ale już niedługo będą kwitły, zamieniając sad w prawdziwe morze biało-różowych kwiatów. Z niecierpliwością czekamy na dalszy rozwój roślin i liczymy na sprzyjającą pogodę w tym sezonie.

Czerwończyki Lubelszczyzny – kolorowy świat motyli

Norbert Leszczyński, Agata Dziwulska-Hunek

Dzięki badaniom filogenetycznym naukowcy odtworzyli „drzewo życia” motyli. Analizy wykazały, że pierwsze motyle ewoluowały około 100 milionów lat temu, prawdopodobnie na terenach dzisiejszej Ameryki Środkowej i Północnej. Od tego czasu rozprzestrzeniły się na inne kontynenty z wyjątkiem Antarktydy, różnicując się i dostosowując do różnych środowisk.

Niezwykle barwny i różnorodny świat motyli wciąż fascynuje naukowców i miłośników przyrody. Największa różnorodność gatunkowa obserwowana jest w strefach tropikalnych. Obecnie szacuje się, że na świecie żyje około 150 000 gatunków motyli. W Polsce występuje zaledwie 165 gatunków motyli dziennych, a wśród nich drugą co do najliczniejszych rodzin – po rusakach – są motyle modraszcowate (łacińska nazwa *Lycaenidae*), obejmujące 49 gatunków, w tym tylko 7 czerwończyków (łac. *Lycaena*).

Czerwończyki, choć są bardzo aktywne w dzień, to z uwagi na małe rozmiary, krótki okres życia (1–2 tygodnie) oraz specyficzne upodobania środowiskowe są dość rzadko dostrzegane (przez wielu niewidziane wcale). Preferują tereny nasłonecznione: łąki, torfowiska i skraje lasów. Są wyjątkowo urokliwe dzięki intensywnemu ubarwieniu oraz łuskowej budowie skrzydeł, która przy odpowiednim kącie padania światła nadaje im metaliczny połysk, mieniący się szeroką gamą kolorów. To właśnie ta cecha najbardziej przyciąga uwagę i zdecydowanie jest warta zobaczenia. Wyjątkowość tych motyli podkreślają także romantycznie brzmiące polskie nazwy gatunków, takie jak: dukacik, nieparek, uroczek, zamgleniec, płomieńiec, fioletek i żarek.

Dukacik (łac. *Lycaena virgaureae*) jest największym (rozpiętość ok. 35–40 mm) i jednocześnie pospolitym czerwończykiem. Cechuje się wyraźnym dymorfizmem płciowym. Samce na wierzchu

są jaskrawoczerwonopomarańczowe, z charakterystyczną wąską czarną obwódką. Samice są często ciemniejsze – pomarańczowe, z wzorem czarnych plamek, które w słońcu mieniają się wieloma kolorami. Spodnia strona skrzydeł – zazwyczaj żółto-brunatna, z czarnymi i białymi plamkami, podobna u samców i samic, pełni także funkcję kamuflażu. Z daleka można pomylić dukacika z nieparkiem, który jest bliźniaczo podobny, lecz na środku wierzchniej strony każdego z przednich skrzydeł ma niewielką czarną kropkę.

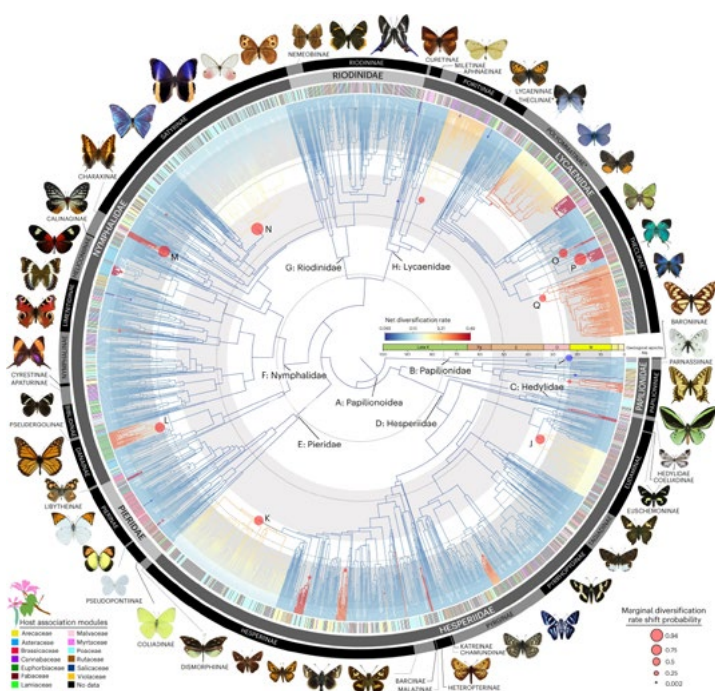
Nieparek (łac. *Lycaena dispar*) jest gatunkiem stosunkowo rzadkim i objętym ścisłą ochroną. Zasiadła przede wszystkim tereny podmokłe.

Nieco mniejszy od powyższych jest zamgleniec (łac. *Lycaena alciphron*), którego rozpiętość skrzydeł wynosi ok. 34–38 mm. Występuje na suchych, piaszczystych terenach i jest dość rzadki, z tendencją do zanikania. Samce są jaskrawe, miedzianopomarańczowe z silnym fioletowofioletowym połyskiem (szczególnie widocznym na przednich skrzydłach) i drobnymi, zamglonymi czarnymi kropkami. Samice są zazwyczaj większe, znacznie mniej połyskujące, brunatne, z pomarańczowymi plamkami na przednich skrzydłach i paskiem na tylnych. Spód skrzydeł jest u nich szaro-pomarańczowy z rzędami czarnych plamek w jasnych obwódkach.

Uroczek (łac. *Lycaena tityrus*) to motyl o wielkości 27–30 mm, dość pospolity, występujący na skraju lasów. Samce są ciemne, czarnobrunatne z rozmytymi czarnymi plamkami, czasem z delikatnym pomarańczowym nalotem lub pomarańczowymi plamkami przy brzegu tylnych skrzydeł. Samice są zdecydowanie jaśniejsze, pomarańczowobrunatne, z takim samym układem wyraźnych czarnych kropek. Spód skrzydeł jest jasnoszary lub brązowawy, u samca lekko się złoci. U obu płci widoczne są liczne, wyraźne czarne kropki, każda otoczona jasną obwódką, a przy zewnętrznym brzegu tylnego skrzydła widoczny jest pomarańczowy pas kropek z czarnymi plamkami wewnątrz i na zewnątrz. Ze względu na podobny układ kropek przy zamkniętych skrzydłach trudno odróżnić urocza od zamglenia. W kręgu centralnej części u urocza znajdują się cztery kropki, a u zamglenia – trzy.

Żarek (łac. *Lycaena phlaeas*) jest najliczniejszy z czerwończyków i przez to najłatwiejszy do odnalezienia. Ma skrzydła o rozpiętości 25–30 mm. Zarówno u samca, jak i samicy przednie skrzydła są pomarańczowe, połyskujące, złocistoczerwone, z czarnymi plamkami i wąską czarną obwódką, natomiast tylne są czarne, z pomarańczową obwódką przy zewnętrznym brzegu. Tylne skrzydło ma niewielki ogonek. Samice bywają mniej jaskrawe. Spód ich tylnych skrzydeł jest szarobrunatny, z czarnymi plamkami i pomarańczową zewnętrzną przepaską.

Czerwończyk fioletek (łac. *Lycaena helle*) należy do najbardziej zagrożonych gatunków motyli w Polsce. Jest objęty ochroną gatunkową i wyróżnia się fioletowym połyskiem. Rzadko obserwuje się również czerwończyka płomieńca (łac. *Lycaena hippothoe*). Swoim pomarańczowym ubarwieniem przypomina dukacika, lecz jest od niego mniejszy (15–22 mm) i na przednim skrzydle zazwyczaj ma widoczne trzy żółte plamy, czasem ułożone w poprzeczną przepaskę.

Czerwończyk dukacik, samiec.
Miejsce: Jeziorzany

Fot. Norbet Leszczyński

Czerwończyk uroczek, samiec.
Miejsce: Węgielce.

Czerwończyk zamgleniec, samica.
Miejsce: Mięćmierz.

Czerwończyk żarek, samica.
Miejsce: Krasne

Czerwończyk zamgleniec, samica. Miejsce: Mięćmierz

Czerwończyk dukacik, samiec.
Miejsce: Jeziorzany

Czerwończyk uroczek, samiec. Miejsce: Węgielce

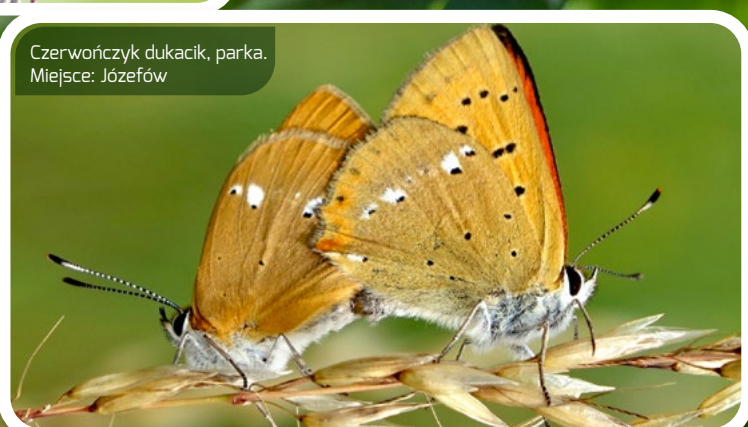
Czerwończyk dukacik, samica. Miejsce: Węgielce

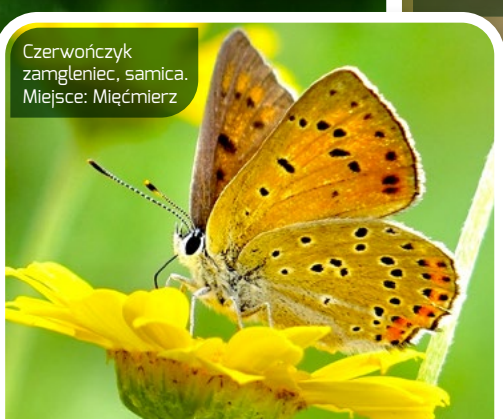
Czerwończyk żarek, samica. Miejsce: Krasne

Czerwończyk zamgleniec, samica. Miejsce: Mięćmierz

Czerwończyk dukacik, parka. Miejsce: Józefów

Czerwończyk zamgleniec, samica. Miejsce: Mięćmierz

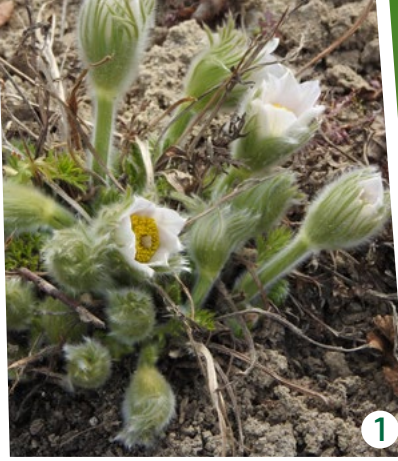
Czerwończyk uroczek, samica. Miejsce: Krasne

Czerwończyk uroczek, samica. Miejsce: Krasne

Wiosna w ogrodzie Felin

Fot. Michał Bak

1

2

3

4

5

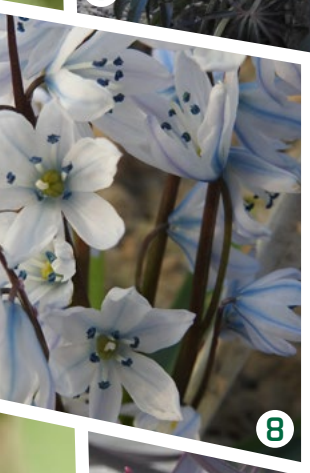

7

6

- 1. Kwiaty sasanki
- 2. Kolekcja roślin cebulowych
- 3. Kwiaty derenia jadalnego
- 4. Owoce ogórka szklarniowego
- 5. Liście tulipana odmiany Red Riding Hood
- 6. Ciemiernik cuchnący
- 7. Tulipan 'Shakespeare' z grupy Kaufmanna
- 8. Cebulica Miszczenki
- 9. Cebulica syberyjska
- 10. Ciemiernik biały
- 11. Trzmiel kamiennik na kwiecie sasanki
- 12. Czosnek biały

8

9

10

11

12